

ΠΑΝΔΩΡΑ

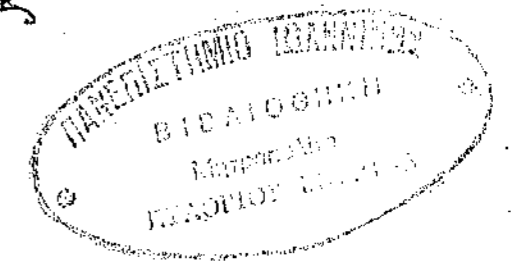
ΣΥΝΕΦΑΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

—1863—

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1862 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1863.

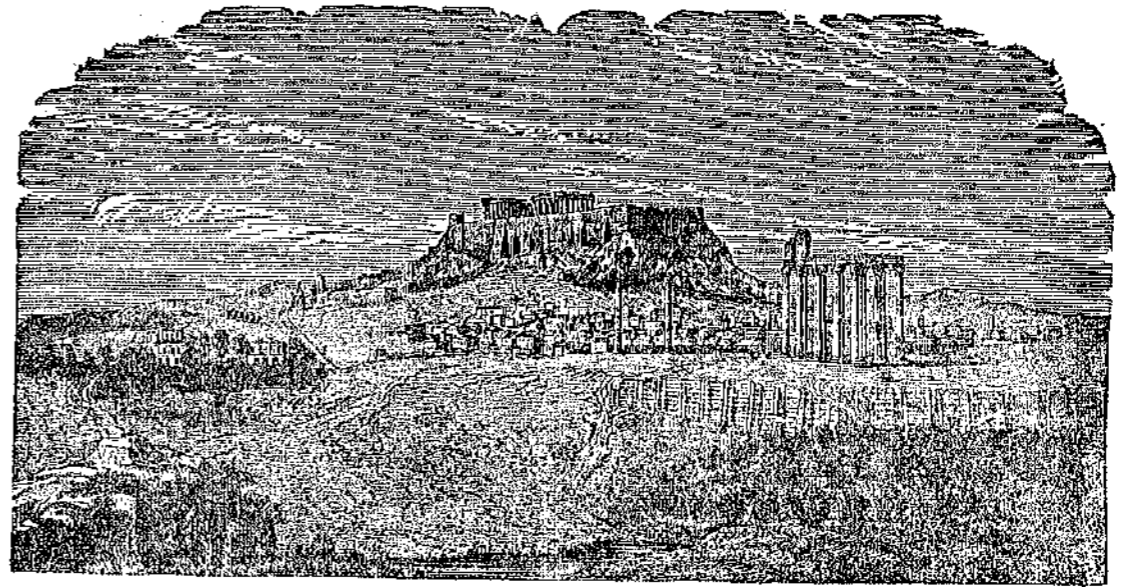

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

(Οδός Περαιώς.)

1863.

ΠΑΝΔΩΡΑ

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 1862.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 301.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝ ΤΗ ΔΥΣΣΕΙ (*)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

Νεωτέρα κοινωνία

—ooo—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Γενικοί χαρακτήρες της νεωτέρας κοινωνίας.

Χάρις εἰς τὰς προόδους τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης κατὰ τὴν Δύσιν, κατέστη σήμερον ἀναντιρρήτου ὅτι ἡ ἐνεστῶσα δυτικὴ κοινωνία παράγεται ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως, ἢ δὲ Ἀναγέννησις εἶναι κατ' οὐσίαν ἑλληνική. Καὶ ἄλλοι μὲν, ὡς ὁ γνωστὸς ῥωμαῖος ἀρχιερεὺς Guizot (1), ὑπεραγαῶσι διὰ τοῦτο ἐν ὀνόματι τοῦ καθολικισμοῦ, ἄλλοι δὲ, ὡς ὁ K. Missand (2), λυποῦνται ἐν ὀνόματι τοῦ Γερμανισμοῦ. Τὸ κατ' ἐμὲ, μοι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐγκρίνω τὰς μεμφιμοιρίας ταύτας, πηγὴν ἐχούσας προλήψεις, πνεῦμα ἰησοῦτικὸν καὶ πνεῦμα μεθοδιστικόν καὶ φρονῶ ὅτι ἐνδοξότατον ὑπῆρξεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅτι, ἐνῶ ἐνομιζέτο ἐξοντω-

θεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀσιατικῶν φυλῶν, ἀπέδειξεν ἀθάνατον ζωτικότητα, δούσα ἀφάρμικτον διὰ τῶν σοφῶν καὶ τῶν ἐξορίστων αὐτῆς εἰς τὴν μεγάλην εὐείνην διανοητικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐνέργειαν, τὴν ἀξιολόγως τῶντι ἐνομασθεῖσαν *Αναγέννησιν*. Χώρα πελασγική, ἴσως δὲ καὶ ἑλληνική (3), ἡ Τυρρηνία, εὐτύχησε νὰ χρησιμεύσῃ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὡς τις ἀγωγὸς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Δύσεως, καὶ δικαίως ἢ φιλοφροεντία ἐπωνομάσθη « Δυτικὴ Ἀθήνη ». Ἄδεν εἶναι ὁ Δάντης πλατωνικός; Τὸ κατὰ τῆς Θεοκρατίας μίσος καὶ ὁ περὶ τὴν ἀνάδειξιν τῶν προνομίων τοῦ κράτους ζῆλος αὐτοῦ δὲν εἶναι παραδόσεις οὐσιωδῶς ἑλληνικαί; Ὁ Πετράρχης καὶ ὁ Βοκάκιος δὲν κατηνάλωσαν τὸν βίον αὐτῶν εἰς συλλογὴν ἑλληνικῶν χειρογράφων καὶ εἰς τὴν ἐν Τυρρηνίᾳ διάδοσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας;

Μόλις ἡ λαμπρὸς τοῦ ἑλληνισμοῦ ἔλαμψεν εἰς τὴν Δύσιν, καὶ γενικὴ ἐπανάστασις ἐξεβράχθη κατὰ τοῦ μεσαιῶνος, κατὰ τῶν ἰδεῶν, τῶν θεσμῶν καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς γιγαντισμοῦ ταύτης πάλης, περιόνυμοι γυναῖκες ἀνέδειξαν καὶ κατὰ τὰ δύο στρατόπεδα ἀναμφισβήτητα πολιτικὰ προτερήματα. Ἐν τῇ Γαλλίᾳ, Λικατερίνη ἢ ἀπὸ Μεδίκων, πράγματι βασίλισσα ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν ἀσθενῶν

(*) Ὅρα φυλλ. 255, 261, (T. IA.) 272, 278, 284 καὶ 291 (T. IB').

(1) Ὅρα le vor rougeur. (2) Revue des Deux Mondes, Ἀπρὶλ. 1862.

(3) Αἱ Πίσαι, ἢ κοινῶς αὐτῆς ἰταλικῆς τέχνης, εἶναι ἑλληνικὴ ἀποικία.

αὐτῆ; υἱὸν, ἀμφοταλαντοῦ ἐπὶ πολὺ μεταξὺ τῶν ἀντιθέτων μερίδων. Ἡ πασίγνωστος Ἰσαβέλλα ἡ Καθολικὴ, ἡ τοσοῦτον ἀνηλεὴς πρὸς τοὺς μουσουλμάνους καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας ὑπηκόους αὐτῆς, δὲν ἤθελε διατάσει ὡς ἐκείνη ἐὰν εἶη μέχρι τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Ἡ δὲ μεγάλη Ἐλισάβετ, εὐσταθῆς ὡς καὶ ἡ Ἰσαβέλλα, ἀλλ' ἐνοουσα κάλλιον αὐτῆς ἔτι παρηλάθην ἡ βασιλεία τῆς παπικῆς Θεοκρατίας, ἀνέδειξεν ἑαυτὴν ἀγαθὴν τῶν ἐθνῶν ὅσα ἀντέκειντο εἰς τοὺς πατριάρχας τῆς Ῥώμης, καὶ διὰ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτῆς δεξιᾶς ἀνόησεν εἰς ὑψίστην περιωπὴν τὸν θρόνον, εἶθεν ἡ Βικτωρία ἐπισκοπεῖ σήμερον διακόσια ἑκατομύρια ὑπηκόων.

Παραλείπουσα τὰς ἡγεμονίδας, τῶν ὁποίων ἡ ἱστορία κατέστη μᾶλλον ἢ ἥττον δημοτικὴ, θέλω προσπαθήσει νὰ δείξω τὴν ἐνέργειαν τοῦ γυναικείου φύλου κατὰ τὴν Δύσιν ἐπὶ τῶν μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τυχρῶν, εἰς σφαῖραν κατωτέραν καὶ ἥττον γνωστὴν. Πρὸς τοῦτοις, φρονούσα περιπτὸν νὰ περιλάβω πάσας τὰς δυτικὰς χώρας, θέλω φροντίσει νὰ περιορισθῶ ἐντὸς τῆς χώρας, ἥτις φαίνεται συγκεφαλαιούσα αὐτάς, ἐντὸς λέγω τῆς Ἑλβετικῆς δημοσποδίας, ἥτις σύγκειται ὑπὸ τῶν τριῶν κυριωτάτων φυλῶν τῆς Δύσεως, τῆς Λατινικῆς, τῆς Γαλιτικῆς καὶ τῆς Γερμανικῆς (1). Πλὴν τούτου, δὲν ἔζησαν μετὰ τὴν τοῦ Ιούρα καὶ τῶν Ἀλπεων διόσμησι γυναικες ἀνήκουσαι εἰς ταῦτα τὰ κράτη; Ἡ Κ. Guyon ἦτο Γαλλίς; ἡ Κ. de Charrière ὀλλανδίς, ἡ Κ. Στάελ ἀγγλίσ; δικαιοῦματι μὲν γεννήσεως εἰς τὴν Ἑλβετίαν, ὡς ἐκ τῆς ἐλλογῆς δὲ τοῦ πατρὸς εἰς τὴν Γαλιαν καὶ εἰς τὴν Σουηδικὴν διὰ τοῦ γάμου. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀνατολικὴ Εὐρώπη ἐκπροσωπεῖται κατὰ τὰς ἔχθρας τῆς Λεμάνης ὑπὸ τῆς Κ. Krüdner, ἥ ἡ ἐπιβροχὴ ὑπῆρξε τοσοῦτον μεγίστη, ὥστε εἶρον μέρος τῆς Ἑλβετίας ὁμολογοῦν ἐπὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μεθοδισμοῦ τὰς πλείστας τῶν ἰδεῶν, ὑφ' ὧν ἡ διάπυρος ψυχὴ τοῦ συγγραφέως τῆς Βαλερίας εἶχεν ἀναρλεχθῆ. Μελετήσασα τὸν βίον τῶν Κ. K. Guyon, de Charrière, de Staël, de Krüdner καὶ λοιπῶν, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τόπου ὅπου συνέβησαν τὰ λίαν ἀξιοσημείωτα ἐπεισόδια τῆς πολυταράχου αὐτῶν ζωῆς, νομίζω ὅτι θέλω περιβάλλει αὐτὰ διὰ νέου φωτός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἀνεοδιήγητος βίος τῆς Κ. Guyon.

Τὸ περὶ τῆς βασιλείας Λοδοβίκου τοῦ ΙΔ' σύγγραμμά τοῦ Κ. Michelet, ἐκάλεσεν ἐπ' ἐσχάτων τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς Κ. Guyon. Κατέστη δὲ ἀναντίβλητον ὅτι ἡ ἐπαγωγὴς αὐτῆ γυνὴ διήρθεσεν εἰς δύο τὴν

(1) Ἑλβετία ἰταλική, νορμανικὴ καὶ γερμανική.

ἐκκλησίαν τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν ἐνδοξοτέραν αὐτῆς ἐποχὴν, καὶ ἀντέταξε πρὸς ἀλλήλους τοὺς δύο φωστῆρας τῆς ἐκκλησίας ταύτης, ἦτοι τὸν Bossuet καὶ τὸν Fénelon· ἀγνωεῖται ὅμως ὅτι ἡ ἑκτακτος αὐτῆ ἐπιβροχὴ ἐξετάθη μέχρι τῆς πόλεως τοῦ Καλβίνου, καὶ ὅτι παρεσκεύασε διὰ τοῦ μεταδοτικοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὸν καθ' ἡμᾶς Ὀρίανθον τῆς Krüdner Ὁ μεθοδισμὸς δὲν εἶναι, ὡς εὐκόλως πιστεύεται, φαινόμενον ἄνευ προηγουμένων εἰς τὴν Γαλιτικὴν Ἑλβετίαν· ἡ μεταβρόμυσις τῆς 17' ἑκατοσταετηρίδος μετὰ τῆς αὐστηρᾶς καὶ ἀκριβοῦς αὐτῆς δογματικῆς δὲν ἰκανοποιεῖ ἐντελῶς, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, τὸ ὀρησκευτικὸν αἰσθημα τοῦ λαοῦ· διὸ καὶ ἐμελλε νὰ γεννηθῆ μυστικὴ τις ἀντίπραξις εἰς καιροὺς ἀρμόδιους, ἡ Κ. Guyon, « γυνὴ εὐγλωττος, νοῦν ἔχουσα ἀνδρῶν καὶ πίστιν διάπυρον » (1), ἐνόμισεν τὸν καιρὸν ἀρμόδιον ὅπως κατορθώσῃ τὴν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐκκλησίαν ἐπιστροφὴν ἢ ἐντολὴ τὴν ὁποίαν ἀνέλαβε κατὰ τὰς ἔχθρας τῆς Λεμάνης εἶναι περιεργότατον καὶ διδασκαλικότατον ἐπεισόδιον τῆς ἡθικῆς ἱστορίας τοῦ 17' αἰῶνος.

Καὶ πολλοὶ μὲν γινώσκουσιν ὅτι ἡ Κ. Guyon ἐδημοσίευσεν τοῦς *Πνευματικὰς χριμύριους* καὶ ἀπόμνημα περὶ τοῦ ἡματιοῦ τῶν ἡσυχῶν· ἀγνωοῦσιν ὅμως ἐν γένει ὅτι κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Κηρσίας, πρὸς τὴν ὁμοίωσιν εἰς ἄκρον διὰ τὰ τῶν δοξασιῶν καὶ τῶν τάσεων, περιέγραψεν αὐτὴ ἡ ἴδια περιεργότατον εἰκόνα (2) τῶν φρονημάτων καὶ τοῦ βίου αὐτῆς. Τὸ σύγγραμμά περὶ οὗ ὁμιλῶ εἶναι σπανιότατον· εἶναι ὅμως ἄξιον μελέτης, παρ' ἐκείνων μάλιστα αἵτινες ἀποθιδνοῦσι πολλὴν σημασίαν εἰς τὰς δοξασίας· τὸ κατ' ἐμὲ ἀνέγνων περιπαθῶς τὴ βιβλίον τοῦτο· διότι εὐχαριστοῦμαι μανθάνουσα κατὰ πρόσον εὐδοκίμησεν εἰς τὴν γαλιτικὴν Ἑλβετίαν, πρὸ τῆς συγγραφῆς τῆς Βαλερίας, ἡ ἀπόστολος τοῦ « ἀγίου ἔρωτος ».

Δὲν θέλω ὁμιλήσει « περὶ τῆς κινδυνώδους γεννήσεως τῆς Κ. Guyon καὶ περὶ τῶν παραδόξων ἀσθενειῶν τῆς νεπιότητος αὐτῆς », οὐδὲ περὶ πάντων « τῶν δόμων, τῶν ὀπτασιῶν, τῶν ἐκστάσεων, τῶν ἀνακαλύψεων κλ. » περὶ ὧν λέγει πρὸς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς, οὔτε « περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν δυνάμεων, τοῦ γενικοῦ φωτός, τῆς παθητικῆς πίστεως καὶ τῆς κεντρικῆς ἐνώσεως, τῆς προσευχῆς τῆς σιωπῆς, τῆς προσευχῆς τῆς ξηρασίας, τῶν ἐσωτερικῶν ἐξοριῶν, τῶν θείων φιλοφροσυνῶν, κλ. κλ. » θέλω διηγηθῆ μόνον τὰ περὶ τῆς διατριβῆς τῆς Κ. Guyon εἰς τὴν ἐπικράτειαν « τοῦ πρίγκιπος ἐπισκόπου τῆς Γενεύης » τοῦ Κ. Αρανόβου.

Ὡς καὶ ἡ Κ. Krüdner οὕτω καὶ ἡ Κ. Guyon

(1) Juste Olivier. (2) 1720.

ἐνόμωζεν ἑαυτὴν ὡς ἐκ θαύματος κληθεῖσαν εἰς Γενεύην. « Πολλοὶ δοῦλοι καὶ δοῦλαι τοῦ Θεοῦ εἶχον διαβεβαιώσει αὐτὴν ὅτι ὁ Θεὸς ἀπῆται τοῦτο. » — « Δὲν αἰσθάνομαι διόλου, ἔλεγε πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Ἀννεσίου, τὸν ὁποῖον ἀνόμαξε Κύριον Γενουάτου, δὲν αἰσθάνομαι διόλου κλησιν πρὸς τὴν Γεχ ἀλλὰ πρὸς τὴν Γενεύην. » Ὅτε δὲ ἠτοιμάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ ἔβλεπε « μυστηριώδη ὄνειρα. » Ἐτίμα δὲ ταῦτα ὡς καὶ ἡ Βαλερία « δοξάζουσα ὅτι δι' αὐτῶν ὁ Θεὸς συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν ἐχουσῶν πίστιν ψυχῶν, ἵνα διδάξῃ πρὸς αὐτάς τὰ μέλλοντα. » Πάσαι αἱ ἄγιοι ψυχαι ἠνάγκαζον αὐτὴν νὰ ἐπισκέπτεται τὴν πύλιν τοῦ Καλβίνου ὅπου ἐμελλε νὰ γίνῃ « Ουγάτρη τοῦ σταυροῦ, » καὶ νὰ ἀνακαλύπτῃ « πολλὰς ἀγαθὰς δούλας τοῦ Θεοῦ. » Δὲν νομίζει τις ὅτι ἀναγινώσκει τὸν ὑπὸ τοῦ Κ. Κερόλου Bynard βίον τῆς Κυρίας Krüdner;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἡ Κ. Guyon παρὰ τὰς ἔχθρας τῆς Λεμάνης.

Ἡ Κ. Guyon ἀνεχώρησε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1680 ἔτους ὅπως ἐκπληρώσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ Παντοδυναμοῦ, καθ' ὃν « εἶδιδε τὴν Γενεύην οὐχὶ εἰς τὰς φροντίδας καὶ τοὺς λόγους ἀλλ' εἰς τὰ παθήματα αὐτῆς »· εἰς Ἀννεσίον, ὅπου « ὁ Κ. Γενουάτος ἀνέγνω τὴν λειτουργίαν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἁγ. Φραγκίσκου de Sales, » ἀνεπέσσε « τὸν μετὰ τοῦ Χριστοῦ γάμον αὐτῆς ». Οἱ λόγοι οὗτοι « ἐνεχαράχθησαν αὐτῇ ὡς νυμφουθῆ διὰ παντός. » Κατὰ τὴν πρώτην εἰς Γενεύην ἐκδρομὴν « ἐζήτησε τὴν εἰς τὴν ἀληθῆ πίστιν ἐπιστροφὴν τοῦ μεγάλου ἐκείνου λαοῦ. » εἰς Γεχ, « ἐξάλειψθῆσιν ἀπ' αὐτῆς πάσης ὀρατῆς πίστεως », ὁ ἐπίσκοπος Ἀννεσίου ἔστειλε τὸν καὶ αἰδεσιμώτατον βραναθίτην La Combe ἵνα παρηγορήσῃ αὐτὴν. « Μόλις ἰδοῦσα τὸν πατέρα τοῦτον, λέγει ἡ Κ. Guyon, ἠσθάνθη, ἐσωτερικῶν χάριν ἦντινα δύναμαι νὰ ἐνομάσω κοινωνίαν, ὅποιαν οὐδέποτε ἔσχον μετ' οὐδενός. Μοὶ ἐπᾶν ὅτι ἐπιβροχὴ χάριτος μετεδίδοτο ἀπ' αὐτοῦ πρὸς ἐμὲ διὰ τῶν ἐνδομύχων τῆς ψυχῆς. » Ὁ La Combe ἦτο θαυματουργός. « Ὁ Θεὸς ἐν πρώτοις ἀπεκάλυψεν αὐτῷ πολλὰ περὶ ἐμοῦ. Μοὶ διηγήθη τὰ πρὸς αὐτὸν εἰρη τοῦ Θεοῦ καὶ πολλὰ παράδοξα πράγματα καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὰ παράδοξα ταῦτα πράγματα μοὶ ἐνεποίησαν φόβον... ἀλλ' ἡ ἐξ αὐτοῦ χάρις με καθυστάζειν. »

Αἱ πρὸς τὴν Κ. Guyon προζήσεις τοῦ La Combe ἔχουσιν ἀξιοσημείωτον ἀναλογίαν πρὸς τὰς τοῦ Fontaine τὰς πρὸς τὴν Κ. Krüdner. « Μετὰ τὴν λειτουργίαν, μοὶ εἶπεν ὁ αἰδεσιμώτατος, ὅτι εἶμαι ἄλλος τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐφύλασσε ἵνα θεμελιώσῃ μέγα οἰκοδόμημα » τὰς προζήσεις τοῦ La Combe ἐνίσχυσε δραστηρίως ὁ Ἀνσέλμος « ἐρημίτης τοῦ

Ἁγ. Λύγουστίνου, ταῦτα περὶ τοῦ ἐνεργῶν ὡς καὶ ἡ Μαρία Kumin τῆς Κ. Krüdner, ἡ βλέπουσα ὀπτασίας· « ἦτο ἐκ Γενεύης καὶ ἔτρωγεν ἀπαξ τὸ ἡμερονύκτιον. » — « Ὁ ἀγαθὸς οὗτος ἐρημίτης ἐγνώριζεν ἄπειρα κρίματα τοῦ Θεοῦ περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ τοῦ La Combe· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψεν αὐτῷ συγχρόνως ὅτι προητοίμαζε πολλὰ δεινὰ καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ἐμέ. Εἶδεν ὅτι ὁ Θεὸς προσδιώρισεν ἀμφοτέρους εἰς βοήθειαν τῶν ψυχῶν... εἶδε καὶ τοὺς δύο ἡμᾶς πλησίον φρέατος καὶ ὅτι ἐποτίσομεν ἀναριθμήτους λαοὺς ἐρχομένους πρὸς ἡμᾶς. »

Μετὰ τὴν διήγησιν τῆς ὀπτασίας ταύτης, ὁ συγγραφέως προσθέτει μετροφρόνως· « ὁ Κύριος ἡμῶν μετεχειρίσθη κατὰ καὶ αὐτὸν (τὸν La Combe) καὶ ἐμὲ ὅπως κερδήσῃ τὰς ψυχὰς. » εἰς τὴν χάριν αὐτοῦ πρέπει ν' ἀποδώσωμεν πάσας τὰς ἐπιτυχίας τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ ὄργανου. « Οὐδὲν μοὶ ἦτο δύσκολον τότε... τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον ἤθελον νομίζει ὅτι ἀπώλεσα ἄλλοτε μεταξὺ παραδόξου ἡλιθιότητος, μοὶ ἀπεδόθη ὅμοι μετ' ἀκατανόητων προτερημάτων. Καὶ ἐγὼ αὐτὴ ἠπόρου, βλέπουσα ὅτι πρὸς πάντα ἀνεξαιρέτως ἦτο κατάλληλον καὶ πάντα κατόρθου. Ὅσοι μ' ἔβλεπον ἔλεγον ὅτι εἶχον θαυμάσιον πνεῦμα... Μαὶ ἐφαινετο ὅτι ἠσθάνομην τι παραπλήσιον πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν ἀποστόλων εἰς τὴν εὐρέθησαν μετὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Ἐγίνωσκον, ἐνόουν, ἤκουον, ἠδυνάμην πάντα!... »

Ἀλλὰ καὶ ὁ Κ. B' Arenthon ἐξέστη διὰ ταῦτα ὡς καὶ οἱ λοιποὶ. « Ὅλιγον μετὰ τὴν ἀφιξί μου εἰς Γεχ, ὁ Κ. Γενουάτος ἦλθεν ἵνα ἴδῃ ἡμᾶς. Ὁμιλήσασα αὐτῷ μετὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ὀρθῆς τοῦ πνεύματος τὸ ὁποῖον με ὠδήγει. Τοσοῦτοι δὲ ἐπέστη ὅτι ὑπῆρχε πνεῦμα Θεοῦ ἐν ἐμοί, ὥστε ἐπανέλθουσα τοῦτο ἀδικόπως. »

Μεταξὺ τούτων ἡ Κ. Guyon ἠσθένησε παθεῖσα « δεινὴν στηρικτὴν καταβροχὴν καὶ πυρετόν. » Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἰατρὸς εἶδε τὸν κίνδυνον, μετεκαλέσατο τὸν La Combe ὅπως ἐξομολογήσῃ αὐτὴν. « Ὅτε οὗτος εἰσηλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά μου καὶ μ' εὐλόγησε οἰεῖ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, ἐθεραπεύθη ἐντελῶς... τοσοῦτον δὲ ἐξέστησαν οἱ ἰατροὶ, ὥστε ἠγνόουν εἰς τί ν' ἀποδώσω τὴν ἰατρικὴν μου· διότι καθὼ διαμαρτυρούμενοι δὲν ἀνεγνώριζον τὸ θαῦμα· εἶπεν ὅτι ἦτο παραφροσύνη, ὅτι ἐπασχον τὴν κεφαλὴν καὶ μυρία ἄλλας παραδόξους λογίας εἰς ὅσας ὑποπίπτουσιν ἄνθρωποι, ἐργισθέντες πρὸς τοὺς ἄλλοις ὅτι ἐμελλον ν' ἀπαλαχθῶσι τῆς πλάνης ὅσοι ἤθελον. »

Ἐνταῦθα ἡ Κ. Guyon δὲν κρύπτει τὴν πρόβειν αὐτῆς τοῦ νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀληθῆ πίστιν τὴν Γενεύην οὐ μόνον διὰ τοῦ κηρύγματος ἀλλὰ καὶ διὰ θαυμάτων. Τοιαύτην ἀξίωσιν εἶχε καὶ ἡ Κ. Krüd-

περ. Απορώ δε πώς η Γενούη εδείχθη τόσον ελίγον ευαίσθητος διὰ τὰ θαύματα τοῦ La Combe. Καὶ ὅμως ἦσαν πολλά! Μόλις ἐθεράπευσε τὴν φίλην αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ, μεταβάλλων μετ' αὐτῆς ἀπὸ Gex εἰς Thonon, κατέπαυσε « τρομερὰν τρικυμίαν » εἰς τὴν λίμνην τῆς Γενούης. Οἱ νεύται καὶ λοιποὶ ἐπιβάται « ἐξέλαβον αὐτὸν ἀντὶ ἕξιου. »

Ὁ Σατανᾶς, φοβούμενος τὴν ἐπιβροήν τῶν θαυμάτων τούτων ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν Γενουαίων, ἐδράζατο τῆς ευκαιρίας κατ' ἣν ἡ K. Guyon μετὰ τινὰ ἀποχώρησιν « εἰς Thonon ἐπανήρχετο ἐφιππος ἐκ Γενούης εἰς Gex ὅπως ἀπκλαχθῆ ἀπ' αὐτῆς. Αὐτὴ ὅμως ἐσώθη συντριβέντος μόνον ἐνὸς ὄστου τῆς παρεΐας καὶ δύο ὀδόντων. » « Ἀλλὰ συνέβη τι τεράστιον' καθ' ὃδὸν ἰσχυρὸν τι πρᾶγμα μετέδιδε ἀπὸ τοῦ μέρους ἀφ' οὗ εἶχον πέσει. . . ἐνόησα δὲ ὅτι ἦτο ὁ διάβολος. »

Ἄλλ' ὁ ἥγεμὼν τῶν σκότους δὲν ἀπελαβρόνθη ἦτο μὲν ἰσχυρότατος ἐν Γενούῃ, φαίνεται δὲ ὅτι εἶχε καὶ τινὰ ἐξουσίαν ἐν τῇ καθολικῇ χώρᾳ τοῦ Gex, ἐναντίον τῶν τόσον ἐξορισμῶν τοῦ κλήρου.

« Μετὰ τὴν πτώσιν μου ἀπὸ τοῦ ἵππου. . . ὁ διάβολος ἤρριπε νὰ κηρύττεται ἀναφανδὸν ἐχθρὸς μου καὶ νὰ μαίνεται κατ' ἐμοῦ. Μίκην δὲ τῶν νυκτῶν ἐνώ ἄλλα ἐσκαιπτόμην παρουσιάσθη εἰς τὸν νῦν μου τερατώδες τι καὶ τρομερὸν ἔσον οὐδὲν ἄλλο' ἦτο δὲ πρόσωπον φαινόμενον μετὰ ξὺν κυανοῦ φωτός' ἀγνοῶ ἐν αἱ φλόγαις αὐταὶ ἐσχημάτιζον τὸ φοβερὸν τοῦτο πρόσωπον' διότι ἦτο τόσῳ μεμιγμένον καὶ παρῆλθε μετὰ τρυφῆς ταχέως ὥστε δὲν ἐδυνήθη νὰ διακρίνω αὐτὸ! Ἐπειδὴ δὲ ἡ K. Guyon κατεφρόνησε τὸ φάντασμα τοῦτο « ὁ διάβολος ἐπὶ τοσοῦτον ἐξεμάχη, ὥστε πάσας τὰς νύκτας, ἐπειδὴ ἐξηγερούμην τὸ μεσονύκτιον, ἤρχετο τὴν ὄραν ἐκείνην καὶ ἐθορίζετο τρομερῶν θόρυβων εἰς τὸν κλιτῶνά μου. Ἐπράττε δὲ ἔτι χεῖρονα ὅτε κατακλινομένη. Ἦσπερ τὴν κλίνην μου, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιπίπτων κατὰ τῶν χαρτίνων διαπραγματίων κατέσχιζαν αὐτὰ, ὥστε τὸ πρῶτ' ἦσαν ἐσχησμένα. »

Ἐλέπων ὁ Σατανᾶς ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ διώξῃ τὴν ἁγίαν γυναῖκα ἀπὸ τοῦ κράτους τοῦ « Κυρίου Γενουαίνου » φροβίζων αὐτὴν δι' ὀπτασιῶν, ἀπεφάσισεν ἀπόφασιν προσφορωτέραν, « νὰ διερευνήσῃ τοὺς ἀνθρώπους κατ' αὐτῆς. » Αὐτὴ κατέστη ἀδύνατον νὰ φέρῃ τὴν Γενούην εἰς τὸν πάπαν' ἡγάθη ὅμως περιπαθῶς ὑπὲρ τῆς « ταλαιπώρου ταύτης πόλεως ἧτις, λέγει, ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης μου καὶ ἡ αἰτία ὄλων μου τῶν δυστυχημάτων. Ἐπίσταται, ὡς πιστεύω ἔτι πλέον καὶ σήμερον, ὅτι ὄν ἐγένετό ποτε, ὡ ὄσει νυμφίε μου, θρόνος τοῦ ἐλέους σου' καὶ δὲν ἀμφιβέλλω. »

Μετὰ πενταετείς ἐκδρομὰς ἡ K. Guyon ἀποκατέστη εἰς Παρισίους' ὑπέβη δὲ ἐνταῦθα εὐχεστερὰ ἢ ἐν Γενούῃ. Προσέλαβε μάλιστα εἰς τὸ περὶ « ἀγνοῦ ἔρωτος » σύστημα αὐτῆς, τὴν K. Maintenon καὶ τὸν περικύριον Fénélon, ἕνα τῶν τότε φωστῆρων τῆν ἐκκλησίας. Δὲν θέλω τὴν παρακολουθήσει εἰς τὸ θέατρον τοῦτο τῶν ἐπιτυχῶν αὐτῆς. Ἐπιθυμῶ μόνον νὰ ἐξετάσω ποίαν ἰδέαν πρέπει νὰ ἔχωμεν περὶ τῶν παραδόξων ἢ τινὰ διηγῆται μὲν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν αὐτῆς, ἀνευρίσκονται δὲ τὰ αὐτὰ ἐν τῷ βίῳ τῆς K. Krüdner, ἀνα πάσαν σελίδα τῶν τεραστίων διηγήσεων αἵτινες κατακλύουσι τὴν Δύσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Τὰ θαύματα τῆς K. Guyon.

Δὲν εἶμαι βεβαίως ἐξ ἐκείνων αἵτινες ἐλαμβάνουσι τὰς τεραστίας ταύτας διηγήσεις ὡς ἐσπερημένας παντὸς ἱστορικοῦ στοιχείου. Καὶ μὲν πολλοὶ ἔχουσι τὸ μυθώδες' ἀλλὰ ἐρευνῶντες εὐρίσκωμεν καὶ τι ἀληθές' ἀναγινώσκοντες τοὺς βίους τοῦ Φραγκίσκου d'Assise, τοῦ ἐφημερίου Gassner, τῆς Μαρίας A-lacoque, τοῦ ἱγνατίου Loyola, τοῦ Swedenborg, τοῦ Βαλεντίνου Greatakes, τοῦ Φραγκίσκου Xavier, τοῦ χρυσοῦν συναξάριον τοῦ I. Voragine, τὸ Ἄσθος τῶν Ἁγίων τὴν οὐχ ἦττον παράδοξον αὐτὴν συλλογὴν, τοῦ Ribadeneira κλ. καταλαμβάνομεθα ὑπὸ ἐκστάσεως διὰ τὴν τόσῃ εὐπιστίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Προσεκτικωτέρως δὲ ἐξέτασις ἀποδεικνύει ὅτι πολλάκις οἱ μάρτυρες τῶν παραδόξων τούτων ἠπατήθησαν μάλλον ἐρμηνεύοντες ἢ διηγούμενοι αὐτὰ. Ὁδοὶς ἀγνοεῖ τὴν ἐπιβροήν, τὴν ὅποιαν ελίγον ἐμελετήσαμεν μέχρι τῶν κατ' ἡμᾶς χρόνων, τοῦ ἡθικοῦ ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ μέρους. Καὶ οἱ καταλληλότεροι (ἱατροὶ πολλάκις κατέδειξαν ὅτι μόνη ἡ φαντασία ἰσχύει ἐνίστα νὰ ἐνεργῇ οὕτω πως ἐπὶ τῶν ὀργάνων, ὥστε νὰ ἀποδίδῃ αὐτοῖς τὴν πρώτην δύναμιν. « Εἶναι πιθανόν, ἔλεγεν ὁ Montaigne τὴν 17' ἐκατονταετηρίδα, ὅτι ἡ κυριώτερα ὑπόληψις ὑπὲρ τῶν ὀπτασιῶν, τῶν γοητείων καὶ ἄλλων τοιούτων παραδόξων, προέρχεται ἐκ τῆς ἰσχύος τῆς φαντασίας ἐνεργοῦσης κυρίως κατὰ τῶν ἀσθενεστέρων ψυχῶν τῶν πολλῶν. »

Ἡ λύσις αὐτῆ ἐφαρμόζεται θαυμασίως εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν λεγομένων ἀποκαλύψεων τὰς ὁποίας βλέπομεν παρὰ τῆς K. Krüdner, τοῦ Νικολ. Hue κλ. Ὅπως δὲ καταστήσῃ σαφεστερὰν τὴν ἀπόδειξιν θέλω πορισθῆ τὰ παραδείγματά ἀπὸ τοῦ βίου τῆς K. Guyon περὶ τῆς ὁποίας ἔδωκα ἡδὴ ἀσθελεῖ τινα ἰδέαν. Ὁ γάμος τῆς K. Guyon μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἐν τῶν ἀλλοκότων ἐκείνων ἐπινοημάτων, ἅτινα παρεδέχθησαν καὶ διέσπειραν τὰ σπουδαιότερα συναξάρια τοῦ μεσαιῶνος πρὸς αἶσχος τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς, καὶ πρὸς ὄνειδος τῆς ἠθικῆς, τῆς ὁποίας τὴν

παρακαταθήκην ἀξιοῖ ὅτι ἔχει μόνη ἡ ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία. Περικοπή τις ἐκ τοῦ ἔνυμου τῆς Ἀγίας Γερτρούδης ἀρκεῖ νὰ δείξῃ πῶς κατὰ τὸν συμβολικὸν ὑμῆνοιον τῆς γυναίκης μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐκρήγνυται πάθη ἅτινα δὲν εἶναι βεβαίως ἔϋλα.

Ὁ βίος τῆς Αἰκατερίνης de Sienne περιπτῆ ἀνάλογα φαινόμενα. Ὁ Πέτρος de Natalibus διηγῆται ὅτι ἡ νέα αὐτῆ, ἰδοῦσα κατ' ὄναρ ὅτι συνεζεύχθη τὸν Ἰησοῦν, ἐξηγέρθη φέρουσα εἰς τὸν δάκτυλον τὸν νυμφικὸν δακτύλιον. Εἶδον δὲ ἐγὼ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς Sienne τὸν θάλαμον ἐν ᾧ ἐτελέσθη ὁ ὑμῆνοιος οὗτος.

Συναθίσασαι εἰς τὰς ἐπικινδύνους ταύτας ὀπτασίας, τῶν ὁποίων τὸν κίνδυνον ἀνόησον ἐξ ἀρχῆς ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία (1), αἱ ἄγιοι τῆς ῥωμαϊκῆς ὑπόκεινται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον εἰς παραδόξοτάτας περιπεταίας. Ἡ ἁγία Μαρία d' Oignies, ἔδρακνεν ἐαυτὴν, διαρκούντων τῶν νευρικῶν αὐτῆς σπασμῶν, κατὰ τρόπον παράδοξον. Ἡ ἁγία Ursule εἶχε τοσοῦτον σφοδρὰς περιόδους νευρικῆς, ὥστε πολλάκις ἐπισείθη ὅτι κατείχετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος. Ἡ ἐκ Κορδύθης Μαργαρίτα ἔτριξε τοὺς ὀδόντας καὶ ἐκυλιέτο ὡς σκύληξ κατὰ γῆς ἡ Ἁγ. Θηρεσία καὶ ἡ Ἁγ. Αἰκατερίνη ἢ ἐκ Σιέννης συνεταράσσοντο μετὰ τοσαύτης σφοδρότητος ἐν ὥρᾳ ἐκστάσεως ὥστ' ἐφαίνοντο τὰ μέλη αὐτῶν χωριζόμενα ἀπὸ τοῦ κορμοῦ. Ἡ Μαργαρίτα τοῦ ἁγίου Μυστηρίου καὶ ἡ ἁγία Ἐλισάβετ de Spalberg ἀπεξήραντο ὡς ἄλλα πτώματα, ἡ δὲ Μαρία τῆς Ἐνορακώσεως καὶ ἡ Μαγδαληνὴ de Pazzi ἐφαίνοντο νεκρὰ ἐν ὥρᾳ ἐκστάσεως. « Ἡ ψυχὴ ἐν τῇ ἐκστάσει αὐτῆς, λέγει αὐτῆ ἡ ἁγία Θηρεσία, φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει πλέον σῶμα' ἡ θερμότης ἐκλείπει καὶ ἡ πνοὴ παύει, οὕτως ὥστε οὔτε ἡ ἐλάχιστη πνοὴ, οὔτε τὸ ἐλάχιστον κίνημα παρατηρεῖται πλέον. Πάντα τὰ μέλη τεχνύονται καὶ γίνονται ψυχρὰ, τὸ πρόσωπον ὠχρεῖ, καὶ τὸ σῶμα φαίνεται ἀποθνήσκον ἢ καὶ ἀποθάνον. »

Ἄλλ' εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἐκκλησίαν ὁ διεσθοντῆς δὲν βραδύνει νὰ λάβῃ τὸν τόπον ἐκείνου τὸν ὅποιον ἀντιπροσωπεύει (2). Ἡ ἱστορία τοῦ αἰδεσιμωτάτου La Combe ἔστω νέα ἀπόδειξις τῶν παραφορῶν τῶν φαντασιῶν ἐκείνων, αἵτινες συγγέουσι τὰς ὁμᾶς καρδίας ευαίσθητου μετὰ τῶν ἐξ οὐρανοῦ ἐμπνεύσεων. Τὸ ἀνθρώπινον γένος ἔχει τὴν ἀξιοκατάκριτον τάσιν τοῦ νὰ θεωρῇ κηνηταχοῦ ἐπεμβαῖον τὸ θεῖον. Ἀναμιγνύοντες τὸν θεὸν εἰς πάσας τὰς ἀνθρώπου τὰς ἀσθελεῖς ἢ εἰς πάσας τὰς παραδοξολογίας τοῦ δεσποτισμοῦ, δὲν συνεργοῦμεν δραστηριώτατα εἰς τὴν πρόοδον τοῦ συστήματος τῶν Σακεπτικῶν; Οἱ παραπονούμενοι διὰ τὰς κατακτῆσεις τῆς ἀθεΐας ἐνεργοῦσιν

(1) Ἴδε τὰ συγγράμματα τοῦ Ἁγίου Μεθοδίου.
(2) Ἴδε Michélet, Du prêtre et de la femme. Ἐκδ. Z'.

ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὲρ αὐτῆς διὰ παντὸς τρόπον. Τὰ δὲ θαύματα τοῦ La Combe εἶχον ἄδικον οἱ γενουαῖοι ἱατροὶ ἀποδίδοντες αὐτὰ εἰς τὴν δύναμιν τῆς φαντασίας; Ἡ νεοτέρα ἐπιστήμη ἐπεκύρωσε τὴν γνώμην αὐτῶν (1), διότι φρονεῖ ὅτι τὰ τῶν καθολικῶν θαυμάσια διηγήματα ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰ τῶν ἐθνικῶν, τῶν Swedenborgiens, τῶν Jansenistes, κλ. ὅτι αἱ πολυάριθμοι θεραπειῖαι ὅσας ἀναφέρουσιν οἱ συναξαρισταὶ εἶναι ὅμοιαι πρὸς ὅσας διηγῆται ὁ Πλούταρχος περὶ Πύθρου, ὁ Τάκιτος περὶ Οὐεσπεσιανοῦ, ὁ Σπαρτιανὸς περὶ Ἀδριανοῦ, οἱ K.K. Richer καὶ Tolmare περὶ τῆς K. Saint-Amour, ὁ Desmaiseaux περὶ τοῦ Βαλεντίνου Greatakes, ὁ Carré de Montgeron περὶ τῶν σπασμωδικῶν καὶ καθεξῆς. Ταῦτα πάντα εἶναι τοῦ αὐτοῦ εἶδους, ἡ δὲ ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία, θέλουσα νὰ μεταχειρισθῆ αὐτὰ ἐν' ἀποδείξει τὸ ἀλάνθαστον αὐτῆς, καὶ καταβάλλῃ ἐκαίνοιας πρὸς οὐδὲν τολμᾷ νὰ διδῇ αὐθαδέως, κατὰ τὸ σῆμα, τὸ ἀποστράπειον ὄνομα τῶν σχισματικῶν, δεικνύει τὴν αὐτὴν μωρίαν τῆς K. Guyon, ἧτις ἤξιον νὰ ἀλλάξῃ οὕτω πως τὴν πίστιν τοῦ ποιμνίου τοῦ « K. Γενουαίου. » Ἐπιχείρημα ἀνήκον εἰς πάντας, εἰς οὐδένα ἀνήκει, τὸ δὲ ἐπιχείρημα τοῦτο εἶναι καθαρὸν ὡς ἡμέρα' ἀς προστρέξῃ λοιπὸν ἡ Ῥώμη εἰς ἀξιοπιστοτέρας ἀποδείξεις. Μήπως δὲν ἔχη τὰ συγγράμματα τῶν K.K. Veillot, Nicolas καὶ Nicolardot; Τὰ θαύματα εἶναι τῶν ὀντι περιττὰ ὅταν ὑπάρχωσιν ἄνθρωποι ἱκανοὶ νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν ἀπαγόρευσιν (l' Index), τὴν ἱερὰν ἐξέτασιν καὶ τὴν παποσύνην!

Αἱ ἐμφανίσεις τοῦ διαδόλου, αἵτινες τοσοῦτον κατετάραξαν τὴν K. Guyon, πλημμυροῦσι τὰ συναξάρια τῶν Ἰησοῦταιν. « Ἐν παντὶ καιρῷ, λέγει ὁ Mourguye, ὁ ἄνθρωπος ἀποστρεφόμενος τὰς ἐφημέρους ἡδονὰς τοῦ κόσμου τούτου, ἠθέλησε νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς σφαῖραν ἀγνωστον τὴν ὁποίαν ἐκάλει τὸ ἔξοχον τῆς φύσεως, ἀνάνγκαι καὶ αἱ ἐπιθυμῆσαι αὐτοῦ' ἡ δύναμις τῆς θελήσεως αὐτοῦ ἤρκεσεν ὅπως ἀποσπάσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου καὶ προσκολλήσῃ εἰς ἰδέαν ὠρισμένην. Ὅταν τις προσηλωθῇ εἰς τινὰ ἰδέαν, πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἐξαφανίζονται σχεδὸν ἐν αὐτῷ' ἡ κατέχουσα τὸν νοῦν αὐτοῦ εἶναι ἡ μόνη ἀληθὴς ὑπάρχουσα. Πᾶσα ἡ προσοχὴ αὐτοῦ εἰς ταύτην προσηλωταὶ καὶ συγκεντροῦται' διακόπτει πᾶσαν σχέσιν μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων. . . Τότε εἶναι ἡ στιγμὴ τῆς μεγαλοφυΐας, πολλάκις ὅμως καὶ τῆς παραφροσύνης. Ὅταν δὲ φθάσῃ ἡ φαντασία εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἀποκτᾷ ὑπερφυσίαν δραστηριότητα. . . Καὶ τότε ὁ ἄνθρωπος συγ-

(1) Ἴδε Louis Peisse, des sciences occultes, ἐν τῇ Revue des Deux Mondes τῆς 4 Μαρτίου 1842.

συστέλλομαι να δημολογήσω, ότι ως προς το ζήτημα τουτο ομοιάζομαι ανθρώπω εισερχομένω εις σκοτεινὴν θάλαμον καὶ μηδὲως ὄραντι τὰ ἐν αὐτῷ ἀντικείμενα· ὅς δραξάμενος σκοτεινὸς τινὸς καὶ ἐξελθὼν, ἐξετάζει αὐτὸ εἰς τὸ φῶς, καὶ κρίνει περὶ τοῦ θαλάμου καὶ τῶν ἐνοικούντων κτλ. πιθανὸν να σφάλῃ εἰς τὰς κρίσεις του. Οὕτω καὶ ἐγὼ δὲν διατείνωμαι, ὅτι αἱ κρίσεις μου εἰσὶ κατὰ πάντα ἁρθούσαι πολλοῦ γε καὶ δεῖ προστείνω τὸ δοκοῦν ἐμοὶ ὀρθὸν καὶ εὐλόγον· ἀναστὰς ἕτερος δείξάτω τὸ ὀρθότερον· οὐδαὶς φθόνος! Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Μετὰ τὸν Baehr ἔρχεται κατόπιν ἕτερος Γερμανὸς ὁ Lorenz Diefenbach ἐκδοῦς πέρυσι τὸ νεώτερον ἐθνολογικὸν τῆς Εὐρώπης σύγγραμμα, ἐπιγραφόμενον *Origines Europaeae, Die Alten Völker Europas mit ihren Sippen und Nachbarn. 1861*. ὁ Diefenbach εἶδε βεβαιῶς καὶ τὰ τοῦ Baehr, εἶχεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ πρό τοῦ Baehr γεγραμμένα περὶ Πελασγῶν. Καταλέγων οὖν τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἔρχεται μεταβαίνων ἐξ Ἀσίας εἰς Εὐρώπην φυσικῶ τῷ λόγῳ πρώτων εἰς τοὺς Πελασγοὺς τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν Ἑλληνοϊταλικὴν (Ἑλληνολατινικὴν ὁμοφυλίαν τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς φυλῆς, λέγων ἐν σελ. 53 αὐταὶς λέξεσιν ὡδι' «*Indem wir endlich Europa betreten, so sind die ersten sicheren Indo-europaeer, welchen wir in dieser Richtung begegnen, die Griechen. Sie sind die eine Abtheilung einer Gruppe, welche die beiden herrlichen Halbinsel des Europaeischen Südens bewohnt, und welche wir desshalb die griechisch—italische (Italograeken) nennen, der kurze wegen mitunter auch die Pelasgische*».

Μετὰ δὲ ταῦτα λέγει, ὅτι ἐν τε τῇ Ἑλλάσσοι καὶ τῇ Ἀσίᾳ καὶ ταῖς νήσοις, ἔτι τῇ κυρίως Ἑλλάδι καὶ τῇ μεγάλῃ Ἑλλάδι ὀπισθεν τῶν Ἑλλήνων φαίνονται λαοὶ τινες ἢ ἀκαὶ λαῶν, ἔσθ' ὅτε πράγματι παρ' αὐτοῖς καὶ μόλις ἀπ' αὐτῶν διακρινόμενοι, ἔτι δὲ καὶ μετ' αὐτῶν συγχινεούμενοι· οὗτοι εἰσὶν οἱ *Πελασγοί*. Τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ τοι γενόμενον πρὸς τοὺς μετὰ ταῦτα Ἕλληνας ὡς τὸ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς μετέπειτα χριστιανούς Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους, κληθέντας ἀπογόνους των, δηλωτικῶν τῶν ἐθνικῶν, δὲν δυνάμεθα ὡς πολλοὶ ποιούσι, να θεωρήσωμεν ὡς δηλωτικὸν λαοῦ τινος μηδ' ὑπάρξαντος· δὲν θεωρεῖ αὐτοὺς ὑπάρξαντας καὶ ἐν Ἑλλάδι οἰκίσαντας, καὶ ἱκανῶς διασπαρμένους ὄντας· εὐρίσκει αὐτοὺς μνημονουμένους παρ' Ἡσίοδῳ καὶ Ἡροδότῳ ὡς τοὺς παναρχαίους κατοίκους τῆς Ἑλλάδος, πρῶτον μὲν τῆς Ἠπειροῦ καὶ Θεσσαλίας, εἶτα δὲ καὶ τῆς Πελοποννήσου· τινὲς, λέγει, θεωροῦσιν αὐτοὺς ὡς ἀρχαιότατους ἐπὶ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἄλλοι ὡς τοὺς πλησιεστάτους συγγενεῖς

τῶν Ἀργείων καὶ Ἀρκαδίων. Κατὰ τὸν Ἀκουσίλαον παρ' Ἀπολλοδώρῳ 1, 2, III, 8 ὁ Ἄργος καὶ Πελασγὸς ἦσαν υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Νιόβης. Ὁ Ἡρόδοτος Ζ, 94—Πελασγοὺς λέγει, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδειξάμεν, τοὺς Αἰολεῖς, καὶ τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ Ἴωνας καὶ τοὺς ἐν ταῖς νήσοις. Ὁ δὲ Διονύσιος Ἑλληνας ἐν Πελοποννήσῳ, ὡς εἴρηται.

Αὐτοὶ δὲ οὗτοι οἱ Πελασγοὶ φαίνονται τοῖς μετέπειτα Ἕλλησιν ὡς ἑτερογλωσσοὶ βάρβαροι, αἱ περὶ τοῦτου μαρτυρεῖται τοῦ Ἡροδότου καὶ Στράβωνος προσσηθέντων ἤδη. Ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν Πελασγοὶ ἐκ Πελασγῶν κατὰ διαδοχὴν ὄντες, μετέπειτα δ' ἐκλήθησαν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, Ἕλληνας, μαρτυρεῖται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἡροδότου. «*Ἀθηναῖοι ἐπὶ μὲν Πελασγῶν οἰκούντων τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην, ἦσαν Πελασγοὶ*». (Ἡρ. II, 44) (1) μάλιστα οἱ ἀπόγονοι τῶν Κρητικῶν Πελασγῶν.

Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἡροδότου διεσώζοντο Πελασγοί, ὧν ἡ γλῶσσα ἦν βάρβαρος καὶ διάφορος τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· ἡ περὶ τοῦτου μαρτυρία τοῦ ἱστορικοῦ προσσηθέν ἤδη. «*Ἴν τινα δὲ γλῶσσαν ἔσαν οἱ Πελασγοί, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἶπαι· εἰ δὲ χρεῶν καὶ τούτοις (Κρητικῶν Πλακινῶν καὶ Σκυλακηνῶν) τεκμηριούμενον λέγειν, ἦσαν οἱ Πελασγοὶ βάρβαροι γλῶσσαν ἔντες· καὶ γὰρ δὴ οὔτε οἱ Κρητικῶν (Πελασγοὶ) οὐδ' αἰοῦσι τῶν νῦν σφέας περιοικούντων εἰσὶν ὁμόγλωσσοι, οὔτε οἱ Πλακινῶν (Πελασγοὶ καὶ οὗτοι) σφέας δὲ ὁμόγλωσσοι*». Ἐπειδὴ ἡ Κρητικὴ ἦν πόλις ἐπὶ Θράκης μετὰ τὸν Ἄξιον καὶ Στρυμόνος ποταμοῦ, ἡ δὲ Πλακία καὶ Σκυλάκη ἐν Μυσίᾳ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κυζήκου ὡς σημειοῦται ἐν τοῖς Κιπέρτου πίναξι ἐν ἀρ. 10 καὶ 19, ἔπεται ὅτι οἱ Πελασγοὶ οὗτοι δὲν ἔδλουν οὔτε Ὀρκιστῆς (οἱ Κρητικῶν), οὔτε μυσιστῆς (οἱ τῆς Πλακίας καὶ Σκυλάκης κάτοικοι), ἀλλὰ τὸ ἴδιον αὐτῶν ἰδίωμα τὸ Πελασγικόν, ἔχοντες πον καὶ τὸ τῶν συνοίκων λαῶν, διὸ ἐκαλοῦντο καὶ διγλωσσοὶ, ἰδίως παρὰ Θουκυδίδῃ (Δ, 109). (2)

(1) Ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα περὶ τῶν συνοίκων τοῖς Ἀθηναίοις Πελασγῶν τῶν μετέπειτα ἐλλοθέντων εἰς Ἀττικὴν, περὶ ὧν ἐσημειώθη ἀνωτέρω.

(2) Καὶ οἱ Λιτωλοὶ καὶ Ἀθαμῆνες καὶ Ἀκαρνᾶνες καὶ τινες τοῦ Ἠπειρωτικοῦ λαοῦ ἐθεωροῦντο βάρβαροι βεβαίως διὰ τὸ τραχὺ τῆς τῆ γλῶσσης καὶ τῶν ἠθῶν. Ὁ Σερᾶβ. β', 483 λέγει «*Τοὺς Αἰτωλοὺς ἔθνος εἶναι μηδ' ἐπιποτα γεγεννημένον ὑπ' ἑτέροις· ὁ αὐτὸς αὐτὸς 449 ἐμφετέλλει περὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῶν Ἀθαμᾶνων, Αἰτωλῶν καὶ Ἀκαρνᾶνων οὓς ἄπαντες ὁ Αἰθίοξ καὶ Μακεδόσι μιαν γλῶσσαν ἀποδίδει, ὁ Θουκυδ. καὶ ὁ Πολύβιος θεωροῦσι τοὺς Αἰτωλοὺς κατὰ μέγα μέρος βάρβαρους Θουκ. Γ', 94 ἠ ἀγνωστὸτατα δὲ γλῶσσαν καὶ ὠμοφάγοι εἰσιν*». Οἱ Ἰλλετοὶ δὲ καὶ οἱ Κέρρες (συντασσόμενοι) ὡς τραχὺφωνοὶ καὶ ἀσαφῆ τῆν φωνὴν ἔχοντες· καὶ ὅμοιοι αὐτοῖς

Ὁ Ἡρόδοτος παρατηρῶν τὴν διαφορὰν μεταξὺ τοῦ πελασγικοῦ τοῦ λαοῦ τοῦτου ἰδιώματος, τῶν ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ Πελασγῶν, καὶ τοῦ τῶν Ἀθηναίων, αἵτινες εἶχον ἤδη πολὺ προεβή εἰς τὸν πολιτισμὸν, λέγει ὅτι τὸ Ἀττικὸν ἔθνος «*ἐκ Πελασγικῶν, ἀμα τῇ μεταβολῇ τῇ ἐς Ἑλληνας καὶ τὴν γλῶσσαν μετέμαθε*». Ἐννοεῖται λίαν εὐκόλως, ὅτι ὁ ἱστορικὸς θεωρῶν τὴν ὄντως μεγάλην διαφορὰν τῶν δύο ἰδιωμάτων, ἠδύνατο να συμπεράνῃ, ὅτι τῶν ἀπολιτιστῶν καὶ ἀγροίκων Πελασγῶν ἡ γλῶσσα, τῶν Κρηστῶν αὐτῶν φέρει εἶπειν, οὕτω ἀγροίκος καὶ ἀκανόνιστος, καὶ τραχεῖα (ὁ δὲ βάρβαρος) ἠδύνατο να θεωρηθῇ ξένη καὶ βίβαρος παραβαλλομένη πρὸς τὴν τὸ τότε ἱκανῶς ἀνεπτυχμένην καὶ ἀρμονικωτάτην τῶν Ἀθηναίων γλῶσσαν· ἠδύνατο ὅμως ἡ μὲν μία να εἶναι βάρβαρος καὶ τραχεῖα, καὶ ἀκανόνιστος, ἡ δὲ εὐφώνος καὶ ἀρμονικῆ, ἐν τούτοις ὅμως να ὑπάρχη ἡ ἀρχικὴ μεταξὺ τῶν δύο συγγενεῖα· ὅπερ διαφύγει τὸν Ἡρόδοτον, ὅτι δηλ. τὸ νεώτερον Ἀττικὸν ἰδίωμα, τὸ ἐπὶ Ἡροδότου, ἠδύνατο να ἀναπτυχθῇ καὶ μορφωθῇ παραγόμενον λίαν πρῶτως ἐκ τῆς Πελασγικῆς γλῶσσης τῶν παναρχαίων κατοίκων τῆς Ἀττικῆς Πελασγῶν.

Ὁ Πλάτων ἐν Κρατύλῳ XXV, λέγει, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν ἀρχαίων ὡς πρὸς τῶν νεωτέρων ἐθεωρεῖτο βάρβαρος (1) καὶ πολὺ ἀπειχεν αὐτῆς, ἐπειδὴ ἡ δυσκόλως ἢ πάντως δὲν εἰσίοιτο. «*Ἐννοῶ γάρ, ὅτι πολλὰ οἱ Ἕλληνας ὀνόματα, ἄλλως τε καὶ οἱ ὑπὸ τοῖς βαρβάροις οἰκούντες, παρὰ τῶν βαρβάρων εἰληφασιν*». Ἀλλὰ περὶ τοῦτου μετὰ μικρόν.

Ὅθεν μέιναντες οἱ Κρηστῶν αὐτῶν καὶ λοιποὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἡροδότου Πελασγοὶ ἀπομεινωμένοι ἐκπαλαί, πιθανῶς ἐτήρησαν τὸ πανάρχαιον Ἑλληνικὸν ἰδίωμα, ὡς οἱ Ἰσλανδοὶ τὸ πανάρχαιον βόρειον ἰδίωμα, οἱ Τσάκωνες τὸ λακωνικόν, ἔτι δὲ καὶ οἱ Λαζοὶ τὸ λαζικόν, ἀρχαῖον Ἑλληνικόν· διότι τῶν ἀποίκων τούτων Πελασγῶν (Κρηστῶν αὐτῶν καὶ λοι-

οῦτοι οἱ καλούμενοι βάρβαροι ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων δὲν φαίνονται μετ' ὄντες· Ἕλληνας· τούναντιον ἦσαν μάλιστα πάντοτε Ἕλληνας. Diefenbach σελ. 64. K. Πακάρ. Ἑλ. Ἱστ. Β', 159.—Schömann's gr. Althorthümer 2 Band. S. 101.—

(1) Ὅτι ἐνταῦθα ἡ λέξις βάρβαρος σημαίνει μᾶλλον τὴν τραχεῖαν καὶ βαρβαρόφωνον καὶ μηδ' ἐννοουμένην εὐκόλως γλῶσσαν, οὐχὶ καὶ πάντως ξένην, δὴλον. «*Ἰστίον δὲ, ὅτι τὸ ὄνομα βάρβαρος ἄλλ' ἄλλοτε παρ' ἄλλοις ἐδήλου, εἰς ὃ δὴ οἱ περὶ Ἠπειροῦ ἐκ παρέργου ἢ ἄλλως γράψαντες· οὐ προσέσχον τὸν νόον, οὐκ οἶδ' ἐτι παθόντες· καὶ δὴ καὶ Ἐφορος εἶπεν Ἠπειρώτης βαρβάρους εἶπεν, ὡς δοκεῖ ἐν Σκύθῳ (ἀκρίτως γράφοντες) καὶ Στράβωνος κατ' Ἐφορον γράφοντες καὶ Ἠπειρώτης βαρβάρους λέγοντες. Καὶ Ἐφορος μὲν ἦτοι τῆς γλῶσσης ἐνεκα οὐχ ὁμοίως εἶπεν μετὰ ταῦτα εἶναι δυναμένης τῆς Ἰωνικῆς ἢ Ἀττικῆς (πῶς γὰρ οἷα τὴν ἦ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ Ἀττικῇ φαί τοι τελευταίον γινόμενῃ καὶ πολὺ μεταβαλλομένη ἢ αὐτῇ τῇ Ἠπειρωτικῇ*

τῶν) ἔθνη μὲν κεχωρισμένων τῶν ὁμοφύλων των, ἔθνη δὲ μετὰ τῷ ἑτερογλωσσῶν γειτόνων οἰκούντων, ἡ γλῶσσα οὐ μόνον μονομερῆ τινα μέρωσιν ἔσχεν, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν Ἑλληνικῶν διαλέκτων ὡς ἐκ τῆς κοινῆς μητρὸς ἀπέκλινε, καὶ μὲν καὶ κοινὰ τι ἐγένετο πελασγικῶν καὶ βαρβαρικῶν λέξεων, ἐκ δὲ τούτων παρήχθη γὰρ τῶν τι τούτοις μόνους τοῖς ἀποίκους καταληπτῶν, τὸ ὁμόγλωσσον ὅμως αὐτῶν «*σφέας δὲ ὁμόγλωσσοι*» ἱκανῶς διαστηκτικῶν ἀπ' ἀλλήλων, δείκνυσι τὴν κοινὴν καταγωγὴν. Μένει δὲ ἡ γλῶσσα ἄμορφος καὶ ἀκανόνιστος, ὅσο ὁ λαὸς αὐτῆν λαὸς ἐμμένει σταθερῶς ἀμετάβλητος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτοῦ καταστάσει καὶ ταῖς ἐννοαῖς· τανάκαλλιν δὲ ἡ γλῶσσα μορφοῦται καὶ ἀναπτύσσεται καὶ κανονίζεται, ὅσο ὁ λαὸς ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς ἱστορίας δραστηριώτερον ἐργάζεται· ἐκ τούτου λίαν ἱκανῶς ἐξηγεῖται ἡ διατήρησις τοῦ παναρχαίου Πελασγικοῦ ἰδιώματος παρὰ τοῖς μεμνημένοις τούτοις λαοῖς.

Ἐκρηται δὲ ὅτι ὁ Πλάτων λέγει, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν ἀρχαίων πρὸς τῶν νεωτέρων ἐθεωρεῖτο βάρβαρος· τοῦτο δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς θεωρίας τοῦ Ἡροδότου «*Ἐ μὲν τοίνυν ἐγὼ ἤσθημαι περὶ τῶν πρώτων ὀνομάτων, πάντο μοι δοκεῖ ὑπεριστιμὰ εἶναι καὶ γελοῖα*». Ἀκολουθῶν δὲ λέγει, ἀδιάφορον παιζῶν ἢ σπουδαίων, (1) τὸ κλεῖν (=εἶναι, πορεύεσθαι, Γερμ. gehen) ξινικῶν, Ἑλληνικῶν ὅν ἀρχαιότατον καὶ παρ' Ὀμήρῳ ἀπαντώμενον. Οἱ Ἕλληνας ὄντως εἶχον παρακάθει παρὰ τῶν γειτόνων αὐτῶν λέξεις τινὰς, οἷον, πῦρ· «*φανερὸν τὲ εἰσιν οὕτως αὐτὸ καλοῦντες φρύγας, μικρὸν τι παρακλίνοντες, καὶ τὰ γε ὕδωρ καὶ τοὺς κύνας καὶ ἄλλα πολλὰ*». Ἐάν ἐνταῦθα ὅμοιος ὁ Πλάτων ὀνομάζῃ τοὺς φρύγας, εἰς τὸ ἀκόλουθον

οὐσα διατελεῖν, τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐπιμίξιας· οὐ μεγάλης ἢ οὐδεμιᾶς οὐσιῆς) ἢ ὡς δὴ τῶν Πελασγῶν βαρβάρων γενόμενον (μηδ' Ἑλλήνων) Ἠπειρωτικῶν δὲ Πελασγῶν ὄντων, ἢ ἢ δὴ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἄλλοι ἀποδίδεται οὐκ ὀρθῶς· ἔχον Στράβων δὲ τότε γένος καὶ τὴν γλῶσσαν Ἑλλήνων διαφέρειν ἡμετο τοῖς Πελασγοῖς, οὐ ἔνεκα καὶ Ἠπειρώτης Πελασγοῦς γενοῦντας καὶ δὴ καὶ τὸν βίον καὶ τὴν παιδείαν, ὡν ἔνεκα τῶν Ἠπειρωτῶν Ἑλλοὺς λέγει βαρβάρους, ὡς δὴ ὑπ' Ὀμήρου ἀνεπίποδας, χαμαιεύνας λεγομένους! ταῦτα δὲ δὴλον εἶναι ἀρχαιολογίων. Ἑλλοὺς δὲ καὶ Σκύθωνας ὁ καλὸς ἐννοεῖν δοκεῖ λέγων ὡδι' «*Ἐν τῇ μεσογαίᾳ δ' εἰσὶ μεγάροι βαρβαροὶ, οὓς καὶ προσοικεῖν φασὶ τῷ χρησθηρίῳ*». Κατὰ μάλιστα δὲ πάντων ἦδὲ Ἠπειρωτῶν Ἡρόδοτος καὶ Πολύβιος, αἱ δὲ ἄλλα δὴ οὐδαμῶς τὸ παρὰ τῶν διακρινουσιν αὐτοῦς (Πελασγοὺς ὄντας) τῶν Ἑλλήνων. Μὴ δὲ καὶ Σκύλαξ καὶ Σκύθης καὶ ἄλλοι τινες Ἠπειρώτης βαρβάρους λέγουσι, τί κἄν πάθοι τινες; Δ. Σειμιτέλου Ἠπειρ. Σελ. 25 Σημ. 40. ἔτι Κ. Ἀσωπίου Σ. II. Β' τμ. Γ', Κεφαλ. Α' § 42—48 Σελ. 827—831 τῆς β' ἐκδ.—ἔτι Λεξικὸν Passow καὶ Rost ἐν λέξει.

(1) Περὶ τῶν ἐν τῷ Πλάτωνος Κρατύλῳ παραγωγῶν ὄρα μοι Κ. Ἀσωπίου εἰς εἰς Πίνδαρον Σελ. 33.

χωρίον XXXVI συνέχεν ἴσως τὴν ἰδέαν τῶν ξένων καὶ γενεῶν, τῆς δανείσεως καὶ τῆς παραιτέρω ἐκ τοῦ πρώτου διαμορφώσεως ἢ ἔστιν, οἱ ξένοι οὗτοι κατ' αὐτὸν βάρβαροι ἠδὲν ἴσως εἶναι καὶ γενάρχει αὐτῶν ἀντὶ τοῦ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι νὰ δανεισθῶσι, καὶ νὰ παραλάβωσι λέξεις, ἠδὲν ἴσως τὸ ὑπάρχον στοιχεῖον τῆς γλώσσης τὸ ἄμορρον, ὑπερ ἐθεώρουσαν ἔπειτα γελοῖον οἱ ἰκανῶς μεμορφωμένοι Ἀθηναῖοι, μορφῶσαι καὶ ἀναπτύξει βελτιώσασθαι ὡς πάντως ἐγένετο «πὰρὰ βαρβάρων τινῶν αὐτὰ (τὰ πρῶτα ὀνόματα) παρειλήφμεν. Εἰσὶ δὲ ἡμῶν ἀρχαιότεροι βάρβαροι.» παρβλ. τὰ τοῦ Ἐκαταίου περὶ τούτου. Ἀκριβῶς δὲ αἱ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰκαζόμεναι ὡς βαρβαρικαὶ λέξεις καὶ παρεκτιμημέναι ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ὡς πῦρ, κῶνον, ὕδωρ κτλ. εἰσὶ βεβαίως Ἰνδοευρωπαϊκαὶ καὶ πιθανῶς ἀρχαῖαι τινεὶ ἑλληνικαὶ ἀντικαταστάσαι ὑπ' ἄλλων ἐν ταῖς πλείσταις τῶν νῦν διαλέκτων γνησίως ἑλληνικῶν. Τοῦτο λοιπὸν, ὑπερ βλέπομεν ἐν Ἀθήναις, καὶ ἰκανῶς εἰκαζόμεναι, συνδυαζόμενον μετὰ τοῦ Θουκυδιδείου «τὴν Ἀττικὴν ἀνθρωποὶ φῶκου οἱ αὐτοὶ αἰεὶ» μὴ πείθει, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν ἀπόγονοι καὶ κατὰ διαδοχὴν Πελασγοὶ ἢ δὲ γλώσσα τῶν μεταγενεστέρων Ἀθηναίων, ἐπὶ Ἡρόδοτου καὶ Θουκυδίδου παρήχθη καὶ ἐμορφώθη ἀπὸ μητρὸς τῆς πελασγικῆς τοῦθ' ὅπερ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν Ἡρόδοτον νὰ εἴπῃ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι Πελασγοὶ ὄντες, ἅμα τῇ μεταβολῇ τῇ ἐς ἑλληνικὴν, καὶ τὴν γλῶσσαν μετέβαλον ἢ δὲ μεταβολὴ αὐτῆ ἐγένετο ἀρὰ γὰρ διὰ βιαίας τινὸς ἐξωτερικῆς ἐπιβροῆς; οὐχὶ βεβαίως. Μὴ γενομένης λοιπὸν ἐξωτερικῆς ἐπιβροῆς εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην, ἔπειτα ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι τῷ χρόνῳ καὶ τῇ διμιλίᾳ κληθέντες Ἕλληνας καὶ τὸ ἐκείνων ἰδίωμα ἰδιοβρόμῳ μορφώσαντες, ἦσαν Πελασγοὶ ἀνέκαθεν καὶ τὸ μετέπειτα, μέχρις ὅτου ἐκλήθησαν Ἕλληνας, μεταβαλόντες οὕτω δὴ μόνον ὄνομα. Ἐξάγεται λοιπὸν, ὅτι καὶ τὸ κατ' Ἀθηναίους οἱ Πελασγοὶ ἦσαν τῶν ἑλλήνων λίαν συγγενεὶς; μᾶλλον δὲ προπάτορες. (1) Παρβλ. Schömann's Gr. Alt. crst. Band. S. 324—327.

Ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων περὶ Ὀρφείας παραδόσεων, Ὀσμύριας, Ἐμύλου καὶ τῶν Ὀρακοπελασγικῶν ερ- (1) Οἱ δὲ ἀρχαῖοι Ὀρφεὶς φαίνονται ὄντες ἔθνος πολλὰ συγγενὲς τῷ ἑλληνικῷ (Ὁδ. Ἰβελ. Μακεδ. Σελ. 45— τῆς ἑλλ. μεταφρ.). ἄλλως (1) ἔχει τὸ πρῶτον περὶ τῶν νεωτέρων Ὀρφῶν, οἱ τινεὶ δι' εἰσβολῆς ἐκ τῆς Ἀσίας ἦλθον εἰς Ὀρφῶν (αὐτῶν Σελ. 78—97). Ἐν Μακεδονίᾳ ἢ βάσις τοῦ οἰκημοῦ ἦν Πελασγικὴ μετὰ Ὀρακοπελασγικῶν καὶ Ἰλλυρικῶν στοιχείων. Τεκμήρια τῶν Πελασγικῶν τῆς Μακεδονίας εἰσὶν ἴσως τὰ ὀνόματα Πελασγῶν καὶ ἑλλα (αὐτῶν Σελ. 29—45. Dieffenbach Σελ. 60—63). Καὶ πρὸς τοῦς Ἰλλυριοῦς εἶχον σχέσιν τινὰ οἱ Πελασγοὶ (αὐτῶν Σελ. 100. Κ. Παπαρ. ἑλλ. Ἰστ. Α', 58—9.).

γῶν ὁ Dieffenbach εἰκάζει ὅτι εὐρον πρὸ αὐτῶν οἰκούντας τὴν ἑλλάδα τοῦς Ὀρφῶς; οἱ Πελασγοὶ (1). Τοῦτων ἕως ὑπάρχουσι τεκμήρια σαφέστερα καὶ μολοντί καὶ αἱ παραδόσεις αὐταὶ ὑπεμφαίνουσι ἀρχαίαν τινὰ πρὸς ἀλλήλους οἰκειότητα, ἀλλ' ὅμως οἱ κάτοικοι τῶν δυτικωτέρων χωρῶν τῆς ἐλάσσονος Ἀσίας ἀνῆκον εἰς τὴν Ὀρακοπελασγικὴν φυλὴν τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα ὅμως οὐδεμίαν σπουδαίαν διακρίσιν καταδεικνύουσι μετὰ τῆς γλώσσης, τοῦ Ὀρακοπελασγικοῦ καὶ τῶν ἡθῶν τῶν Ὀρακοπελασγῶν καὶ τῶν ἐπελοπόντων ἐπὶ τὴν κατάκτησιν τοῦ ἰλίου ἑλλήνων.

Κατὰ τὸν Schömann φαίνεται ὅτι τὸ τῶν Πελασγῶν ὄνομα ἦν ἐνός τινος τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς ἑλλάδος ἔθνων ἐκδημιῶν δὲ, ὡς δεικνύσιν ἡ ἱστορία, ὅτε τὸ τῶν ἑλλήνων ὄνομα ἐπεξετάθη καὶ ἐξενίκησεν ἅπασιν τοῖς τὴν ἑλλάδα οἰκοῦσι λαοῖς; μετὰ παρέλευσιν βεβαίως πολλῶν χρόνων, τότε τὸ τῶν Πελασγῶν ὄνομα ἐθεωρήθη καὶ ἀπεδόθη ὑπὸ τῶν ἰκανῶς μεταγενεστέρων τῆς Πελασγικῆς περιόδου συγγραφέων ὡς κοινὴ ἐπίκλησις ἅπασιν τοῖς προελληνικοῖς λαοῖς; τοῦτο θεωρεῖ σαφέστερον καὶ μᾶλλον ἀναμφίβητον.

Κεῖνο δὲ, ὑπερ πείθει με περισσότερον εἰς τὴν συγγένειαν τῶν Πελασγῶν καὶ ἑλλήνων καὶ εἰς τὴν ταύτων ἀπ' ἐκείνων καταγωγὴν, εἶναι τὸ Πελασγικὸν τῶν λαῶν τῆς Ἀρκαδίας ἢ Ἀρκαδία ἀνέκαθεν διὰ τὸ δυσπρόσιτον τῆς χώρας δὲν ὑπέστη μεταναστάσεις, οὔτε ἄλλαι φυλαὶ μετανάστευσαν εἰς αὐτὴν καὶ ἀνεμίγησαν μετὰ τῶν κατοικῶν αὐτῆς, τοῦλάχιστον ἅπαντα ἢ ἀρχαίως ὁμολογεῖ τοῦτο ὁ Θουκ. Α, 2 λέγει «μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἢ ἀρίστη ἀεὶ τὰ; μεταβολὰς τῶν οἰκητῶν εἶχεν, ἢ τε νῦν Θεσσαλία κλυομένη καὶ Βοιωτία, Πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ πλὴν Ἀρκαδίας» οἱ Ἀρκαδεῖς ἐκυχύντο καὶ μετὰ ταῦτα, ὅτι αὐτοὶ μόνον ἐκ πάντων τῶν ἑλλήνων ἦσαν ἀετιχθόντες. Ὁ Ἡρ. Η', 73 λέγει «οἰκεῖ δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθνεα ἑπτὰ; τούτων δὲ τὰ μὲν δύο αὐτέχθονα ἐόντα κατὰ χώραν ἕδρυσται νῦν τῇ καὶ κάλυ οἰκεῖ Ἀρκαδεῖς τε καὶ Κυρῶνιοι. Ὁ Στράβ. Η', 8 λέγει «δοκεῖ δὲ παλαιότατα ἔθνη εἶναι τὰ Ἀρκαδικὰ τῶν ἑλλήνων Ἀζῆνες τε καὶ Παρβῆσαι καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι.» Γνωστὸν δὲ, ὅτι ἡ χώρα αὕτη κατακλήθη ὑπὸ Πελασγῶν. Ὁ Ἡρ. Α', 148 λέγει «Ἀρκαδεῖς Πελασγοὶ» (2) τὸ βαλκανηφάγον δηλοῖ τὸ παναρκαϊκὸν αὐτῶν. Ἡρ. Α, 106. Ἰδίως ὁ Πανασαῖος Ἀρκαδ. Η', 1, 2, 4 — καὶ ὁ Στράβων (ἐνθα ἀνω-

(2) Αὐτῶν Σελ. 80. Ἰβελ. Μακεδ. Σελ. 45.— (1) Ὅπερ ἐν μέρει παραδέρχεται καὶ ὁ Kruse Hellen 1.8. 126 καὶ 462 λέγων, ὅτι τὸ ὑπὸ Ἡροδοτοῦ λεγόμενον δὲν ἀπέχει τοῦ ἀληθοῦς; ἐστὶ μέρος μόνον τῆς Ἀρκαδίας; ψακῆθη ὑπὸ Πελασγῶν, τὸ δὲ μετὶ τῶν ἑλλῶν λαῶν διαφόρων αὐτῶν. Ἰδε Βαehr εἰς Ἡροδ. Α, 146 τὴν αὐτῶν σημειώσιν.

τέρω) κατ' ἑφορον νομίζοντα τοὺς Πελασγοὺς κατὰ τὸν παρὰ Πανασαῖον (αὐτῶν) μῦθον, παρ' αὐτοῦ ἐ- διδάχθησαν τὰ πρῶτα τοῦ βίου στοιχεῖα. Οὐδόλλως φαίνεται ἀπίθανον, ὅτι οἱ καυχόμενοι ἐπὶ τῇ προελληνικῇ αὐτῶν Ἀρκαδίας (Λεξ. Passow καὶ Rost ἐν λ.) αὐτόχθονες καὶ παλαιγενεῖς, ἦσαν κατὰ διαδοχὴν Πελασγοὶ ἔτε μὴ ὑποστάντες μεταναστάσεις. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀρκαδεῖς δὲν διέφερον τῶν ἄλλων ἑλλήνων κατ' οὐδὲν, εἰμὴ μόνον κατὰ τὴν ἀπλότητα τῶν ἡθῶν (βεβαίως διὰ τὸ ἀμιγέστερον) καὶ τὸν πατριαρχεικὸν βίον, φαίνεται, ὅτι οἱ Πελασγοὶ ἦσαν συγγενέστατοι καὶ προπάτορες τῶν ἑλλήνων. Οἱ Ἀρκαδεῖς ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Ἰωνικὸν πόλεμον, μόνον δὲ αὐτοὶ καθ' Ἡρόδοτον ὑπὸ Δωριέων οὐκ ἐξανεστήσαν. Γλῶσσαν διάφορον τῶν ἄλλων ἑλλήνων δὲν ἔλαβον. Ὁ χρησμός ὁ δοθεὶς τοῖς Ἀρκαδαῖσι (Ἡρ. Α, 66) δεικνύει τὸ διὰ τὴν ἀρχαιότητα ἴσως σεβαστὸν τῆς Ἀρκαδικῆς χώρας. «Ἀρκαδίην μ' αἰτεῖς; μέγα μ' αἰτεῖς; οὗτοι δώσω. Πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίῃ βαλκανηφόροι ἄνδρες ἔσιν, οἱ δ' ἀποκωλύουσιν.» Ὁ Κ. Παπαρ- φηγῆπουλος ἐν ἑλλ. ἱστορ. Β', 215 λέγει περὶ αὐτῶν. «Ἡ χώρα αὕτη (ἢ Ἀρκαδία) οὐδέποτε εἶχε δεχθῆ ἑλλῶν ἐποίκουσ; καὶ ὅμως οἱ ἰθαγενεῖς αὐτῆς κάτοικοι οὔτε κατὰ τὸν χαρακτήρα, οὔτε κατὰ τὴν γλῶσσαν διέφερον οὐσιωδῶς τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν φύλων, ἐξ ὅ ὁ δῆλον ὅσοον συγγενῆ ἦσαν ἀνέκαθεν ἑλλα τὰ φύλα ταῦτα.» (1) ὁ Schömann προσετί (ἑλλ. Σελ. 7 Τόμ. 1.) «Καὶ οἱ Ἀρχαῖοι ἀναμφίβητως ἔθνος πελασγικὸν κλητέοι εἰσὶ, λαμβανόμενου τοῦ τῶν Ἀρχαίων ὀνόματος ὡς ἀντιπάλου τοῦ μετέπειτα ἐκνηκῆσαντος ἑλληνικοῦ, ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ ἑλλῶνες πλὴν οὐδὲν ἄλλο ἦσαν βέβαια, ἢ κλίθος τοῦ πελασγικοῦ σελέγχου.» ὁ αὐτὸς S. 122 (Τόμ. 1.) Ἡ πανηγορικὴ ἀπόκρισις τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν Σπαρτιατῶν παρ' Ἡρ. Η', 144 «τὸ ἐλλῶνικὸν ἐὼν ὁμαιμόν τε καὶ ὁμοβλώσσον καὶ θεῶν ἰδρύματα τε κοινὰ καὶ θυσίαι, ἠθέα τε ὁμοτροπία» οὐδεμίαν φυλετικὴν διακρίσιν ἐμφαίνουσα μετὰ αὐτῶν αἱ ἀρχαιοτάτα σιστάσαι Ἀμφικτυονίαι τὸ ἑμόφυλον καὶ ὁμαιμον πάντως δηλοῦσαι τὰ ἀνωτέρω περὶ Ἀθηναίων, Αἰτωλῶν, Ἀκαρνανῶν καὶ ἄλλων εἰρημένα πάντα ταῦτα μὲ παύουσιν, ὅτι οἱ τὴν ἑλλάδα οἰκούντες λαοὶ ὁμογενεῖς ὄντες τὸ ἀνέκαθεν κατήγοντο ἀπὸ τῶν Πελασγῶν, οὗτοι δὲ οὐδόλλως ἦσαν διάφοροι τῶν ἑλλήνων, ἀλλὰ συγγενέστατοι καὶ προπά-

τορες αὐτῶν. Οὐδόλλως δὲ παράδοξον φαίνεται εἰ ἐν τοῖς προελληνικοῖς λαοῖς, πελασγικῆς βίβης, οἶον, Καυκασί, Κούρησι, Λέλεξι, Καρσί, Λαπίθαις, Περβαίβοις, Μινύαις, Φλεγυαίς, Ἐπειοῖς καὶ συγγενέσι τισί, Ὀρακοπελασγῶν, ἦσαν καὶ φύλα τινὰ μὴ Πελασγικὰ, Φιλιστάοι ἢ Φοίνικες, ὧν ὅμως ἐγκαταστάσεις οὐδόλλως μνημονεύονται ἐν ταῖς Ὀρ. ἔπειτα.

(Ἐπειτα συνέχεια.)

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλῶδ. 300.)

Γ'. ΣΕΒΑΣΤΟΥΠΟΛΙΣ.

Ὁ ἀπὸ Εὐπατορίας εἰς Σεβαστούπολιν πλοῦς εἶναι κατὰ τοῦτο μονότονος, ὅτι ἡ παραλίη, ἢν παραπλέει τὸ ἀτμόπλοιον, πετρώδης οὖσα κατὰ μέγα μέρος καὶ σχεδὸν ἀκατοίκητος δὲν παρέχει τῷ ἐσφαλμῷ ἀξιόσημῶν τινῶν ἢ θερπνὴν θάλασσαν. Ἀλλ' ἡ ἡμέρα, τὴν ἑκαρινὴν τῆς περιθέρια ἐσοῦσα, ἐστὶλθεν ἐν ὄλῃ τῇ ἀνθηρᾷ αὐτῆς λαμπρότητι, ἢ θάλασσα ἦτο ἀτάραχος, καὶ αἱ κινήσεις τῶν ἐπιβατῶν, ἀραιωθέντων ἐν Εὐπατορίᾳ, ἦσαν ἐλευθερώτεροι, ὅπερ, ὡς γνωρίζουσιν οἱ περιηγηταί, συντελεῖ οὐκ ἐλίγον εἰς τὸ εὐχάριστον τῆς ὁδοιπορίας.

Μετὰ τετράωρον πλοῦν εἰσπρόχόμεθα εἰς τὸν περίφημον τῆς Σεβαστουπόλεως λιμένα. Ὁ λιμὴν οὗτος φέρεται ἐπαξίως τὸ ἐπίθετον, τὸ ὅσοον τῷ ἔδωκε διὰ τὴν εἰ φύσεως εἶναι τοσοῦτον εὐρύχωρος καὶ ἀσφαλῆς, ὡς καὶ εἰς τὰ μεγαλείτερα πλοῖα παρέχει ἐν καιρῷ τρικυμίας καὶ χειμῶνος ἄσυλον διευρέτερον καὶ καταφύγιον μοναδικόν.

Πλατὺς τῆς θαλάσσης βραχίον σχηματίζει κόλπον βαθῶν πρὸς δυσμὰς τῆς ταυρικῆς χερσονήσου, εἰσχωρῶν πρὸς τὰ ἑνδὸν ἐπὶ δύο περίπου μίλια. Οὐδένα ἐπικίνδυνον βράχον, ἀλλὲν πρόσκομμα ἀπαντᾷ ὁ εἰσπλέων, καὶ δύο παρμεγέθεις φάροι ἐπιτηδεῖως ἀνεγερθέντες διευκολύνουσιν ἐν καιρῷ νυκτὸς τὴν εἰσοδόν. Ἡ εἰσοδὸς αὕτη διεφυλάττετο πρὸ τοῦ πολέμου καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς ὀχυρᾶς ταύτης πόλεως ὑπὸ φρουρίων, ὧν τὸ μεγαλύτερον μαρτυροῦσιν ἔτι μεγάλοι σωροὶ πετρῶν τῆδε κλίσεως ἐπαρμένων. Ὁ κόλπος οὗτος διακλαδούται πάλιν καὶ σχηματίζει ἄλλους τέσσαρας μικροτέρους κόλπους ἢ λιμένας, εἰς τῶν ὁποίων ἦτο ὠρισμένως διὰ τὰ ῥωσικὰ δίκροτα, ὅθεν καὶ μέχρι τῆς σήμερον «κόλπος τῶν δίκρότων» καλεῖται. Τὰ μεγάλα ταῦτα πλοῖα ἠδύναντο ν' ἀγκυροβολώσιν ἐν αὐτῷ εἰς μισθὸν μόνον τῆς γῆς ἀπόστασιν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ

(1) Ὁ Schömann ἐνθα ἀνωτ. 1. Band, S. 173 καὶ 260.

των δύο τούτων κόλπων ἐγείρετο ἐπὶ λόφου ἢ πόλιος τῆς Σεβαστουπόλεως λαμπρὰ καὶ μεγαλοπρεπῆς.

Τὸ ἑλληνικὸν τῆς ὄνομα πρὸ χρόνων ἤδη εἶχε κταρῆσαι τὸ ταταρικὸν ἄκ-τιάρ (ἦτοι λευκὸς θράχος), τὸ ὅποιον τῇ ἐδόθη ἐπὶ τῶν τατάρων ἡγεμόνων τῆς Κριμαίας εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀρχαίας πόλεως, τῆς πρὸς βορρᾶν τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος ἐπὶ ξηροῦ καὶ λευκοῦ λόφου τὸ πάλαι οἰκοδομηθείσης. ἵπου κεῖται τὴν σήμερον ἡ Σεβαστούπολις· ἐκεῖντο κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τὰ προάστεια τῆς πόλεως τῶν ἱρακλειωτῶν Χερσῶνος, τῆς ὁποίας καὶ τὰ τελευταῖα ἔχθη ἀπὸ τῆς γῆς ἐξέλιπον. Ἐνταῦθα ὑψοῦται φάρος, πιστὸς τῶν ναυτῶν ὁδηγὸς καὶ ἀδωροδόκητος πηδαλιούχος. εἰς παρά πολλῶν ἐντοπιῶν ἤκουσα καὶ ὡς μαρτυροῦσιν ἐτι τὰ ἐρείπια τῆς ἡ Σεβαστούπολις ἦτο πολυτελῶς οἰκοδομημένη, εἶχεν ὁδοὺς εὐρείας καὶ εὐθείας, διὰ μεγάλων λιθοκτιστῶν οἰκοδομημάτων κεκοσμημένας. Καὶ ὁ βίος ἦτο ἐν αὐτῇ τερπνότατος, αἱ δὲ διασκεδάσεις πολλαὶ· τὸ θέατρον τῆς πόλεως ἦτο ἐν καιρῷ χειμῶνος τόπος συναθροίσεως καλλιπαιριῶν γυναικῶν καὶ κομψῶν τοῦ Ἡρακλειῶτος στόλου ἀξιωματικῶν ἐν καιρῷ δὲ τοῦ ἑσπέρου ὁ συνήθης περίπλοκος ἐγίνετο ἐντὸς τοῦ εὐσκίου καὶ κανονικῶς ἐσχεδισμένου δημοσίου κήπου, ὅθεν ἡ θεὰ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπὶ τοῦ Βυζανίου Πόντου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπὶ τῆς πόλεως καὶ τῶν περικυκλούμενων αὐτῇ λόφων, εἶναι μαγευτικωτάτη. Πολλοὶ τῶν εὐπόρων κτηματιῶν τῆς Κριμαίας καὶ τῆς πλησιοχώρου Πεσοαραβίας μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἀγροτικῶν τῶν ἐργασιῶν μετέβαινον ἐπὶ δύο ἢ καὶ πλείονας μῆνας εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ὅταν ἡ φιλόποτος τοῦ αυτοκράτορος Νικολάου κυβερνήτης μετὰ μεγίστης δυσκολίας παρεχώρει ταῖς ἐξοστικὰς ὑπὸ κλήσεις διαβιβάσει πρὸς μετὰ τὴν εἰς τὸ ἐξωπερικόν. Ἐν γένει δὲ κατὰ τὴν μαρτυρίαν ὅλων τῶν περιηγητῶν ὁ βίος τῶν πολιτῶν τῆς Σεβαστουπόλεως ἦτο βίος οἰκιακὸς καὶ εἰρηκός· οἱ κάτοικοι διεκρίνοντο ἐπὶ φιλοξενίας καὶ εὐπρωσηγορίας, καὶ αἱ πλείστα τῶν οἰκογενειῶν ἔζων βίον πατριωτικόν. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κρατῆρος ἔπινε καὶ ξενίζων καὶ ξενιζόμενος τὸ ἐσπέρου δὲ ἡ οἰκογένεια ὅλη καὶ τινες οἰκεῖοι συνηθροίζοντο περὶ τὴν τράπεζαν, παρά τὴν ὁποίαν ἐκάθητο ἡ οἰκοδόσποινα ἢ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς καὶ προσέφερε τὸ τέτον, τὸ ἀγαπητὴν τῶν Ῥώσων ποτόν. Περὶ τὴν δεκατὴν τῆς νυκτὸς ὅραν τὰ πάντα ἐκαλύπτοντο ὑπὸ βαθείας σιωπῆς, διακοπτόμενης μόνον ἀπὸ καιρῶν εἰς καιρὸν ὑπὸ τῶν πλοίων καὶ τῆς φωνῆς τῶν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς προκουμαίας φυλάκων.

Ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡ Σεβαστούπολις περιερχε τριάνκοντα περίπου χιλιάδας κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν πληρωμάτων τῶν διαφόρων ἐν τῷ

λιμένι πολεμικῶν πλοίων καὶ τῶν ναυκτικῶν τοῦ τόπου ἀρχῶν. Τὴν σήμερον δύο μόνον χιλιάδες κάτοικοι ἔλειπον καὶ βακενδύται κατέχουσι τὰς κότερειπωμένας οἰκίας.

Ὅποια καταστροφή μετὰ τὸν πόλεμον τῆς Κριμαίας! Νυξ διεδέχθη τὴν ἡμέραν—ἀθλιότης τὴν μεγαλοπρέπειαν—πενία τὸν πλοῦτον—θάνατος τὴν ζωὴν! Ποῦ τὰ λιδοκτιστὰ ἐκεῖνα μέγαρα τῶν πλοίων; Ποῦ οἱ λαμπροὶ ναοὶ τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ; Ποῦ τὸ θέατρον; Ποῦ αἱ διασκεδάσεις; Τὰ πάντα ἐξέλιπον ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχον ποτέ.

Αἱ παρημελημένα ὁδοὶ καὶ πλατεῖαι πλήρεις πετρῶν καὶ ἐρείπιῶν· πλήρεις πετρῶν οἱ κήποι· ὅπου πρὸ ὀλίγων ἐτι ἐτῶν ὀρίμαζον οἱ γλυκεῖς τῆς Κριμαίας καρποὶ αὐξάνουσι τώρα ἄγρια χόρτα· αἱ οἰκίας, αἱ πρὸ μικροῦ ἐτι κατέκον ἀνθρωποὶ εὐτυχεῖς καὶ εὐποροὶ, κατέπεσον· τῆδε κάκιστος φαίνεται ἔχθος χρυσοῦ κοσμημάτων ἢ κρεμασμένη ἐπὶ τοῦ τοίχου μεταξωτῆ ταινία, ἐφ' ἧς ἦτο ἴσως ἀνητημένη ἡ εἰκὼν τοῦ οἰκοδεσπότη τοῦ αὐτοκράτορος. Τοῦ ναυαρχείου, τοῦ υπερῆγανου ἐκεῖνου οἰκοδομημάτων, τὸ ὅποιον ἐθαυμάζετο ὑπὸ τε ξένων καὶ ἐντοπιῶν οἱ τέσσαρες μόνον σώζονται τοίχῳ

«... μελανοί, ὡς τείχη κελίνου,

Ἐνδείξιν, ἐτι βορὰ ἀσηφάγου πυρὸς ἀνηπάγη· Ἐκεῖ ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἡ τοῦ ναυαρχείου βιβλιοθήκη, ἐν αὐτῇ καθ' ὅλους τοὺς ἑνδεκα τρομεροῦς τῆς πολιορκίας μῆνας ἐστέναζον οἱ τραυματίαι, ἐστέναζον οἱ ἀποθνήσκοντες· ἐν αὐτῇ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ὀδηγοῦ μου, ἔρρεεν ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ τὸ αἷμα ὡς ποταμός. Ἡ βιβλιοθήκη εἶχε μετασχηματισθῆ εἰς νοσοκομεῖον. Καὶ παρεκεῖ τὸ οἰκοδόμημα ἐκεῖνο, τὸ ὑπὸ σφαιρῶν καὶ βομβῶν εἰς κόσκινον μεταβλήθη;

Ἐκεῖνο ἦτο τὸ θέατρον! Καὶ ὁ σωρὸς ἐκεῖνος τῶν λίθων; τὸ καταπεδὸν ἐκεῖνο κυκλώπειον τείχος; ἦτο ὁ ναύσταθμος, διὰ τὸν ὅποιον ὑπὲρ τὰ 35 ἑκατόμ. ἀργυρῶν βουβλίων ἐδαπάνησεν ἡ Ῥωσσία ἔργον γιγαντιαῖον, τὸ ὅποιον ἄμα ἐκτελεσθὲν καταδαφίσθη!

Πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως καὶ εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν ὑψοῦται ἐπὶ ταπεινοῦ ἀκρωτηρίου ὁ φάρος. Τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο εἶναι ἡ ἀρχαία Χερσῶνος, ἑλληνικὴ ἀποικία ἰσχυρὰ καὶ πλουσία, τῆς ὁποίας ὅμως τὰ ἔχθη πρὸ πολλῶν ἡδὴ αἰώνων ἐξέλιπον, ὥστε ἀμυδρὰ μόνον καὶ ἀμφίβολος παράδοσις αὐτῆς διεσώθη. Ἐνταῦθα ἡ μυθολογία συνεχωνεύθη μετὰ τῆς ἱστορίας. Ἀπολουθῶν δὲ τις τὴν παραλίαν ἀπὸ τῆς ἄκρας τῆς ἱρακλειωτικῆς χερσονήσου φθάνει εἰς τὰς ὑπὸ τῆς ἰρακλειωτικῆς ὁρέων, καὶ ἐκεῖθεν ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ἀκρωτηρίου, τοῦ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Παρθενίου καλούμενου, περιελαεῖ τὸ βλέμμα ἄπεισαν τὴν ἀθάνατον χερσονήσον. Ἐν τῇ

μικρᾷ ταύτῃ τῆς γῆς γωνίᾳ ἐγεννήθησαν οἱ ἀρχαῖοι μῦθοι καὶ αἱ παραδόσεις· ἐνταῦθα ὑπῆρχεν ὁ ἀκένωτος τῆς ποιήσεως ὠσηαυρῶς, ὅν ἡ ζωηρὰ τῶν ἀρχαίων φαντασία κατέστησεν ἱστορίαν. « Ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου, λέγει περιηγητῆς τις, ἄρχει ἡ ποιήσις, ἐπὶ τῆς πεδιάδος ἢ ἱστορίας. Θέλεις νὰ γείνης θεατῆς τοῦ ἀθανάτου ἐκεῖνου τῶν Ἄτρειδῶν δράματος, καὶ τοῦ Τραϊκοῦ πολέμου, τοῦ ὁποίου τὰς τύχας παιδίσθεν γνωρίζεις; Ἀνάβηθι ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀκρωτηρίου. Ἴδου ἡ σκηνὴ, σκηνὴ αἰωνία, μείνασα ἐπὶ τριάνκοντα ἑκατονταετηρίδας ἢ αὐτῇ. Ἀπ' αὐτῆς ὁ γραικὸς ὄμηρος κατέκτησε τὸν ποιητικὸν κόσμον! »

Ἐπὶ τῆς αὐτῆς περιπόου θέσεως ὑψοῦτο καὶ ὁ αἰματόφυμος ναὸς τῆς ταυροπόλου Ἀρτέμιδος.

Ἴδου ὁ φακτὸς τῆς θεᾶς βοιμός! λίθος τετραγώνος, ἀκατέργαστος. Ἐνταῦθα ἐβάδιζεν ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν εὐκνήτων δένδρων τοῦ ἱεροῦ καὶ πυκνοφύλλου ἄλσους ἡ ἱέρεια τῆς θεᾶς, ἡ σεμνὴ Ἰφιγένεια. Ἐνταῦθα ἡ φονικὴ μάχηρα ὑψοῦτο ἐπὶ τῆς φίλης τοῦ ἀδελφοῦ κεφαλῆς. Ἐνταῦθα ὁ ὄρεστος, ὁ πλάνος μητροκτόνος, ὅν αἱ τρομερὰ ἐδίδικον Ἐρινύες, ἐκράτει σφιγκτικῶς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ τὴν εὐρεθείσαν ἀδελφὴν! Καὶ ἀριστουργήματα τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Σοφοκλέους ἀπεθανάτισαν τὰ σεβαστὰ ταῦτα τῆς ἀρχαιότητος ὀνόματα.

Πλὴν τὰ πρόσφατα τῶν νεωπύτων χρόνων γεγονότα μὰς ὑπενημίχουσαν, ὅτι εἶναι ὥρα νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν σκοτεινὴν ἀρχαιότητα.

Ἦτο ἑσπέρου· ἐν ὅλῃ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ ἔδυσεν ὁ ἥλιος· εἶσιχα ἡ φύσις ὡς βεβουλισμένη εἰς τὴν θέαν τῆς μαγευτικῆς ταύτης σκηνῆς. Μετὰ τῶν δύο συνοδοιπόρων μου, τοῦ πολωνοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ τοῦ ἀμερικανοῦ περιηγητοῦ, ἰστάμην ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Μαλακῶφ. Τεῖχος φρουρίου ἐν μέρει καταρρέυσαν καὶ ἀμυρφαῖς σωρὸς ὄγκωδων πετρῶν δεκνόνουσι τὴν θέαν, κατὰ τῆς ὁποίας ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐγένετο ἡ ἐπάκαις ἐπαναληφθεῖσα εὐτολμος ἐκείνη ἐφοδος τοῦ ἀτρομήτου Γάλλου στρατάρχου. « Πρὸ τῆς ἑσπέρας πρέπει νὰ κυματίζη ἡ γαλλικὴ σημαία ἐπὶ τοῦ πύργου τοῦ Μαλακῶφ! » εἶπε τηλεγραφῆσαι ὁ τῶν Γάλλων αὐτοκράτωρ πρὸς τὸν στρατηγόν του. Ἡ διαταγὴ ἦτο βνήτη. Σφαγὴ τρομερὰ ὅα γείνη! Αἷμα ἀφθονον ὅα βείση! Καὶ τί πρὸς τοῦτο; φοβοῦνται οἱ Γάλλοι τὸν κίνδυνον; Ἐμπρὸς στρατιῶται! Ἐπὶ τοῦ λόφου ἐκεῖνου εὐρίσκειται τὸ παράσημον τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς. Ἐμπρὸς, ἂν θέλετε νὰ κοσμήσητε δι' αὐτοῦ τὸ ἀνδρείον σας στήθος! Τίς δύναται νὰ περιγράψῃ διὰ λέξεων τὴν ἀκατάσχετον ὁρμὴν τῶν ζουάτων, τὴν ζέσιν τῶν γάλλων πυροβολιστῶν! « Ὁ λόφος τοῦ Μαλακῶφ εἶναι ἰδικὸς μας, ἀντετηλεγράφησεν ὁ στρατάρχης· τῷ αὐτοκράτῳ πρὸ τῆς ἑσπέ-

ρας· Ἀνάβηθιν ἐν μέρει αἰματόφυρον ἐρείπιον! » Τὸ καταπλακτικὸν δρᾶμα εἶχε λυθῆ.

Μόνον ὅταν ἐπισκεφθῇ τις τὴν φύσει ὄχυρὰν ταύτην θέαν δύναται νὰ λάβῃ ἰδέαν τινὰ τῆς πολυχρότου ἐκείνης πάλης· μόνον ὅταν μελετήσῃ τις ἀκούοντως τὸ ἀνωφερὲς ἐκεῖνο πεδίον τῆς μάχης, δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὰς σχεδὸν ἀνυπερβλήτους τῶν Γάλλων δυσκολίας. Ἄν ὁ Ῥώσος στρατάρχης συνεκέντρωνεν ἐπὶ τοῦ λόφου ἐκεῖνου ὄλην του τὴν δύναμιν, τὸ φρούριον ἔμενον ἀπόρητον καὶ ἄλλην φάσιν ἐλάμβανεν ἀνυμψισθητότης ὁ γιγαντιαῖος πόλεμος.

Ὁ Ἀμερικανὸς συνοδοιπόρος μου περιεργάζετο μετὰ προσοχῆς τὸ ἔδαφος, ἔκαμνε καταμετρήσεις καὶ σχέδια, καὶ ἐφαίνετο στρατηγὸς διευθύνων μάχην. Ὁ δὲ Πολωνὸς ἐκάθητο ἐπὶ τινος πέτρας ὄλις βεβουλισμένος εἰς τὰς σκέψεις του. « Τί συλλογίζεσθε; » τῷ εἶπον. « Συλλογίζομαι, μοὶ ἀπήνησεν ἐγεγράφμενος καὶ μὲ βλέμμα ἐκφραστικωτάτον, ἐν ᾧ κατωπτρίζετο ἡ γενναία αὐτοῦ ψυχὴ, συλλογίζομαι, ὅτι δεκασχιλοὶ Πολωνοὶ ἐν τῇ ὄχυρᾳ ταύτῃ θέσει, ἐδύναντο εὐκόλως νὰ καταστρέψωσιν ἐντὸς ὀλίγου τὸν Ῥωσικὸν στρατὸν ὅλον. » Ὁ ὑπερβολικὸς οὗτος τοῦ Πολωνοῦ λόγος ὥς μὲν ἐθνικῆς ὑπεροφίας καὶ κομπορήμοσύνης, ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὸ φρούριον τοῦτο εἰς χεῖρας ἐμπείρους ἡδύνατο νὰ καταστή ἀπόρητον. Νῦν ὅμως οὔτε φρούριον ὑπάρχει οὔτε θέσις ὄχυρά. Ἄγρια χόρτα καλύπτουσι τὸ ἔδαφος, καὶ τεμάχια τεθραυσμένα σφαιρῶν καὶ λογγῶν, τὰ ὁποῖα ὁ ποῦς τοῦ διαβάτου εἰς κάθε αὐτοῦ βῆμα πατεῖ. Ἄλλ' ἡ νύξ εἶχεν ἤδη ἀπλώσει ἐπὶ τῆς γῆς τὴν μελανὴν τῆς πέτερυγα καὶ ἀνάγειν ἦτο νὰ ἐπανεέλθωμεν, καθότι μάλιστα καὶ κεκμηκότες ἤμεθα. Ὁ Ἀμερικανὸς καὶ ἐγὼ ἐν τελευταίον βλέμμα ἐξήψαμεν ἀκόμη ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου ἐδάφους, ὁ δὲ Πολωνὸς βᾶθον ἐξέπεμψε στεναγμὸν λύπης συνάμα καὶ χαρᾶς· λύπης μὲν, ὡς μοὶ ἔλεγε, διότι εἶχεν ἀίποτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ παθήματα τῆς δεδουλωμένης πατρίδος του, χαρᾶς δὲ, διότι ὁ ποῦς του εἶχε πατήσει τὸν τάφον τῆς Ῥωσικῆς ἀλαζονείας.

Μία τῶν περιεργωτέρων ἐκδρομῶν εἰς τὰ περίετρα τῆς Σεβαστουπόλεως τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει νὰ παρατρέξω ἐν σιωπῇ, ἦτο ἡ εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης τοῦ Ἰγκερμάν. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐφάνη παλλάκις κατὰ τὸν τελευταῖον κριμαϊκὸν πόλεμον εἰς τὰς στήλας τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων, διότι ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου συνεκροτήθη φονικωτάτη μάχη, τῆς ὁποίας ἡ νίκη κοσμεῖ μίαν περίβλεπτον σελίδα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀγγλο-γαλλικῶν ὀπλων. Ἐνταῦθα ἀπέδειξαν οἱ Ἀγγλοὶ ὅτι καὶ κατὰ ζῆλὸν δὲν εἶναι ἀντίπαλοι εὐκαταφρόνητοι.

Ἡ πεδιάς τοῦ Ἰγκερμάν, τῆς ὁποίας ἡ θεὰ εἶναι μικρὸν τεθραυστικωτάτη, εἶναι ἐκτεταμένη καὶ πε-

ριλεύεται πνυταχόθεν υπό βράχων αποτόμων και φαράγγων δυσβάτων. Φαίνεται δε και εύφορος καθ' ο κατάφυτος. Εν μόνον φυσικόν ελάττωμα έχει, ότι ένεκα τών πλησιοχώρων έλών και λιμναζόντων ύδάτων είναι νοσώδης· διά και οι κάτοικοι της Σεβαστουπόλεως, φοβούμενοι τάς επικινδύνους αναθυμιάσεις, σπανίως επισκέπτονται τò μέρος τούτο, ή, όταν τò επισκέπτονται, σπεύδουσι να τò εγκαταλείψωσι πάλιν, ως τούτο συνέβη εις ήμάς. Ο οδηγός μας, Σεβαστουπολίτης, όστις απολέσας κατά τόν πόλεμον πάσαν τήν περιουσίαν του έτράπη εις τò επάγγελμα του οδηγού προς πορισμόν τών προς τò ζήν αναγκαίων, κάθε τέταρτον της ώρας κακτικώς μας παρεκίνει να επιστρέψωμεν, λέγων ότι δεν είχομεν να ιδώμεν περιεργόν τι.

Η Ιστορία της Κριμαίας δεν δίδει ή άσφαείς μόνον περι τού χωρίου Ίγκερμάν πληροφορίας. Κατά τινος τοπογράφου ήθηε ποτέ εις τήν θέσιν ταύτην ή αρχία ελληνική πόλις Θεοδοσία, κατ' άλλους δε ήτο ενταύθα τò Στεγόν της τών αρχαίων Ελλήνων γεωγραφίας. Άλλοι πάλιν διασχυρίζονται, ότι πρώτοι οι Γενουήσιοι κατήκισαν τούς αποκρήμινους εκαινους λόφους. Όπως και αν έχη τò πραγμα ή περιγητής, δεν βλέπει τήν σήμερα ή έρειπίά τινος αρχαίου τείχους, έχνη πυργων, και πλήθος σπηλαίων εντός του βράχου λελαξευμένων. Τα σπήλαια ταύτα μοι εφάνησαν ελληνικής εποχής και τέχνης.

Πρωτοφανές τι είδον κατά τήν επίσκεψιν μου ταύτην του Ίγκερμάν. Αγγλική τις έταιρία είχε συστηθή, ήτις έλαβε παρά της βωσσιακής κυβερνήσεως τήν άδειαν να συλλέξη επί του πεδίου της μάχης χάριν έμπορίου τά τήδε κάλεισε έσπαρμένα όστα των Ίππων, ήμιόνων και βοών των φονευθέντων κατά τήν μάχην. Άλλ' οι άπληστοι Άγγλοι, κατά τò παράδειγμα ίσως του συμπολίτου των λόρδου Είλγινος, του άπαθανατίσαντος τò όνομά του διά τήν βενδαλικήν του Παρθενώνος λήστρευσιν, δεν ήρκοϋντο εις τούς επί του εδάφους έσπαρμένους σκελετούς των ζώων, άλλ' ανέσκαπτον και τήν γήν και εξώρυττον και όστα Γάλλων, Άγγλων και Ρώσων, πεσόντων εν τή μάχη και ταφέντων εν βίβ ήπου έπεσον. Δεν έμαθον εάν ή έταιρία αύτη εξήντησε τò πεδίον της μάχης του Ίγκερμάν· τούτο μόνον γνωρίζω, ότι μετ' ού πολύ ή βωσσιακή κυβερνήσις εκάμαν έντονα παράπονα προς τήν αγγλικήν διά τήν βέβηλον ταύτην κατάχρησιν, και εις ούδένα πλέον παρεχώρησε ταιούτου είδους άδειαν. Που φέρει τόν άνθρωπον ή αίσχροκέρδεια!

(Ακολουθεί).

Ι. Π.

ΦΡΙΔΕΡΙΚΟΥ ΣΧΛΟΪΣΣΕΡ

ως Ιστορικού και επιστήμονος εν γένει.

(Συνέχ. και τέλος. 16α φυλ. 300.)

Εκτός δε της ιστορίας της 16, 16 και 17 εκατονταετηρίδος (ην εν μεταγενεστέροις χρόνοις συνέγραψεν), έπραγματεύθη ο Σχλόσσερ εις 25 τόμους έλλην τήν ιστορίαν μέχρι του 1815. Τάς δε απαιτήσεις τάς ως βάσεις υπό του Σχλόιστερ και Ιωάννου Μύλλερ τοθειμένας, καθ' ός ο άλληθής ιστορικός έφείλει να σπουδάξη εκ των πηγών ύλην τήν ιστορίαν καθ' όλα τά κύρια αύτης μέρη, επλήρωσεν ο Σχλόσσερ Πανταχού είναι αθύπαρκτος και κάτοχος τών μερικόν, πνυταχού άφηγείται κατά τήν εις αύτην υπό τών αξιοπιστοτέρων μαρτύρων προσενηθείσαν έντύπωσιν, οιονει εξ ιδίας έπόψεως. Όπου λόγιοι πρό αύτου εξήτασαν επηκριθωμένως άντικειμένον τι παραπέμπει συντόμως εις τά έργα εκείνων χωρίς να αντιγράφη αυτά. Όλας τάς πηγάς, ως οίκοθεν έννοείται, δεν έσούδασεν ο Σχλόσσερ, ούδε πρέπον είναι να περιμένωμεν απ' αύτου τήν έντέλειαν του είδικού Ιστορικού· τò τοιαύτον υπερβαίνει τήν δύναμιν του ανθρώπου. Ανέγνω όμως τάς κυριώτερας πηγάς και διεξήλασε πολλάς, αίτινες διαφεύγουσι τούς είδικούς έρευνητάς, και πρέποντως ώφελήθη απ' αύτων. Αν δε που έσφαλε, δεν αρμόζουσιν αύτω παντάπασιν αι μέμφεις, ός επισωρεύει αύτῶ ή σχολή του Βερολίνου, ή κατέχουσα ήδη τάς πλείστας έδρας και άρρεσκομένη εις τò να ελαττώση τήν άξίαν του Σχλόσσερ. Ούδε φαίνεται δικαία ή κρίσις ενός ενθέρμου όπαδού της ειρημένης σχολής Βιλέλμου Έρπστ λέγοντος εν τή συγγραφή αύτου « Η κλασική αρχαιότης εν τῷ παρόντι 1852 σ. 93. » « Ο Σχλόσσερ πρέπει ίσα ίσα να αισθάνηται εν έαυτῶ τήν έλλειψιν εκείνου, εφ' ῶ διατρέπει ή του Ράγκε σχολή, ήγουν τήν της άκριθείας της έρευνης και κριτικής της ιστορίας ». Ότι όμως αι μεμφιμοίραι αύται ούδόλως δίκαιον είναι ν' αποδίδωνται τῷ Σχλόσσερ, άρκείτωςσαν τά εξής τεκμήρια. Ο Σχλόσσερ εις σύνταξιν της εις Αίγυπτον έκστρατείας των Γάλλων συνεβουλεύθη τò σύγγραμμα του Όθωμανου Αβδούλ Ραχίμ Έφφένδη « Άπελευθέρωσις της Αίγύπτου ». Ο δε άλλος λίαν επιμελής Ιστορικός Ζιγκέισεν, ο είδικῶς περι τήν όθωμανικήν ιστορίαν καταγινόμενος εν τῇ μέχρι του 1802 καθηκούση ιστορία του του όθωμανικού κράτους δεν γνωρίζει τò προειρημένον σύγγραμμα του Ραχίμ Έφφένδη (ού ή έκδοσις πίπτει εν έτει 1859), διάτι παρέλειψε ν' άναζητήσει τήν περι τούτου έκθεσιν του Σχλόσσερ

και διά τούτο ήρώσθη μόνον εκ των γαλλικών συγγραφοών. Και έτέρα τρανοτάτη απόδειξις άρκείτω ετι αποφαίνεται ο Όθων Αβελ εν τῷ συγγράμματι αύτου περι Μακεδονίας πρό του βασιλέως Φιλίππου (1847 έκδοθέντι) « Εκ του Σχλόσσερ έχομεν τò κάλλιστον ετι έγράφη περι του έθνους αύτου. Πολλάς απηρχαιωμένας ειδήσεις των καθ' έκαστα ός ο Μύλλερ έπραγματεύθη διά φιλοσοφικής πολυμαθείας, ποθοϋμεν, άτε μηδέν τò κοινόν έχούσας προς τόν σκοπόν του Σχλόσσερ. Άλλ' ούτος εξετάζει τόν βίον των έθνών, και δίδει ιδιαιτέραν προσοχήν εις τά υπ' άλλων άμεληθέντα ήθη των Μακεδόνων και τάς πολιτικάς αυτών διατάξεις· διατυπώνει διά της ιδιαιζούσης αύτῶ άμέσου έπόψεως τήν εικόνα του έθνους, ως ένωπτρίζετο αύτη εν τῇ ψυχῇ του. Είναι όμως εικών αληθείας, και ζωογόνου θερμότητος μεστή, και παρά πάντα άλλον ζωγράφον ο ύποκειμενικός Σχλόσσερ φαίνεται άντικειμενικώτατος. » Ενι λόγω ο Σχλόσσερ εξήτασεν όλον τόν βίον της ανθρώπινης άναπτύξεως.

Ίδη λόγοι τινες είχον συνθέσει· έπιτομάς εις χρῆσιν των σχολείων. Προστίθεντο δηλον ότι να καταστήσωσι τò έργον του Σχλόσσερ προσίτων εις τούς λογίους της μέσης και άνωτέρας τάξεως. Είς λοιπών των μαθητών του Σχλόσσερ, ο ένφραγκοφούρη φιλόπονος Καθηγητής Κρεγ άνεδέχθη τόν κόπον τούτον συμπράττοντος και του Σχλόσσερ αύτου. Και ούτοις απηρτίσθη εν έτει 1844 ή παγκόσμιος ιστορία του Σχλόσσερ διά τò Γερμανικόν έθνος, Schlosser's Weltgeschichte für das Deutsche Volk εις 30 χιλ. άντίτυπα έκτυπωθέντα. Άποπερατώθη δε τò όλον έργον, έκδοθέντος εν έτει 1850 του 18ου του και τελευταίου τόμου. Έπλουτίσθη λοιπόν τò Γερμανικόν έθνος δι' αξιολόγου γενικής Ιστορίας και εγκαλλιπίζεται επί ταιούτω κτήματι, ως ούδεν άλλο έθνος του κόσμου. Ό,τι δε περιποιεί τῷ Σχλόσσερ δόξαν διασημου συγγραφέως δεν είναι ή τάσις αύτου εις τò να διαλάμψη ως συγγραφεύς, άλλ' ή πρόθεσις του εις τò να ενεργήση ως άνθρωπος. Πεποιθώς, ότι ή δόξα είναι ματαία και ανάρμοστος ή δι' έσφαλμένων μέσων επιδιώξις αύτης, ήτο άσπονδος έχθρός του κατασκευάζειν βιβλία [Buchmacherei] και του προσκαλοηπτείν. Ούδε πρόσσειχε τόν νοϋν τού ύπό των άλλων αποδοιδόμενοις αύτῷ επαίνοις. Δεν εκοπίαζεν εις εκλογήν ανθρώπων περιγραφών, ούδε παρενείρειν εικόνας προς καλλωπισμόν του λόγου του. Τò ύφος του κρίνεται ως έχον στρυφόν τι και τραχύ μάλλον, ή επαγωγούς ιδιόττητας. Έπειδή δε όλίγον λειαινεί τò λεκτικόν, διά τούτο ότε μὲν τήν αύτην έννοιαν εκφέρει δυσχερώς και ανεπιτηδέως, ότε δε σαφώς, εμφαντικώς και θερμῶς. Εν τῷ λε-

κτικῷ αύτου παρατηροϋνται ήμελημένοι φράσεις, επαναλήψεις, περιτταί σημειώσεις. Άλλά και τούτοις ελλείψεων παρατηρούμενων όμως ο άναγινώσκων σύγγραμμα του Σχλόσσερ αναγκαίως θέλει άναγνωρίσει τò εν αύτῷ ύφος και τήν δύναμιν ήμισυ και ζωογόνου θερμότητος, εφ' ής έπεπνέετο ο συγγραφεύς αύτου. Ο Σχλόσσερ δεν αναπτύσσει θεατὰς ούτως εἰπὲν ζωγραφίας, ως επιτηδεύεται τούτο ο Ράγκε, άλλ' άντ' αυτών δίδει πιστικὰς κρίσεις. Ούδε κολακεύεται υπό λειότητος λεκτικού, άλλ' αποβλέπει εις τò διαρκές. Τò ύφος του Σχλόσσερ χαρακτηρίζεται διά της ιδιαιζούσης εκείνης ευγλωττίας, ήτις απορρέει εξ ίσχυρος πεποθήσεως. Εξηγηγεμένος και νέας δυνάμεις άνειληφώς αποθέτει από των χειρῶν του ο άναγνώστης τά συγγράματα του Σχλόσσερ.

Συγγραφοών δε τήν Ιστορίαν του ο Σχλόσσερ δεν έσκόπει να Ιστορήση έντελῶς τά γεγονότα, άλλὰ να καταστήση καταληπτά τά ουσιαστικά και αποφασιστικά, τά έχοντα επιβρόήν επί της τύχης των πραγμάτων. Άνερευνήσεις δε ειδικών συμβάντων παροδικῶς μόνον παρεμβάλλει, ούδε ενδιαιτρείει περι τὰ ταιαύτα, άλλ' οι αρμόδιοι καθορώσιν, ότι ο Σχλόσσερ άρκούντως κατέχει ετι πραγματεύεται. Ούδε πρέπει ν' αναζητήται εν τοις συγγράμμασι του Σχλόσσερ ή άλληλοϋγία μικρών μεμινωμένων συμβάντων. Οσάκις δε αι σχέσεις είναι πολύ συγκεχυμένοι και προς διάγνωσιν του αληθοϋς είναι ανάγκη να εκτεθώσιν υλαι αι λεπτομέρειαι, και βήμα προς βήμα να μνημονεύηται ή φασά αυτών, δεν εύχαρισται ο άναγνώστης, και αναγκάζεται να όμολογήση, ότι ο Σχλόσσερ δεν έχει αύτάς συνελεγμένους και διατεταγμένους, ως ο Ράγκε, όστις περι τὰ ταιαύτα δεικνύει τήν απαραδειγματίστον αύτου τέχνην, άλλὰ τόν πυρήνα ούτως εἰπὲν δίδει ούδεν ήττον ο Σχλόσσερ, και τò όλον (όπερ εστι τò κυριώτατον) όρθῶς αντιλαμβάνεται.

Αίαν δε ώρισμένως καταφρονεί ο Σχλόσσερ τò άνάγειν εις τάξιν Ιστορικά τεχνουργήματα και τήν περι τὰ ταιαύτα μέθοδον του Ράγκε. Δεν θέλει να γνωρίξη συστήματα και απολύτους κατηγορίας φερούσας τόν χαρακτήρα άντικειμενικού ήμισυ και αισθητικού γνώμονος. Πάσα Ιστορική ζωγραφία τριηκώτερον διατυπωμένη δεν παρίσταται τῷ Σχλόσσερ ως πιστόν έκτύπωμα της αληθοϋς καταστάσεως, άλλὰ σόφισμα. Πάν ό,τι δίδει τούς άναγνώσταις αύτου, εν πεποιθήσει αποφαίνεται, ότι είναι εξαγόμενον της ιδίας αύτου έρευνης και έπόψεως, ήν εκτήσατο από των πραγμάτων. Δεν έχει τήν ελαχίστην αξίωσιν, ότι είναι αναμάρτητος και ότι τά υπ' αύτου Ιστορούμενα έχουσι τέλειον κύρος. Επανειλημμένως επικαλείται τήν προσοχήν των άναγνώστων του λέ-

γων, ὅτι τὸ παρελθὸν μανθάνουσι παρ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸς ἐκδέχεται αὐτὸ, ὅπως τὰ γενόμενα καὶ οἱ ἀνθρωποὶ ἐφάνησαν αὐτῷ. Κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐπιφαίνεται τὸ πρόσωπόν του, ἔπερ λίαν σπανίως συμβαίνει τῷ τῶν Παρισίων ἱστορικῷ Μιχαλέτ. Ὁ Σχλόσσερ συχνὰ μεταδίδει βριτώ τὰς εἰδήσεις, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ γνώμη του, προσθέτει τὰς παρατηρήσεις του, κάμνει συγρίσεις, καὶ ἀκαταπαύστως μὲνηται ἐαυτοῦ ὡς τοῦ διηγουμένου προσώπου. Ὅθεν διακαίως ἐξυμνεῖ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἰδιότητα ἡ ἄλλοτε ἐν Ἰόνῃ ἐκδομένη ἐφημερίς τῶν Γραμματέων ἐν τῇ ἐπικρίσει τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τοῦ Σχλόσσερ (1836. ἀρ. 37 κ. ἐ.) «*Ὁ Σχλόσσερ ἐν τῇ συντάξει τῆς ἱστορίας του οὐδὲν ἄλλο προτίθετο ἢ τὰ παραστήσει τοῖς ἀναγνώσταις αὐτοῦ τὰ γαινώμενα καὶ τὰ γεγονότα ὡς τὸ δυνατόν ἀντικειμενικῶς, τὰ ἐξιστορήσει μόνον τὴν ἀλήθειαν καὶ τὰ τηρήσει δικαιοσύνην.*» Ἐπέτεινε τὰς δυνάμεις του εἰς ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων. Ὅσοι δὲ ψέγουσαν αὐτὸν δι' ἑλλειψιν κριτικῆς τῶν γεγονότων δὲν κρῖνουσιν ὀρθῶς περὶ τῆς μεθόδου του· διότι δὲν ἐσκόπει διαμελίσαι μεμονωμένα χωρία νὰ σχηματίσῃ ἔσποψιν περὶ τῆς ἀξίας τῶν πηγῶν καὶ νὰ ἐκτιμᾷ τὰς διαφόρους εἰδήσεις διὰ τῆς συγκριτικῆς ὁδοῦ. Οὐδέποτε ἔμως δέχεται ἀνεξέταστος τὰ παραδιδόμενα. Ἀλλ' ἐκάστοτε ἐκτιμᾷ τὰς εἰδήσεις, ἐξετάζων τὴν ἀξιοπιστίαν τῶν μεταδιόντων αὐτῷ αὐτάς, ἀνερευνῶν τὰς προλήψεις καὶ προθέσεις αὐτῶν καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἀντελήφθησαν τὸ παρελθόν. Οἱ περὶ τὸν Πάριε ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀναπληροῦν τὰς πηγὰς, καὶ ἐρευνῶσι τὴν ἀξιοπιστίαν τῶν εἰδήσεων ἐν ταῖς περὶ τῶν πηγῶν συγγραμμάσειν· ὁ δὲ Σχλόσσερ τὸ ἀναντίον ζυγίζει τὰς πηγὰς κατὰ τὴν προσωπικότητα καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀξίαν τῶν διηγουμένων, ἀφ' ὧν αὐταὶ ὀρμῶνται.— Καὶ ἐν ταῖς πράγμασι χωρεῖ ὁ Σχλόσσερ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν οὐσίαν. Δὲν τυφλοῦται ὑπὸ κόμπου καὶ ῥητορικῆς καλλιπερίας. Εἶναι ἀρκούντως ἐμπειρὸς τῶν τοῦ κόσμου εἰς τὸ εἰδέναι τί τὸ ὀρθὸν καὶ τί τὸ ἀπατηλὸν καὶ ἡμαρτημένον. Τὸ ἐξυδερκέει τῶν βλέμμα διεώρα τὰ ὑποῦλα ἔργα καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς ἐνεσπαρμένον ἐπιδεικτικὸν πνεῦμα. Ὅτε ἐπίστευεν, ὅτι ἀπαξ ἐγνώρισεν τὸ οὐσιώδες, δὲν ἐπλανᾶτο ἀν δέκα ἢ εἴκοσιν ἐπεβεβαίωσεν τὸ αὐτὸ. Ὅλως νηφάλως κρίνει τὰς τάσεις τῶν ἐποχῶν. Τὸ ἱπποτικὸν καὶ τὸ βομαντικὸν τάσσει μετὰ τὸ ὠφέλιμον. Ὅταν ἐξετάζῃ τὴν ἱστορίαν ἐνὸς ἀτόμου, ἀποβλέπει εἰς τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ὡς ἀνθρώπου, οὐδεμίαν σημασίαν ἀποδίδων, οὔτε εἰς τὴν ἐμφάνειαν, οὔτε εἰς τὸν ἀξιαγάπητον αὐτοῦ τρόπον. Ὅταν πάλιν στρέφεται εἰς ἐξέτασιν τῶν κυβερνούντων, δὲν ἀτενίζει εἰς τὴν λαμπρότητα, ἣν πε-

ρισβλήθησαν ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὴν κατάστασιν ἐν ἣ ἐβρίσκετο ὁ λαὸς ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν. Ἐὖφωνα διατάγματα, αὐλικὴ πομπή, κολακευτικὰ ἐγκώμια δὲν παράγουσιν αὐτόν. «*Ἐπρωτίμῃ, λέγει, πού αὐτὸς, τὸ ἀχάριστον ἔργον, ἵγουν τὸν πτωχὸν πεζὸν λόγον ὅστις οὐδαμῶς εὕρισκε ὑπερασπιστὰς ἀπέναντι τῶν πολλῶν τῶν ποιητικῶ τῷ τρόπῳ ἐγκωμιαζόντων τὰς τέχνας τοῦ πλοῦτου.*» Συνεπῆς πρὸς ἐαυτὸν καὶ ἐμπλεως εὐγενούς ὑπερηφανείας ὑψώνει τὴν φωνὴν τοῦ ἀδικαστοῦ δικαστοῦ ὁ ἱστοριογράφος Σχλόσσερ καὶ διὰ τῆς ὀρθοπροσύνῃς καὶ παρρησίας του ἀνατρέπει τὴν πλάστην ἱστοριογραφικὴν τέχνην τοῦ συρμού ἣν τινες τῶν νεωτέρων ἐσπούδασαν νὰ διασωσῶσιν. Ὅπως δὲ θρησκευτικὰ φρονήματα εἶχεν ὁ Σχλόσσερ ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐφόρει καὶ ἐπραττεν ὡς ἀληθῆς χριστιανός.— Διότι δὲν εἰσῆγαγεν ὀρθοτέραν κριτικὴν εἰς τὴν ἱστορίαν, διότι ἔθηκε φραγμὸν εἰς τὴν νικῶσαν κακίαν, ὑπεβλέπετο ὑπὸ τῶν δυνατῶν τῆς ἡμέρας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐσώπησαν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἤρχισαν νὰ ψέγωσιν αὐτὸν διὰ τινὰ σφάλματα ἐν ταῖς καθ' ἑκάστα, ἑποια ἐπόμενον ἦτο νὰ παρσιφερῆσιν εἰς τοιοῦτον ἔργον, καὶ κόλαζ τις ἐκάκιζε τὸν ἀτερπῆ, τρόπον τῆς ἱστορίας του ὡς εἰ ἦτο προωρισμένον τὸ ἔργον του ἵνα τέρηται τὰς συναναστροφάς. Πάντα ἔμως ταῦτα εἰς οὐδὲν ὠφέλησαν. Ὁ Σχλόσσερ ἀνεγνώσκετο πάντοτε περισσότερο καὶ ἐτι δηκτικωτέρας καθίσταται τὰς φράσεις του καὶ νῦν ἀναγινώσκειται μᾶλλον πάντων τῶν ἄλλων Γερμανῶν ἱστοριογράφων, ζῆ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν βελτιόνων τοῦ ἔθνους, καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ θέλει τιμηθῆ ἐτι μᾶλλον ἐν καιροῖς εὐτυχιστέροις ἀνεγειρομένου αὐτῷ δρατοῦ μνημείου. Συμπληροῦντες δὲ τὰ περὶ Σχλόσσερ λέγομεν ὅτι ἀφ' οὐ πολλὰ Ἰανεπιστήμια ἀπεπειρήθησαν νὰ προσλάβωσιν αὐτὸν ὡς Καθηγητὴν τῆς ἱστορίας, εἰδεχθὲν ἐν ἔτει 1847 τὴν εἰς Ἰνδελβέργην πρόσκλησιν, ὅτε ὁ Οὐέλκεν ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς Βερολίνον. Διωρίσθη λοιπὸν Καθηγητὴς ἐν τῷ τῆς Ἰνδελβέργης Πανεπιστημίου ἅμα δὲ καὶ ἔφορος τῆς δημοσίου βιβλιοθήκης. Κατὰ δὲ τὸ 1823 ἐτιμήθη διὰ τοῦ τίτλου ἀνακτοσύμβουλος. Παρατηρεῖς ἔμως τῆς θέσεως τοῦ ἐφόρου διετήρησε μόνον τὴν τοῦ Καθηγητοῦ μέχρι τέλους τοῦ βίου του. Ἴνα δὲ βελτίον παρασκευασθῆ εἰς τὴν νεωτέραν μετέθλη ἐπανελημμένους εἰς Παρισίους καὶ ἔκαμε διεξοδικὰς σπουδὰς. Ἐκεῖ ἠνεώχθησαν αὐτῷ τὰ ἀρχεῖα καὶ αἱ βιβλιοθήκαι. Συνέδεσε σχέσεις μετ' ἀνδρῶν, ὧν ἡ ἐνέργεια καὶ σημασία κατὰ τὸν μέγαν πολιτικὸν σάλον τῆς Γαλλίας ἀποτελεῖ ἐποχὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὀμίλων δὲ τοιοῦτος ἀνδρᾶσι καὶ ἀκροῦμενος ἀπὸ στόματος

τοῦ Gregoire καὶ Thibaudau ποδηγητικὰς κρίσεις ὠφελεῖτο μεγάλως. Παρὰ δὲ τῇ ἐκεῖ διαμενοσῇ εὐφρεῖ δουκίσῃ τοῦ Βάδεν Στεφανίκα. ἂν εἶχεν ἐν μεγάλη τιμῇ, ἔλαβεν ἀφορμὴν διὰ νὰ μάθῃ διὰ πλείστης ἀκριβείας τὰ τοῦ Ναπολεοντείου στρατοπέδου καὶ τὰ τῶν ἐπαδῶν του.— Ἀπὸ τοῦ δὲ 1830—1835 ἐξέδιδεν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ ἐν Φραγκφούρτῃ Βέρχθ ἀρχεῖον δι' ἱστορίας καὶ γραμματολογίας (Archiv fuer Geschichte und Litteratur). Ἐν αὐτῷ εὐρηται πολλὰ βιβλιοκρισίαι ὡς καὶ ἐν ταῖς διὰ γραμματολογίας χρονικοῖς τῆς Ἰνδελβέργης (Heidelberger Jahrbuecher fuer Litteratur) συντεταγμένα ὑπὸ Σχλόσσερ, ἐπ' ἴσης καὶ πλείονα ἄρθρα περὶ τῶν τελευταίων χρόνων τῶν Ῥωμαίων, καὶ δύο πραγματεῖαι, αἵτινες μετέπειτα ἐτυπώθησαν εἰς ἰδιαίτερα ἀντίτυπα, ἡ μὲν πρώτη περὶ Ἀντου, ἡ δὲ δευτέρα «*Εἰς κρίσιν Ναπολεόντος καὶ τῶν νεωτέρων κατηγορῶν καὶ ἐπαινετῶν του, μάλιστα ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀπὸ 1800—1843 ἐποχὴν.*» (Zur Beurtheilung Napoleons und seiner neuesten Tadel und Lobredner, besonders in Beziehung auf die Zeit von 1800 — 1843). Ἢ τελευταία αὕτη πραγματεία, ἡ φανεῖσα εἰς φῶς τὸ 1835 καθήκουσα ἔμως μέχρι τοῦ 1805, ἐπιχέει μέγα φῶς εἰς ἕλα τὰ περὶ τοῦ μεγάλου τοῦτου ἀνδρός φιλοπονηθέντα καὶ ἀσφαλίστατα ὀδηγεῖ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν μετὰ λόγου καὶ κρίσεως μελέτην αὐτῶν. (4) Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Σχλόσσερ, κοιμηθεὶς ἡρέμα τὴν Σεπτεμβρίου 1864 ἐν Ἰνδελβέργῃ. Κατὰ πόσον δὲ ἐπενήργησεν ἢ ἐπὶ 45 ἔτη διδασκαλία του ἐν τῷ τῆς Ἰνδελβέργης Πανεπιστημίου, τοῦτο προσφεύστερον παντὸς ἄλλου δύνανται νὰ καταδείξωσιν οἱ ἀκροασάμενοι τῶν μαθημάτων αὐτοῦ. Ἡμεῖς δὲ ἀπανθίσαντες τὰ προειρημένα ἐκ τῶν τοῦ ἀνδρός γραφέντων, νομίζομεν ὅτι ἐκπληροῦμεν ἐν γνωμοσῇ καλῶν. Ν. ΠΕΤΡΗΣ.

Ο ΕΜΒΑΛΩΜΑΤΑΣ.
Διήγημα ἱστορικῶν πρωτότυπων.
—o—o—o—

Ἰχουσα ἐν Κωνσταντινουπόλει, πρὸ ἐξαστίας διερχόμενος ἐκεῖθεν, γέροντος Γανοχωρίτου διηγουμένου μοι τοιαῦτα.

Ἦμιν πρὸ τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν πτωχὸς ἐλεσινὸς πατὴρ ὀκτώ τέκνων ἀνηλίκων καὶ σύζυγος γυναικὸς, καλῆς μὲν καὶ ἀγαθῆς ἀνηκάνου δὲ

(1) Ὅτι δὲ καὶ ἄλλα Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη πλὴν τῶν Γερμανικῶν ἐξετίμησαν κατὰ τὸ εἶδος τὰ συγγράμματα τοῦ Σχλόσσερ καταδεικνύσεται καὶ ἐκ τῶν εἰς τὴν Ἀγγλικήν, Γαλλικὴν, Ὀλλανδικὴν καὶ Σουηδικὴν γλώσσαν μεταφρασθῶν αὐτῶν. Ἀσμένως πληροφοροῦμεθα ἐτι ὁ σοφὸς Γερβίνος, μαθητὴς τοῦ Σχλόσσερ συνέγραψεν ἑσχάτως τὸν βίον αὐτοῦ.—

εἰς τὸ νὰ κερδήσῃ ἐργαζομένη, καὶ γρόσιον ἐν. Διὰ τοῦτο δέκα ψυχαί, ἐν αἷς καὶ ἡ ἐδική μου, ἀπέβλεπον εἰς τὰς δύο μου χεῖρας. Πλέον νηστικὸί ἢ χορτασμένοι, ἐξώμεν ἐνταῦθα ἀπὸ τῶν εὐτελεστάτων πόρων τῆς ἐμβαλωματικῆς μου τέχνης. Πρὸς ἐπιμετρον ἐν τούτοις τοῖς ἀθλιότητός μου, ἡ σύζυγός μου, καὶ τοὶ ὑπερβεβηκυῖα τὰ 44 ἔτη, ἦτον ἔγκυος τὸ ἐνάτον ἡδῆ.— Θεέ μου! δυσανασχετοῦσα ἐπὶ τῇ συμφορῇ, ἀνέκραζεν ἡ δυστυχῆς, τί εἶναι τοῦτο τὸ κακόν; Δὲν τὸ ἔσσελλες εἰς τινὰ τῶν ἀλλήρων ἐκείνων, οἵτινες γῆν καὶ θάλασσαν περιεγούσιν, ἵνα τοῦτου ἀπολαύσωσι;— Τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται, ἐπαρηγόρου ἐγὼ φιλοσοφικῶς πως. Παρελθόντος δὲ τοῦ ὠρισμένου τῆς ἐγγαστρίας χρόνου, ἐγενόμην καὶ ἐκτὴς κόρης πατῆρ.— Εἶναι (ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος;) παιδί διαμάντι, κακότυχε, εἶπέ μοι ἡ σύζυγος περίλυπος, ὅτε θολοσκοῦτα ἐσπέρον τινὰ χαιμωνικὴν, σχολάσας ἀπὸ τοῦ ἔργου μου, εὔρον λεχῶ τὴν σύζυγόν μου.— Ἦλευθερόθης λοιπὸν, δόξα σοι ὁ θεός! Λαθῶν δὲ τὸ γογγυσμένον πλάσμα, διέκρινα, καὶ τοὶ ἀμυδρότατα φωτισόμενης τῆς πενιχρᾶς αἰτίας μου ὑπὸ τοῦ φέγγους τῆς σελήνης, πρόσσιπον ὀλοστρόγγυλον, ὡς τὸ τῆς σελήνης ἐκείνης. Ἀνεπαύετο δὲ τὸ ἀτυχεῖς πλάσμα, ὡς περ ἄγγελος, ἀπαθέστατα. Ἰραδίον πλὴν τί τὸ ὄφελος; εἶπον πρὸς τὴν σύζυγόν μου. Καὶ τοῦτο ὄμμα τῆς πείνης, καὶ ἡμεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων ἀδελφῶν του τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίζομεν.— Τί νὰ γείνη; πῶς νὰ κάμωμεν; εἶπέ μοι, Σταυρε.— Βγὼ δὲ, ὁ Σταυρός, εἰς ἀμηχανίαν ἐμβαλεθήμενος, οὐδεμίαν εὕρισκον ἐκ ταύτης δυνατὴν διέξοδον ἐν ταῦτοις πάλῃ σφοδρὰ ἠγέρθη ἐν ἐμοί, πάλῃ τῆς φιλοστοργίας πρὸς τὴν ἀμειλίχῃτον ἔνδειαν ἐπὶ τέλους δὲ, «*ἀνάγκη γὰρ οὐδὲ θεοὶ μάχονται*» ὑπέεικε τῇ ἐνδείᾳ ἡ φιλοστοργία καὶ βαρναλγῶς λέγει πρὸς τὴν γυναῖκά μου. Τὸ βλέπεις, Καλή μου, ἐτι ἡ ἐμβαλωματικὴ μου δὲν προφθάνει νὰ σικονομήσῃ τὰ τοῦ ζῆν εἰς τὴν αἰκογένειάν ἡμῶν· πολὺ φοβοῦμαι, μὴ τυχούσης μοι μικρᾶς τινος ἀσθενείας (ὁ θεός νὰ μὴν τὸ δώσῃ), ἀποθάνωμεν ἅπαντες ἡμεῖς τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους. Ὡς ἀν δὲ μὴ ἦρουν ἡμῖν ταῦτα τὰ δεινὰ μόνα (εὐχαριστῶ σε, μεγαλοδύναμε!), ἔστειλας σήμερον καὶ τοῦτο. Εἰξέβουεις λοιπὸν τί ἀπεφάσαις; Ὁ θεός ἄς με συγχωρήσῃ, διότι ἄλλως δὲν δύναμαι νὰ πράξω. Τοῦτο, τὸ ὅπολον ἡμεῖς ἀδυνατούμεν ν' ἀναθρέψωμεν, ἄς τὸ ἀφήσωμεν εἰς τὸ ἔλεος τῶν χριστιανῶν.— Τίνα λόγον εἶπες κακότυχε Σταυρε; ὑπολαβοῦσα ἀνεφώνησεν ἡ σύζυγός μου, ἀρπάζουσα ἐκ τῶν χειρῶν μου τὸ ἀτυχεῖς βρέφος, κουκουρίζον ἡδῆ. Τὸ παιδί σου ν' ἀφήσῃς εἰς τὸ ἔλεος τῶν χριστιανῶν! χαρὰ ὅσῃν καρδίαν σου!— Μὴ με πληγῶνης περισσότερον, Καλή μου, φθάνει ἔως ἐδῶ.

Εἶσαι μήτηρ και ποιεῖς ἡ ψυχὴ σου· ἀλλὰ τάχα καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι κατῆρ; Ὡς τὸ ὑπάγω εἰς τὸν Χριστὸν τοῦ Γαλατᾶ, ἵνα φροντίσω περὶ αὐτοῦ ἢ ἐκκλησίας.— Ὡς! αἶμαί τῆ δυστυχία! ὠλόλυξεν ἡ ταλαίπωρος.— Θεέ μου! δὲν μου παίρνεις τὴν ζωὴν;— Ζωὴ ἀθλία! τί δυστυχία! εἰς τὸν Χριστὸν τοῦ Γαλατᾶ νὰ πετάξῃς τὸ παιδί μου; — Κατεφίλει δὲ τὸ παιδίον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, τὴν ἐφοσῆθη μὴ παραφρονήσῃ, διότι οἱ λόγοι τῆς ἐξέφυγόντως ἀσυμφωνίας, καὶ ἡ ὄψις τῆς ἀπαθηριωτοῦ. Κατενόησα, ὅτι δὲν ἐπράξα φρονίμως, τὴν πρώτην τῆς λεγασίνης τῆς νὰ τολμήσω τοιαῦτα. Ἀλλὰ ὁ νοῦς χονδρὸς, παιδί μου, νοῦς ἐμβαλωματᾶ (πρὸς ἐμὲ ἀποβλέπων ἔλεγε μαιδιῶν ὁ ἔμφρων Γαλοχωρίτης). — Ἐγὼ δὲ θαυμάσας αὐτὸν ἐπὶ τῆ συνέσει τῶν λόγων καὶ τῶν τρόπων, εἶπον πρὸς τὸν σεβάσιμον γέροντα. Δὲν εἶναι, Κύρ Σταυρέ μου, ὁ νοῦς σου ἐμβαλωματᾶ νοῦς. Ἀλλέως, θὰ ἔμενες διὰ βίου ἐμβαλωματᾶς τὸρα σὲ βλέπω οἰκοκύριον ἀξιότιμον καὶ διευθυντὴν τοῦτου τοῦ ἀξιολόγου ὑποδηματοποιείου. Μακάριοι ἂν εἶχον εἰς τοὺς χιλιούς εἰς τὸν νοῦν σου.— Ἄς ἦναι δὲ καὶ αὐτὸ, παιδί μου, καλωσύνη σου, εἶπεν ὁ Γεροσταυρὸς.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ τὸ κλαυθμυρίζον βρέφος τὴν μὲν ἐδικὴν μου καρδίαν, ὑπὸ τῆς δυστυχίας ἀπολιθωθεῖσαν, κατεμάλαξε, τὸν δὲ τῆς μητρὸς νοῦν, σαλευθέντα ἀπὸ τῆς σκληρᾶς ἀποφάσεώς μου, συνέσχευ' ἔδωκεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τὸν μαστόν, καὶ καθύψατο. Ἐγὼ δὲ δεξιόθεν, ἀριστερόθεν, ἔμπροσθεν, ὀπισθεν καὶ πανταχόθεν ἐλιθόμενος ὑπὸ τῶν λιμοπαίδων τῆς οἰκογενείας μου, ὑπεμνήσθην ὅτι σκεπτόμενος περὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ νεήλυδος συντρόφου των, ἀφῆκα αὐτὰ θεοηστικὰ ἀπὸ τῆς προῆς, τῆς μητρὸς των ἢ ἀδυνατούσας· ἕνεκα τῆς λεγασίνης ἢ καὶ στερουμένης τροφῆς ἐπαρκοῦς πρὸς χορτασίαν οὕτω λιμοπαίδων. Ἀναλαβὼν λοιπὸν ἔργα τροφῆς, ἵνοιξ τὸν ὄψωνα, ὃν πρὸ μικροῦ εἶχον φέσει ἐκ τῆς ἀγορᾶς, καὶ διένειμα τὰ ἐν αὐτῷ ψωμία καὶ ἕκαστὸν δροῦμα ἐλαίης εἰς δέκα ἀνθρώπους, ἐν οἷς ἐγὼ καὶ ἡ λεχώ.— Ἴδου λοιπὸν, ὑπέλαθον ὁ ἀμροατῆς, Κύρ Σταυρε, ἢ ὑπὸ τινων ἐμβροντήτων ἐπιζητουμένη κοινοκτημοσύνη. Πάντες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὕγιες καὶ ἀσθενεῖς, διὰ τῆς αὐτῆς καὶ ἴσης μερίδος φαγητοῦ τρέφονται.— Ἐγὼ εὖ δικαιον, παιδί μου· ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐννοῶ τί λέγεις· ἔχε ὑπομονὴν ν' ἀκούσης καὶ τὸ τέλος τῆς ἱστορίας μου, ἥτις εἶναι τόσον ἀληθὴς, ὅσον ἀληθὴς εἶναι ὅτι τὸρα σὲ βλέπω καὶ μὲ βλέπεις. Ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ δύο ψωμίων καὶ ἕκαστὸν δροῦμα προσεργαίου δὲν χορταίνουσι δέκα ἄνθρωποι, τὰ παιδιά μάλιστα ἤρχισαν νὰ παραπονῶνται μὲν κατ' ἄρχάς, νὰ κλαίωσι δὲ κατόπιν. Οὕτε τῆς μητρὸς αἰ θωπεῖται, οὕτε τοῦ

πατρὸς· αἰ ἐπιπλήξεις· (πρόσθεσε δὲ ἐν τέλει καὶ τὰ ξυλοκοπήματα) κατέπαυσαν τὴν πείναν τῶν παιδίων. Τὸ οὐκ τρὸν τοῦτο θέλημα καὶ ἀκούσμα συνήχρυσεν ὑπὲρ τῆς πρὸ μικροῦ ἀποδοκιμασεύσεως ἰδέας μου, τῆς ἐκθέσεως τοῦ νεογνοῦ, πλεον πάντος βήματος. Διότι μετὰ βραχεῖαν σιωπὴν λέγει μοι ἡ Καλὴ μου· Σταυρε μου, ἔκαμα τὴν σκληρὰν ἀπόφασιν, διότι τὸ βλέπω, ἀλλέως θὰ ἀποθάνωμεν ὅλοι. Ἐγὼ ὅμως ἐσκέφθην καὶ τι πλεον σοῦ. Θὰ γίνω καὶ παραμάννα. Ὁ Θεὸς καὶ νὰ μας συγχωρήσῃ καὶ νὰ μας βοηθήσῃ εἰς τὸ καλλίτερον. Ἐκεῖνος γνωρίζει μὲ ποίαν καρδίαν κάμνω τὸ ἀποφασισθέν.

Ἢ νῦξ ἦτον πρόσφορος εἰς τὸν σκοπὸν μου, σκοτεινὴ δηλαδὴ καὶ ἀνεμώδης. Δὲν ὀα προσπαθῆσω ἐνταῦθα νὰ σοὶ παραστήσω τὴν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν οὐκ τρὸν καταστασιν ἐμοῦ τε καὶ τῆς Καλῆς μου. Μολοντί καὶ ἂν βελήσω, δὲν θὰ δυναθῶ· διότι τοσοῦτον ἦτον ἐσκοτισμένον τὸ λογικόν μου, ὥστε ὅ,τι ἔλεγον καὶ ἔκαμνον δὲν ἤξευρον· ἀλλ' οὕτε καλῶς τὸρα ἐθυμοῦμαι, εἰμὴ τοσοῦτον ὅτι τινάξας καλῶς τὸν ὄψωνα, ἐν ᾧ ἐκομίσθησαν πρὸ μικροῦ ἐκ τῆς ἀγορᾶς τὰ δύο ψωμία καὶ αἰ ὀλίγαι ἐλαίαι, ἐσπαργωνόμενον κατέβηκα ἐν αὐτῷ τῷ βρέφει, ὃ μάλιστα ἀπέσπασα τῶν ἀγκαλιῶν τῆς καταφιλούσης αὐτὸ μητρὸς. Ἐφερον δ' ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν ὄψωνα, ὑπακρινόμενος κατ' ὄδον, ὅτι ἐργαλεῖα τῆς τέχνης μου ἢ ὀψωνία τινα φέρω. Τὴ δὲ σκότος τῆς νυκτὸς ἐκείνης καὶ ὁ ὕπνος τοῦ βρέφους μὲ συνδραμον εἰς τὸ νὰ φθάσω ἀνερέυντος εἰς τὸν Χριστὸν τοῦ Γαλατᾶ. Ἐνταῦθα ἠπατήθην· ἀλλ' ἡ ἀπάτη ἐγένετο σιωπηρὰ μου. Ἐκ τῶν ὑστέρων κρίνων, εὐρίσκω τὴν ἀπάτην μου ἔργον τῆς οὐκίας προνοίας.

Γινώσκεις, ὅτι πολὺ δὲν ἀπέχει τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου, ναοῦ τῶν δυτικῶν χριστιανῶν, ὁ Χριστὸς τοῦ Γαλατᾶ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πνεῦμά μου εἶχε κατασκοπισθῆ, οὕτε τί ἐπραττον ἐνώπιον, οὕτε τοῦ εἰσθῆδον ἐγίνωσκον. Ἐνῆργουν ὡς ἡλίθιοι, τις. Ἦμην λοιπὸν οὐχὶ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ ἁγ. Βενεδίκτου. Ἐνῷ λοιπὸν κατεγενόμενος νὰ τοποθετήσω τὸ ἔκθετον, φρονῶν ὅτι εἶμαι ἀπαρατήρητος, εὐρίσκωμαι αἴφνης καὶ ἀνελπίζως ἐν μέσῳ τριῶν ἢ τεσσάρων φοβερῶν ῥοπαλοφόρων, ἐξόρησαντων ἐκ τῶν παρεκειμένων κελλιῶν χερσὶ τε ποσὶ τε καὶ ῥάβδασι λακπατησαντές με ἀνελεως αἰ θεοφόροι πατέρες τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου (οὗς εἶχον ἀναγνωρίσει ἐκ τοῦ ξενίζοντος ἐνδύματος καὶ τοῦ ἀλλοθρόου τῶν ὕβρων), κακῶς ἔχοντα, καὶ, ὡς ἀρνίον ἄκακον, οὐκ ἀνοίγοντα τὸ στόμα, ἐξήγαγόν με τῆς αὐλῆς οὐρας, καὶ στήσαντές με ὀρθῶν, ἐββίψαν ἐπὶ τῶν ὤμων μου τὸν ὄψωνα πλῆρη καὶ βαρύν. Ἢ αὐλίας θύρα ἐκλείσθη μεθ' ὀρμῆς, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὸ παι-

δίον, ὃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός, εὐλοῖος καὶ ἐλεεινός. Δὲν μοι ἐπέτρεπεν ἡ κρίσιμος ὥρα νὰ σκεφθῶ περὶ πληγῶν καὶ τῶν τοιοῦτων. Ἰκανὸν ἦν ἐμοὶ τόδε· ἠδυνάμην νὰ προπατῶ, καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων ἔφερον τὸ πολυπαθὲς τέκνον. Ἀσθμαίνων εἰς ἕκαστον βῆμα ὑπετονθόρυζον. Τὰ ἀναθεματισμένα βορδωνάρια! πῶς μ' ἔκαμαν! — Ἀλλὰ πάλιν ὑπολαμβάνων ἐμορμύριζα. Καλὰ νὰ πάθω ὁ ἀθεόφοβος! τὸ παιδί μου ἐπῆγα νὰ πετάξω! τὸ παιδί μου ἐπῆγα νὰ φράγκεύσω! δύο κακὰ!

Ταῦτα ἐπάδων, διήνυσα τὴν εὐτυχῶς μοι οὐχὶ μακρὰν ὁδὸν τὴν ἔγουςαν εἰς τὸ πτωχικὸν μου. Ἄμα πατήσας τὸ κατώφλιον τῆς οὐρας αὐτοῦ, τὴν ἔπαθα. Καλὴ μου! ἀνέκραξα τὴν ἔπαθα! καὶ εἰς τὸν ἐπάνω κόσμον ὁ Θεὸς μ' ἐκόλασε. — Τί εἶναι, Σταυρέ μου; τί ἔπαθες; ἐκπλαγεῖσα ἐπεφώνει ἡ σύζυγός μου. Ἐγὼ δὲ ἀντὶ πάσης ἀποκρίσεως, ἐπειδὴ τὰ γόνατά μου δὲν ἀντείχον ἐπὶ πλεον, καταβαλὼν τὸν ὄψωνα ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς, κατέπεσον καὶ ἐγὼ ἐπ' αὐτῆς. Ἐξῆγών δὲ τῆ ἐκπληθυμένη τὰ γεγονότα ἔλεγον ἐν κατανοῦσι. Ὁ Θεὸς μοι τὸ ἐπλήρωσε! τόσον μ' ἐστράβωσεν, ὥστε, ἀντὶ νὰ ἐμβῶ εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν αὐλὴν, ἐμβῆκα εἰς τὴν τοῦ Βενεδίκτου, ὅπου ἀγρυπνοῦντες οἱ φραγκοπατέρες μ' ἔκαμαν χιλιόπαστον ἀπὸ τὸ ξυλοκόπημα. Μ' ἐφόρτωσαν τὸ παιδί καὶ πῶς ἐβάστασα νὰ ἔλθω ἕως ἐδῶ, εἶναι μέγα πρᾶγμα.

Αἱ ἁμαρτίαι μου πολλαὶ εἶναι, Θεέ μου! Φύλαξέ μας ἀπὸ χειροτέρων. Ἐν τούτοις, Σταυρέ μου, τί κάθησαι ἀκούττακτος; Δὲν πηγαίνεις εἰς τοῦ γείτονος Στάμου νὰ ἴδῃς τί θὰ κάμῃς; Ἐγὼ, βλέπεις, εἰς κατὰστασιν δὲν εἶμαι. — Εἶπε, καὶ ἐγὼ ἤμην εἰς τοῦ Στάμου, οὐδὲν κατ' ἐκεῖνας τὰς ὥρας ἀναλογιζόμενος, οὔτε γυναικὰ, οὔτε ἐνθά τέκνα, οὔτε ἀπορίαν. Ἄπας ὁ λογισμὸς μου συνεκεντρώθη περὶ τὴν ῥάχιν μου. Ἀφοῦ δὲ ὁ Στάμος μετὰ τῆς οἰκοκυρᾶς του ἔπαυσαν ἐπιφωνοῦντες καὶ σχετλιάζοντες, ἐκοπάνισαν, ἠλάτισαν καὶ ἐπέβασαν τῇ ῥάχῃ μου τὸ κοινωφέλες ἐμπλαστρον τῶν κρομμυδίων. Ὁ Θεὸς δὲ τοῖς τὸ πληρώσῃ. Πολυτρόπως μ' ἐπεριποιήθησαν καὶ με παρηγόρησαν· οὐδὲ τὴν δυστυχὴ Καλὴν ἐλησμόνησαν, ἀλλ' ἐκ τοῦ βοηθήματος τοῦ παρασκευασθέντος δι' ἐμὲ κενώσασα ἡ Κυρὰ Στάμιναι ἐπῆγε πρὸς αὐτὴν.

Δὲν ἦτον ἡμίσεια ὥρα περασμένη, καὶ ἰδοὺ ἡ Κυρὰ Στάμιναι μετὰ σπουδῆς καὶ ἀνησυχίας, ἦν, καὶ τοιπειρωμένη νὰ κρύψῃ δὲν ἠδύνατο, Καλέ μου Κύρ Σταυρε, λέγουσα, κάμε ὅπως εἰμπορέσης νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν γυναικὰ σου· εἶναι ἀνάγκη.— Περὶ σόσπερον δὲν μου ἐχρειάζετο· ἡ ῥάχῃς ἐλησμόνηθη, καὶ μυρία διαλογιζόμενος, τίς τάχα εἶναι ἡ ἀνάγκη, ἐσπευδον πρὸς τὴν γυναικὰ μου. Ἄμα δὲ ἐξελθὼν τῆς οὐκίας

τοῦ καλοῦ μου γείτονος, εἶδον ἐπόμενόν μοι τὸν καλὸν ἀγαθὸν Στάμον. Ἔως νὰ γυρίσῃς νὰ ἴδῃς, ἤμην ἐντὸς τῆς οὐκίας μου, καὶ εὐθὺς μετ' ἐμὲ εἰσῆλθεν ὁ γείτων. Πάλιν θρηνοὶ καὶ κλαυθμοὶ! ἡ Καλὴ μου ἀνθ' ἐνὸς κρατοῦσα δύο παιδιά, ἐν ἐκ δεξιῶν καὶ ἔτερον ἐξ ἐναντιῶν, ἐθώπευεν αὐτὰ κλαίοντα· δύο δὲ ἢ τρία τῶν μικροτέρων παιδίων μου ἦσαν περὶ τὴν κλίνην λυπούμενα· μὲν τὴν θρηνοῦσαν καὶ καταρωμένην μητέρα των, περιέρχων δὲ ἐξετάζοντα τὰ δύο νήπια. Ποῖος ν' ἀκούσῃ καὶ νὰ μὴ τρομάξῃ, καὶ νὰ μὴ χάσῃ τὸν νοῦν του. Αἰ κραυγαὶ τῆς, οἱ ὄνειδισμοὶ τῆς, αἰ κατάραι τῆς ἐσῆκωσαν εἰς τὸ ποδάρι καὶ τὰ ὀκτὼ παιδιά μου, μικρὰ καὶ μεγάλα, ὃν τὰ μικρότερα φοβηθέντα ἐκλαῖον μεγαλοφρονότατα. Ἐγὼ δὲ, ἰχθύος ἀφωνότερος, ἐπλανώμην ἀπὸ τῆς μιᾶς γωνίας τῆς οὐκίας εἰς τὴν ἄλλην, ἀγνοῶν τι νὰ πράξω, ἀπορῶν περὶ τοῦ συμβαίνοντος. Ἠρώτων τὴν γυναικὰ μου, ἐξήταζον τὰ παιδιά μου, τίνας ἕνεκα γίνεται τὸ κακὸν τοῦτο, τί παιδίον εἶναι ἐκεῖνο τὸ δεύτερον· ἀλλ' οὐκ ἦν φωνή, οὐκ ἦν ἀπόκρισις. Τὰ μὲν παιδιά κλαύματα, ἡ δὲ μήτηρ κατάραι καὶ αἰτιάζεις. Τέλος πάντων ὁ ἄχαι τοῦδε περισταμένου Στάμος παρεμβὰς ἠπίως λέγει· ὦ καλοὶ μου χριστιανοὶ, δὲν εἰζεύρετε οὔτε τί κάμνετε, οὔτε τί λέγετε· παιδάκια μου, σιωπάτε· Κύρ Σταυρε, Κυρὰ Καλὴ, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τί τρέχει· Ὁὰ κάμῃς τὸν ἄνδρα σου νὰ χάσῃ τὸν νοῦν του. — Ἢ βητορικὴ του ἐπέτυχε, καὶ πάντες ἐσιώπησαν. — Ἢ καλέ μου Κύρ Στάμε, δὲν βλέπεις τί κακὸν ἔπεσεν εἰς τὴν κεφαλὴν μου; Ἢ εὐλογημένε Σταυρε, τί καμώματα εἶναι τὰ ἐδικὰ σου; τί ἀνεπίδεξιωσύνη εἶναι ἡ ἐδικὴ σου; Ἢ Χριστέ μου, δὲν μ' ἐφθασε τὸ ἐδικὸν μου Σταυρε, τί ἤθελες καὶ τὸ ξένον; ἢ πτωχία ἐμώρανε τὸ λογικόν σου;— Δὲν ἐτόλμων ν' ἀντιτάξω λόγους εἰς τὰς δικαίας αἰτιάσεις τῆς γυναικὸς μου· ὡς ἄνοχος δ' εἶχον κατὰ γῆς τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους κατέναντι κριτοῦ, τοῦ Στάμου, καὶ κατηγόρου τῆς Καλῆς.

Ἀλλ' ὄς μάθωμεν καλοὶ μου γείτονες, πῶς συνέβη τοῦτο; πῶς ἔφερες, Κύρ Σταυρε, καὶ δεύτερον παιδίον εἰς τὴν γυναικὰ σου; διὰ τοῦτο ἐγὼ δικαιον νὰ παραπονητῆ κατὰ σοῦ. — Ἀδελφέ μου, Κύρ Στάμε, διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ θὰ χάσω τὸν νοῦν μου· δὲν καταλαμβάνω πῶς ἐγενεον. Λέγε, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, Καλὴ, πῶς εὐρέθη τὸν ξένον παιδίον ἐδῶ; πῶς ἐμὲ αἰτιάζεις; — Παράξενα λαλεῖς, χριστιανέ μου! Ἀνοίξασα τὸν ὄψωνα, ὃν πρὸ μικροῦ ἐπὶ ταῦτης τῆς κλίνης ἐναπέθηκας, εὐρον ἐν αὐτῷ δύο παιδιά, τὸ ἐδικόν μου καὶ τὸ ξένον τοῦτο· λοιπὸν τὸ σφάλμα ἐδικόν σου εἶναι, δὲν εἶναι; — Τοῦτο εἶναι ὁμοῦ ἀλοφάνερον! ἄλλως εἶναι ἀνεξήγητον· παρ' οὐδενὸς οὐδὲν ἔλαθον, εἰμὴ ἐκείνο τὸ ἀλησμόνητον.

ξυλοκόπημα παρά τῶν πατέρων τοῦ ἁγίου Βενεδί-
κτου. — Ἀργά, μὴ βιάζεσθε κατὰ τὴν παραμύθην,
μὲ τὴν ἀμάξι πιάνεται λαγός. Αὐτοὶ ἦσαν παραινέ-
σεις τοῦ ἀπαθῆς, σκεπτομένου Στάμου. Εἶπες, Σταύρε,
ὅτι οὐδὲν παρ' οὐδενὸς ἔλαβες; εἰμὴ τὸ ἀλησμόνητον
ξυλοκόπημα παρά τῶν πατέρων τοῦ ἁγίου Βενεδί-
κτου. Πολὺ πείθομαι, ὅτι παρά τῶν αὐτῶν ἔλαβες
μετὰ τοῦ ἐδικοῦ σου παιδιοῦ καὶ τὸ ξέρον. — Ἀκόμη
δὲν ἐνόησα πῶς ἠδύνατο νὰ γείνη τὸ εἰμαζόμενον
ἴσως διότι ὁ νοῦς μου ἡσύχος δὲν εἶναι ταύτην τὴν
στιγμὴν. — Ἐγὼ ὅμως, τοῦ ὁποῖου ὁ νοῦς εἶναι ἡ-
σύχος, ἴδου τί εἰκάζω δὲν μοι διηγήθης κατ' οἶκον,
ὅτι τὸν ὁψῶνα, ἐν ᾧ τὸ παιδίον σου ἀραιμμένον κατὰ
γῆς, μετὰ τὸ ξυλοκόπημα ἔβριψαν ἐπὶ τοῦ ὄμου σου
οἱ ἄγιοι πατέρες; τί λοιπὸν ἐμποδίζει νὰ μὴ πι-
στεύσωμεν, ὅτι αὐτοὶ οὗτοι, ἔχοντες πρὸ τοῦ ἐδικοῦ
σου παιδιοῦ ἕτερον προσερημένον, σοῦ ἐφόρτωσαν
καὶ τοῦτο μετ' ἐκείνου; Οὕτω πως εὐκολώτατα ἐξη-
γεῖται καὶ τὸ βάρβαρον ξυλοκόπημα ἄλλως τίς ἠ-
δύνατο νὰ πιστεύσῃ, ὅτι οἱ ἀκακοὶ, οἱ ἄχολοι, οἱ
πολυεὐπλαγχνοὶ πατέρες τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας
οὕτως προσφέρονται τοῖς εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν των
προσφεύγουσιν;

— Ὁ Θεὸς μακαρίσαι τὴν ψυχὴν τῶν γονέων σου,
καλέ μου φίλε! Ἄρτι μὲν εἶχες με θεραπεύσει πάσ-
χοντα τὸ σῶμα, νῦν δὲ διὰ τῶν φρονίμων λόγων
σου τὸ λογικόν μου ἀπολλύμενον διέσωσας. — Ἐχε
υπομονήν, Κυρὰ Καλὴ ὁ Θεὸς οἰκτιρῶν μὴ ἀπελ-
πίξου, Σταύρε καὶ τοῦτο θὰ οἰκονομηθῇ.

Τοὺς δὲ παρηγόρους λόγους τοῦ καλοῦ μου γεί-
τονος διέκοψαν οἱ κλαυθμυρισμοὶ τοῦ ξένου βρέφους,
ὕπερ, οἰκτείρουσα καὶ ἐπ' αὐτῷ ἀδημονοῦσα, ἐκράτει
ἡ σίζυγός μου, τὸν μαστὸν ὑπέχουσα. Ἰπὸ τῆς πε-
μιρργίας ἐλαυνόμενος, ἐπεθύμουν νὰ πλησιάσω, ἵνα
ἐγγύθεν παρατηρήσω αὐτό ἄλλ' ἐτόλμων νὰ δώσω
ἀφορμὴν εἰς τὸ κατασιγᾶσαν συνάρσει τοῦ Στάμου
ἡραστεῖον τῆς Καλῆς μου; δι' ὃ, ὡς ἀνδριάς, ἀκί-
νητος ἱστάμην παρὰ τῇ θύρᾳ μακρὰν τῆς λεχοῦς.
Ἐπειδὴ δὲ οἱ κλαυθμυρισμοὶ ἐπετεινόντο, ὁ Στάμος,
ἐμοῦ γενναίωτος, προσελθὼν τῇ κλίνῃ τῆς λεχοῦς,
ἐξήταξε τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματός μου, ἐπιφωνῶν.
Κράμα σ' τὸ παιδί! κράμα εἰς τὴν εὐμορφίαν! Πόσον
ὠραία! πόσον καθαρά! πόσον ἀρχοντικὰ φορέματα!
Τὰ ἐπιφωνήματα δὲ τοῦ Στάμου δὲν ἦσαν ἀνωφελῆ
διότι διήγειραν τῆς Καλῆς μου τὴν περιέργειαν εἰς
τὴν ἔρευνην τῶν θαυμασθέντων ἐπὶ ὠραιότητι, κα-
θαρότητι καὶ εὐγενεῖα φορεμάτων. — Μικράκι μου!
εἶπεν, οἱ ἐδικοί σου γονεῖς δὲν ὁμοιάζουν τοῖς τοῦ ὁ-
μοιοπαθοῦς συντρόφου σου. Δὲν σ' ἐπέταξαν ἕνεκεν
ἀπορίας, ἀλλ' ἕνεκεν αἰσχύνῃς καὶ ἀτιμίας. — Τοῦ-
λάχιστον κατὰ τοῦτο, εἶπον ἐγὼ, προσελθὼν καὶ παρ-
βάλωτος γενόμενος διότι ἐνόησον τῇ Καλῇ μου

εἰρηνωτέρας διαθέσεις εἶμεθα ἐκείνων ὀλιγώτερον
ἔνοχοι ἐπειδὴ ἡμεῖς μὲν ἠθέλησαμεν νὰ τὸ πετάξω-
μεν, διότι δὲν ἠδυνάμεθα νὰ τὸ θρέψωμεν ἐκείνοι δὲ,
ὄχι διότι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸ θρέψουν, ἀλλὰ διότι
δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἦναι ἐγκρατεῖς καὶ σὺφρονες, δι-
πὲρ ἦν τῆς δυνάμεως αὐτῶν. — Βεβαίως, εἶπεν ὁ
Στάμος πλειότερον δίκαιον εἶναι ὑπὲρ ὑμῶν.

Ἐπροσπάθουν δὲ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Στάμου,
ἐπροσπάθουν νὰ δικαιολογήσω τὴν πράξιν μου, ἡ
Καλὴ δὲν ἔπαυεν ἐρευνῶσα τὰ ἐνδύματα τοῦ νη-
πίου. Τὴν σκούφιαν δὲ παρατηροῦσα, ἐστοχάσθη
ὅτι εὐρίσκειται τι ἐν αὐτῇ. Μετὰ σπουδῆς εἶδον τὴν
λύουσαν τὴν σκοφίαν, καὶ συνάμα εὐχάως κωδω-
νίζοντα ἀνεπήδησεν ἐξ αὐτῆς σωρὴς φλωρίων. Ὁ
θελακτικὸς αὐτῶν ἦχος καὶ ἡ φλογερὰ αὐτῶν λάμ-
ψις προὐκάλεσαν ἐν ὁμόφρονον τῶν τριῶν ἐπιφώνη-
μα! Παναγία μου! Χριστέ μου! Μέγας εἰ, Κύριε,
καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου! — Ἐδῶ, γείτονές μου,
φῶς φανερὰ τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι εἶναι βαλμένον. Πε-
ριμένατα, καὶ θὰ ἴδωτε μεγαλείτερα. Μὴ γογγύ-
ζετε περισσύτερον, καὶ ἔχετε ἀμαρτίαν. — Προσ-
κυνῶ σε, Θεέ μου! εὐχαριστῶ σε, Θεέ μου! λέ-
γοντες ἐσταυροκοπούμεθα ἀμφότεροι μετὰ δὲ τὴν
κατάνυξιν ταύτην ἠρξάμεθα τῆς ἐπιμελοῦς συλλο-
γῆς τῶν τῆδε κακέιστε δισκοροπισμένων φλωρίων, τὰ
μὲν εὐρέθησαν ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς λεχοῦς, τὰ δὲ κατὰ
γῆς. Ὁ Στάμος δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ λάβῃ μέρος εἰς
τὴν ἐργασίαν ταύτην, διότι τὴν μὲν κλίνην κατέχευε
ἡ Καλὴ, τὸ δὲ τῆς οἰκίας ἔδαφος ἐγὼ, ἐμπροσθεν
ὄπισθεν ἀντιπερισπώμενος. Μετὰ μικρὸν, ἀριθμή-
σεως γενομένης, εὐρέθησαν ἕλα εἰκοσι καὶ πέντε
Μαχμουτίαι ἐν τῇ δεξιᾷ μου παλάμῃ, ἐφ' ἧς τῶν
περιεστώτων ὀφθαλμοὶ προσηλάθησαν. Δόξα σοι,
Κύριε, δόξα σοι! ἔλεγον ἐγὼ σταυροκοπούμενος. —
Ὁ Θεὸς ἱλασθητί μοι τῇ ἀμαρτωλῷ! ἔλεγεν ἡ σύ-
ζυγος, συνάμα, διὰ τὸ ἀλάνθαστον, τινάσσουσα ἐπι-
μελῶς τὴν σκούφιαν, ἐξ ἧς φλωρία μὲν δὲν ἀνεπηδή-
σαν καὶ ἄλλα, χαρτίον δὲ τι ἀνεπτυγμένον ἀνα-
τιναχθὲν ἐπετρύγιε, καὶ κατὰ γῆς ἔπεσε πρὸ τῶν
ποδῶν τοῦ Στάμου. Ὁ δὲ λαβὼν αὐτὸ περιέστρε-
φεν ἀνυπομόνως ἐπὶ τῶν χειρῶν, προσβλέπων ἑτα-
στικῶς ἐμέ τε καὶ τὴν Καλὴν. — ἔχει τινα καὶ
τοῦτο σημασίαν, ἐνοοῖν τίς ἐξ ἡμῶν δύναται νὰ
μαντεύσῃ; — ἄλλ' εὐκολώτερον ἦν ἡμῖν τὸ μαντεύ-
σαι ἢ τὸ ἀναγνῶναι τὰ ἐπὶ τοῦ πρόβαλλομένου
φύλλου χαρτίου γράμματα. διὰ τῆς ἀνασεισεως
ὁμοπλατῶν ἀπληθήσα πρὸς τὸν καλὸν φίλον, ἔχε
με παρητημένον ζεύγη βοῶν ἠγόρασα. Τῷ καιρῷ
ἐκείνῳ, διδάσκαλέ μου, τὰ γράμματα ἦσαν μυριά-
κριθα καὶ μάλιστα εἰς τὰ Γανόχρωα. — Ἀληθινά,
καλέ μου Σταύρε, ὡσὰν τί καιρὸς ἦτον, καλ' ἔν συ-
νήθησαν τὰ διηγούμενα; — Δὲν εἰξέδωρον νὰ σοι εἶπω

εἰς τὰ πόσα συνέδησαν. Αὐτὸ μόνον ἐνθυμούμαι
καλῶς, ὅτι ἦτον προφανῆς ἑβδομάς, καὶ εἰς τὴν
λαμπρὰν τοῦ ἔτους ἐκείνου ἐκρέμασαν τὸν Πατριάρ-
χην. — Εἶναι λοιπὸν ἱστορία 35 περίπου ἐτῶν
διότι ἐκεῖνο μὲν τὸ ἔτος ἦτο τὸ 1821, τοῦτο δὲ
εἶναι τὸ 1856. — Τόσα ἔτη βεβαίως εἶναι διότι ἡ
κόρη μου Μοιρίτα τόσων ἐτῶν εἶναι. — Ἡ Μοιρίτα
σου θὰ ἦναι τὸ παιδίον ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὅποιον ἐξυλο-
φορτώθης ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου; — Αὐτὸ
τοῦτο εἶναι τὸ εὐλογημένον. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον καλό-
μοιρον, ἡ Καλὴ μου ἠθέλησε νὰ ὀνομασθῇ Μοιρίτα. —

Λοιπὸν Κυρ Σταύρε, τί ἀπέκαμες μετὰ τὸ χαρτίον;
— Παιδί μου, ἄς ἦναι καλὰ ὁ Στάμος. Γνωστικὸς
ἄνθρωπος ἄχρι τῆς ὥρας.

— Σταύρε, λέγει μοι, τὸ χαρτίον τοῦτο εἶναι ἀνάγκη
ν' ἀναγνωσθῇ. Ἐνδεχόμενον οὐχὶ μόνον νὰ εἰδοποι-
θῇ περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ παιδιοῦ, ἀλλὰ καὶ ἄλλο
τι ὠφέλιμον εἰς ἐπὶ τὸν ἴδιον νὰ μάθης. — Τὴν ἀνάγκην
ταύτην καὶ ἐγὼ βλέπω ἄλλὰ τὰ μεσάνυκτα εἶναι
περασμένα. Ἄς καλεσημερωθῶμεν, καὶ αὐριο πολλὰ
πρὸ τῆς φροντίσεως.

Μετὰ τὸ καλονύκτισμα τοῦ Στάμου, προσπα-
θήσα νὰ πέρσω εἰς τὸν ὑπνον, ἐξάπλωθεις ἐπὶ ἐνδρο-
μίῳς, ἀφοῦ πρῶτον συνεβούλευσα τὸ αὐτὸ νὰ πράξῃ
καὶ ἡ σύζυγος μου, ἐφ' ὅσον τοῖς; τὸ ἐπιτρέψωσι τὰ
δύο νήπια ἄλλὰ ξυλοκόπημα ἀσπλαγχνον, κενὴ κοι-
λία, πρόσθε; δὲ καὶ 25 φλωρία ἀνέλπιστα, δὲν εἶναι
ἐκ τῶν ἐνδεδιγμένων ὑπαντικῶν μήπως δὲ καὶ τὸ
εὐλογημένον ἐκεῖνο χαρτάκιον ἦτον μικρὸς πειρα-
σμός; Εἶδον καὶ ἔπαθον, ἕως νὰ χαράξῃ. Διὸ ἄμα τῇ
ἡμέρᾳ ἐπλανώμενη εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Γαλατῆ, ζητῶν
ἀναγνώστην τοῦ ἐν τῷ κόλπῳ μου χαρτίου. Οὐδεὶς
τῶν συναντησάντων μοι ἐφάνη ἀξιοχρεῶς. Παρναλ-
γῶν ἐπὶ τῇ ἀτυχίᾳ μου, ἐνεθυμήθην, ὅτι τὴν ἀπο-
ρίαν μου δύναται νὰ λύσῃ ὁ πνευματικὸς τοῦ Χρι-
στοῦ. Τὴν ἀπάντησιν εἰσερχόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν,
ἐν ᾗ, πλὴν τοῦ κληδονάπτου, οὐδεὶς ἦν. Τῷ ἔδειξα
τὸ χαρτίον. Τέκνον μου, λέγει, τὰ γράμματα τοῦ
δὲν εἶναι ἐλληνικὰ φαίνεται μοι, ὅτι εἶναι ἀρμενι-
κά. Ἀρμένιον νὰ ἐρωτήσης.

Τῆς εὐχῆς του, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τῆς συμβουλῆς του
ἔχων ἀνάγκην, ἐξῆλθον, προσκυνήσας καὶ εὐχαρι-
στήσας τὸν πολιοῦργον γέροντα. Μετὰ τινὰ βήματα
συναντήσας Ἀρμένιῳ, παρέχοντί μοι ἐχέγγυα γνώ-
σεως γραμμάτων, τῷ ἔδειξα τὸ χαρτίον, παρακα-
λέσας νὰ μοι ἐξηγήσῃ τουρκιστὶ τὰ γεγραμμένα ἀρ-
μενικά. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χαρτίον, ἀνέγνω ἀρμενιστὶ,
καὶ μετέφρασε μοι τουρκιστὶ τὰ ἐξῆς. « Ἐλα νὰ ἐν-
ταμώσης τὸν Καραμπέτην τσοχατζὴν εἰς τὸ χάνι...
(εἶπέ μοι τὸ ὄνομα τοῦ χανίου ὁ Γεροσταύρος, ἀλλὰ
δυστυχῶς εἰμι δυσμαθὴς τῶν τουρκικῶν.) ». — Πολλὸ
καλὰ, ἀθθέντα μου! πολλὰ καλὰ. Εὐχαριστήσας δὲ

τὸν μετ' ἀπορίας κυττάζοντά με καλὸν Ἀρμένιον,
φέρων τὸ χαρτίον, ἐπορεύθην εὐθὺς τοῦ χανίου...
Εἰς τοῦ Ἀρμενίου Καραμπέτου, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν
καλὸς καὶ πλούσιος ἄνθρωπος τὸν ἔχω ἀκουστόν
αὐτὸς βεβαίως εἶναι τοῦ ἐκτεθέντος βρέφους ὁ σκό-
τιος πατήρ. Οἱμοὶ τῷ ταλαιπῶρῳ! Ἀρμένιον ὃ ἀ-
ναθρέψω! Ἐξ ἀμαρτίας εἰς ἀμαρτίαν περιπίπτω! Τί
κακὸν εἰς ἐμέ!

Οὐ πολὺ μετὰ τὸν μονόλογον τοῦτον, ἤρην πρὸ
τῶν θυρῶν τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Καραμπέτου, ὅστις
δὲν εἶχεν εἰσέτι καταβῆ, ὡς μοι εἶπον δύο ὑπηρεταί
ὁμογενεῖς του, συγυρίζοντες τὸ ἐργαστήριον. Μικρὸν
καρτερήσας εἶδον προσερχόμενον ἐφιππον τὸν Καραμ-
πέτην, ὃν μοι κατέδειξε μακρόθεν ὁ ἕτερος τῶν ὑ-
πηρετῶν. Καλημερίσαντα αὐτὸν με ἀντικαλημέρισεν
ἡπίως. Αὐθέντα μου, εἶπον, συμπαθήσατέ μοι θὰ σὰς
ἐρωτήσω. — Τί ἀγαπᾶτε; εἶπεν. — Ἄντι ἀποχρίσεως
τῷ ἔδωκα τὸ χαρτίον. Ἵσπε ἀνέγνω ἐπ' αὐτοῦ τὴν
καταδικίαν του, ὠχριάσας, καὶ ὡσεὶ ἐγὼ ὁ φρακενδύ-
της ἦμην ὁ μάρτυς τῆς κατηγορίας του, δειλιῶν ἐ-
νώπιόν μου, δὲν ἐτόλμα νὰ σηκώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς
νὰ με ἴδῃ. Ἄλλὰ τὸ χαρτίον κυττάζων, ἐμὲ ἠρώτα
πόθεν εἶσαι; Ὄνομά σου; — Σταύρος Γανοχωρίτης. —
Πῶς ἔπεσον τοῦτο εἰς χεῖρά σου; — Εἶναι πολυδιή-
γητα, ἀθθέντα μου. τῶρα καιρὸς δὲν εἶναι τῆς διη-
γήσεως. Τέλος πάντων τὸ παιδίον οὐτίνος κεν ἦναι,
ἀφοῦ ὁ Θεὸς οὕτω θαυμασίως ἠθέλησε νὰ πέρσῃ εἰς
χεῖράς μου, ὃ ἀνατρεφῇ ἐπιμελῶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς
μου μετὰ τοῦ ἐδικοῦ μου παιδιοῦ. Ἄς ὑποθέσω ὅτι
ἐγέννησα διδυμα. — Φαίνεσαι τίμιος καὶ τοῦ Θεοῦ
ἄνθρωπος, Κυρ Σταύρε. Κάμε ὅ, τι εἶπες, καὶ δὲν θὰ
σε ἀφήσῃ ὁ Καραμπέτης; δυσχεροῦς ὄντων. Κατὰ
μῆνα θὰ ἐργησῃ νὰ λαμβάνῃ παρ' ἐμοῦ ποτε φλω-
ρία. — Ὁ Θεὸς νὰ σὲ πολυχρονῇ, ἀθθέντα μου. Ἴχου
ἤδη καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ εὐρέθοντα εἰκοσι καὶ πέντε. —
ἔχει καλῶς ἐπιμελήθητι προσέτι περὶ τῆς βαπτί-
σεως αὐτοῦ. Βάπτισον αὐτὸν δι' ἐδικοῦ σου ἱερέως
καὶ ἀνάθραψον εἰς τὴν ἐδικὴν σου θρησκείαν δὲν μοι
μέλει καὶ μάλιστα διότι ἡ μήτηρ του εἶναι ἐκ τοῦ
ἐδικοῦ σου γένους. Ἄν ὁ Θεὸς εὐδοήσῃ τοὺς σκο-
πούς μου, μετ' οὐ πολὺ καὶ ἐγὼ θὰ ἀκολουθῶσω
τῆς μητρὸς του τὴν θρησκείαν. Ὄνομασον αὐτὸ
Γρηγόριον, τοῦ μακαρίτου πατρός μου ὀνόμα. Μετὰ
δεκαπέντε ἡμέρας νὰ ἔλθῃς νὰ με ὀδηγήσης εἰς τὴν
οἰκίαν σου.

Πλήρης χαρᾶς ἀπεχαιρέτισα τὸν καλὸν Ἀρμένιον.
ἦτον νέος εἰκοσιπέντε περίπου ἐτῶν, χαριτωμένος
καὶ μελιχρὸς καὶ τοὶ Ἀρμένιος, εἶχεν ἀρετὰς ὡν
στερούμεθα κατὰ τὸ πλεῖστον ἡμεῖς οἱ ἐγκαυχώμε-
νοὶ ἐπ' ἑρθοδοξίᾳ. Συνησθάνετο ἐκ καρδίας τὸ
σφάλμα, εἰς ὃ περιέπεσε, καὶ μετανοήσας, ἐπροσπά-
θει παντὶ τρόπῳ νὰ τὸ θεραπεύσῃ.

Ἐν τῷ ἐπανάρχῃ μου εἰς τὴν οἰκίαν μου ἰδὼν πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας του τὸν καλὸν κἀγαθὸν Στάμου, ἐξωμολογήθη μετὰ χαρᾶς εἰς αὐτὸν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινότητα τοῦ δούλου αὐτοῦ, καὶ ὅτι τὸ χαρτάκιον ἐκεῖνο ἦτον θαυματουργόν. Ὁ Στάμος, ὅστις μοι συνεπόμενος δυστυχοῦντι, δὲν μοι ἐφθόνην εὐμεροῦντι. Μετὰ σπουδῆς εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν μου, καὶ χαίρων διηγοῦμαι εἰς τὴν Καλὴν μου τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω μεταβολὴν τῆς τύχης ἡμῶν.— Ἄς ἔχῃ δόξαν ὁ μεγαλοδύναμος· εὐλογημένον δὲ εἶναι τὸνομά του. Ἄλλεως, Σταυρέ μου, ἡμεῖς χαμένοντες ἄνθρωποι.

Κατὰ δὲ τὴν τετραγμένην ὑπὸ τοῦ εὐεργέτου μου ἡμέραν ὠδήγησα αὐτὸν εἰς τὸ πτωχικόν μου. Εὐχρηστήθη ἰδὼν τὴν περιποίησιν, ἥ ἐτύγγαζεν ὁ Γρηγόριος, ὃν τὴν δεκάτην τῆς εὐρέσεώς του ἡμέρας ἐβίβασα μετὰ τῆς ἐδικῆς μου κόρης.

Τὸ παιδίον ὑγιᾶς καὶ εὐρωστων ὢν, ἀνετρέφετο παρ' ἐμοὶ μέχρι τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἡλικίας του. Διὰ δὲ τῶν χρημάτων, τῶν χρηγομένων μοι παρὰ τοῦ πατρὸς του κατὰ μῆνα, διὰ τῶν παντοειδῶν εὐκολιών, τῶν παρεχομένων μοι παρὰ τοῦ αὐτοῦ, καὶ διὰ τῶν ὠφελημάτων, τῶν περιζυμένων ἐκ τῆς τέχνης μου, ἀνέτως διήλθον τὴν τετραετίαν ταύτην. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν νυκτῶν τοῦ τετάρτου ἔτους εἰσελθὼν τετραγμένον ὁ χρηστὸς Καραμπέτης, λέγει. Καλοὶ μου Χριστιανοί, ὁ Θεὸς ἔλαμψε εἰς εἰς ἐμὲ. Τὰ πάντα κινέσθαι καὶ τὴν εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐδικὴν σας ἐκκλησίαν, ἡ δὲ εὐφροσύνη, τοῦ Γρηγορίου μου ἡ μήτηρ ἐγένετο τὴν παρελθούσαν νύκτα κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ὀρθόδοξων νόμων σύζυγός μου.— Τοιαύτη καλοκἀγαθὸς ψυχὴ, παιδί μου, ἦτον καρμὶα νὰ μὴ ἦναι φοιτημένη διὰ τοῦ ἀληθοῦς φωτός τῆς ὀρθοδόξου. Ἄρῃ ἔσωσας ἐκ προφανοῦς ἀπειλείας τὸ τέκνον σου, μετ' αὐτοῦ δὲ συνδιέσωσας ἕνδεκα ψυχὰς τῆς οἰκίας ταύτης, ἰδοὺ ἐν τέλει σωζών σαυτὸν συνδιασώζεις καὶ τὴν εὐφροσύνην σου.— Οὕτως ἠυδόκησεν ὁ ὕψιστος.— Τέλος πάντων, πρὶν τὸ εἶπαι, ἃς τὸ ἐνόησάμεν, Καλὴ μου. Εἶναι ἀνάγκη νὰ παραδώσωμεν τὸν Γρηγόριον εἰς τοὺς γονεῖς του.— Ἀληθῶς, καὶ περὶ τούτου ἤλθον νὰ σας παρακαλέσω. Γνωρίζω πόσον ἀγάπην τοῦ ἔχετε, καὶ πόσον ὁ λυπηθῆτε ἀποχωρίζοντες αὐτοῦ. Πλὴν δὲν εἶναι δυνατόν ἄλλως νὰ γείνη.—

Μετὰ πολλῶν δακρύων ἀπεχωρίσθημεν τοῦ Γρηγορίου, τοῦ παιδίου δηλαδὴ ἐκεῖνου, τὸ ὅποσον, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ἡμῶν, ἐγένετο πρόξενον χαρᾶς καὶ εὐλογίας. Ἐξερχόμενος ὁ Βαπτιστής (οὕτως ἐξεληλυσιθεὶς μετωνομάσθη ὑπὸ τοῦ ἑλληνιστοῦ ἱερέως ὁ Καραμπέτης), παραγγόρει ἡμῖς λέγων, ὅτι τὸν Γρηγόριον θὰ βλέπωμεν συχνὰ, εἴτε ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν,

εἴτε ἐν τῇ ἐκεῖνου. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μεγάλοι καὶ μικροὶ ἡμεῖς περιίλυτοι ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ Γρηγορίου, ὃν πρὸ πάντων ἀνεζήτησε ἡ συντροφίσσα αὐτῷ Μοιρίτα μου.

Δὲν ἠζήθημεν ἐν τούτοις νὰ ἰδωμεν αὐτὸς τὸ χρηστὸν ἐκεῖνο τοῦ χρηστοῦ πατρὸς τέκνον. Διότι τὴν ἐπομένην νύκτα περὶ τὰ μεσάνυχτα ἐλθὼν ἐξύπνισεν ἡμᾶς ὁ καλὸς ἄνθρωπος, καὶ ἔνθακρος λέγει· Μαθόντες οἱ καλοὶ Ἀρμένιοι, ὅτι ἐγκαταλιπὼν τὰ τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν, ἠσπάσθη τὴν τῆς ὀρθοδόξου, ἐπειράθησαν νὰ με δολοφονήσουν. Καλῶς δὲ γνωσκίων τὰς διαθέσεις αὐτῶν, προβλέπων ὅτι ἀσφαλῶς δὲν θὰ δυναθῶ νὰ ζήσω ἐνταῦθα. Ὅθεν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν ἐμοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας μου καλὸν ἔκρινα νὰ μετακομίσω εἰς Τραπεζοῦντα.— Ὁ Θεὸς ἃς σε διαφυλάτῃ ὑγιᾶς καὶ ἀνεπιβούλευτον ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς σου.— Τὰ τοῦ ἐργαστηρίου μου, εἶπαν ὁ Βαπτιστής, ὅπως δῆποτε ὠκονόμησα τὴν δὲ μικρὰν οἰκίαν ἣν ἔχω ἐν Σταυροδρομίῳ, ἔχε σὺ, Κύρ Σταυρε' σοῦ τὴν χρεωστῶ ἀντὶ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς ἣν ἔδωκας τῷ Γρηγορίῳ μου. Ἰδοὺ καὶ τὸ δωρητήριον, φύλαττέ το.— Καταφιλήσαντες τὴν δεξιὴν τοῦ σωτήρος καὶ εὐεργέτου ἡμῶν, ἐνεπλήσαμεν αὐτὴν εὐγνωμοσύνης δακρύων, ἐν εὐλογίαις προπέμφαντες αὐτὸν μέχρι τῆς θύρας· πέραν τῆς ὁποίας δὲν ἤφηνεν ἡμᾶς νὰ ἐξέλθωμεν, φοβόμενος ἐπιβουλήν τινα. Τὴν εὐφροσύνην καὶ τὸν Γρηγόριον παραγγείλαντες νὰ καταφιλήσῃ ἀντ' ἡμῶν, ἀπεχωρίσθημεν αὐτοῦ, καταβαίνοντες εἰς τὴν παραλίαν, ἵνα ἐπιβῇ πλοίου ναυλωμένου ὑπ' αὐτοῦ, ὅπου, ἔτοιμον κατὰ πάντα, ἀνέμενον αὐτόν. Τὴν εὐφροσύνην καὶ τὸν Γρηγόριον ἀφ' ἐσπέρας ἐπεβίβασα, δὲν ἠζήθημεν νὰ τοὺς ἴδω ἕκτατος· μανθάνω ὅμως ὅτι ζῶσιν εὐτυχῶς, ἐν Τραπεζοῦντος εἰς Ἄγκυραν μετοικήσαντες.

Ἡ ἕλεσις κατὰ τῆς οἰκογενείας μου ἀπὸ τῆς ἀειμνήστου ἐκεῖνης ἡμέρας ἐβεβητο κατ' ὀλίγον. Παρατήρησας τὴν ἐμβυλιωματικὴν ἦνοιξάν ἐργαστήριον ὑπαδηματοποιίας, συντροφιστὴς μετὰ τοῦ Στάμου. Μετὰ τινὰ ἔτη, τὰ ἀρσενικά μου παιδιὰ τρανώσαντα, ἐργάζοντο καὶ αὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ ἐργαστηρίῳ. Ἡ δὲ χάρις καὶ εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἦν μεθ' ἡμῶν.

Ἐκ Κῆθρου. Α. ΒΑΛΛΗΝΔΑΣ.

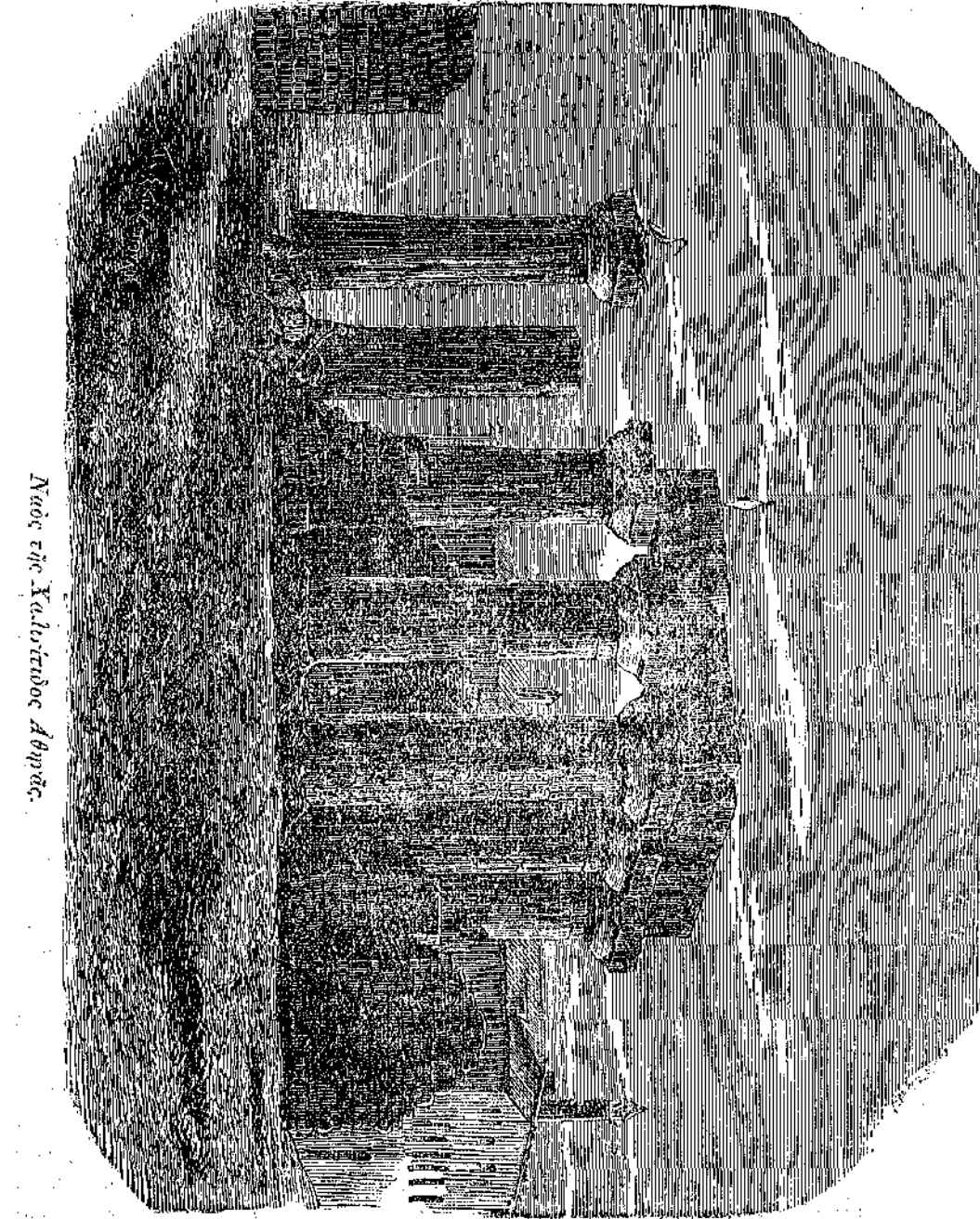
Ο ΕΝ ΚΟΡΙΝΘΩΙ ΝΑΟΣ.

—οοο—

Παρὰ τὴν παλαιὰν Κόρινθον ὄρθιοι ἔτι ἴστανται ἑπτὰ κίονες δωρικῆς ἑστῆς, τὸ μόνον λείψανον ἀρχαίου ναοῦ, ὡς τοῦ τῆς Χαλκιδίτιδος Ἀθηνᾶς, ὅστις, κατὰ τὸν Παιουσιαν, οὐ πόρρω ἔκειτο τοῦ μνηματός

τῶν τῆς Μήδειας παιδῶν. Διότι τούτο μὲν τὸ μνημα ἔκειτο παρὰ τὸ Ὁδεῖον, τὸ ὑπὲρ τὴν κρήνην τῆς Γλαυκῆς ἀνεγχερόμενον, ὁ δὲ ἀπαιτῆρος τοῦ ἐν δεξιᾷ τῆς οδοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος· παρὰ δὲ αὐτὸ τὸ μνημα ἡ τοῦ Βελλεροφόντου κρήνη ἐξ ἧς τὸ ὕδωρ δι' ἀπλῆς ἑκκου μετὰ Πηγάσου. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ

ποτιζόμενος ὁ Πήγασος ἴπκος, καὶ ἡτις, κατὰ τινὰς, σώζει ἔτι καὶ νῦν ἄφθονα καὶ δροσερὰ ὕδατα. Πρωτιμότερα λοιπὸν ἡ γνώμη τῶν θεωρούντων τὸν προκείμενον ναὸν, ναὸν τῆς Χαλκιδίτιδος Ἀθηνᾶς, τῆς τῶν καλούντων αὐτὸν Πραίου. Ὁ ναὸς οὗτος, εἰς τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαιοτάτων, δωρικῆς εὐθυμῶς ὡν, εἶχεν εἰς μὲν

Ναὸς τῆς Χαλκιδίτιδος Ἀθηνᾶς.

τὸν Παιουσιαν α Ἀθηνᾶν ὄσων μάλιστα συγκατεργάσασθαι τὰτε ἄλλα Βελλεροφόντη ψασι, καὶ ὡς τὴν Πήγασον οἱ παραδαίη χειρωσαμένη τε καὶ ἐνθεῖσα αὐτῇ τῷ ἑκκου χαλκιδόν », δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἰδρῶθη τῇ Χαλκιδίτιδι Ἀθηνᾷ τὸ παθῶν μάλιστα τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐνασχέται ὑπὸ τῆς ἐγγύς κειμένης Περήνης Πηγῆς, ἐν ἣ συνελήφθη

κίονας εἰς τὸ μέτωπον, δεκατρεῖς δὲ εἰς τῆς πλευρᾶς ἀριθμοῦμενοι ἐν αὐταῖς τοῦ ἑκτου κίονος τοῦ μετώπου ἐκ τῶν ἐπτά σωζομένων, πέντε ἀνήκουσι εἰς τὴν ὀπισθίαν πρόσωπον, οἱ δὲ δύο λοιποὶ μετὰ τοῦ τῆς γωνίας τρεῖς γινόμενοι, εἰς τὴν μεσημβρινὴν πλευρᾶν. Εἶναι ἅπαντες μονόκωλοι ἐκ πόρου λίθου καὶ ἐγχερομένησαν ἐπὶ Τουρκίας εἰς στήριγμα οἰκίδων τινων.

Αί βραβδῶσεις αὐτῶν εἰσὶν εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν, τὰ δὲ κινδύερνα διατηροῦσι πάντες πλὴν ἑνός. Ἄλλ' ἄπορον εἶναι πῶς καὶ τὰ λείψανα ταῦτα δὲν κατεβρέθησαν μάλιστα κατὰ τὸν τελευταῖον σεισμὸν τὸν ἐν βάρων καταστρέψαντα τὴν Κόρινθον, ἀφ' οὗ οἱ κίονες εἶναι μὲν τεθραυσμένοι καὶ ἐκκλίνουσι τῆς καθέτου, ἔχουσι δὲ καὶ τὰς βάσεις ἐφθαρμένους πολὺ.

Σ.

ΚΟΥΡΙΑΙ ΝΗΣΟΙ.

Αἱ νῆσοι αὗται 24 τὸν ἀριθμὸν κείνται μεταξὺ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ καὶ τῆς Ὀκεανοῦ θαλάσσης, αἱ μὲν πρὸς νότον τοῦ ἀρωτηρίου Λοπάκου, μεσημερινῆς ἄκρας τῆς Καρσιάτικας, αἱ δὲ τελευταῖαι ἐκτείνονται πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν. Περιέχονται δὲ μεταξὺ τῆς 43° 40'—51 πλάτους βορείως καὶ 142° 30'—154 μῆκους ἀνατολικῶς. Τοῦτον αἱ κυριώτεραι εἰσὶν αἱ ἑξῆς. — Παρμουχίρια, Ὀνηκοτάνη, Μάτουα καὶ καὶ Οὐχιγίρια. Αἱ πλείστα εἰσὶν ἀκατοίκητοι, τινὲς δὲ εὐφροὶ καὶ ἀλωδάεις· πάσαι ὁμῶς ὑπόκεινται εἰς σεισμούς συχνούς. Οἱ κάτοικοι τῶν Κουριλῶν νήσων ὁμοιάζουσι πολὺ τοῖς Καρσιάταις· εἶναι μικροσώμοι, θασεῖς καὶ δεῖλοι εἰ καὶ Λάσια στήθη ἔχοντες, ἥμισυ δὲ πεπολιτισμένοι. Κατοικοῦσιν ἐν φωλαῖς καὶ εὐπορεύονται λίπος φαλαίνης, δέρματα μαλλωτά, πτερὰ αἰετῶν Ὀρησκείαν προσβέουσι τὴν χαμανικὴν, εἶδος φετικισμού ἢ εἰδωλολατρίας κοινῆς τοῖς Σαμουέδαϊς τοῖς Κορυνάταις καὶ τοῖς λαοῖς τῆς ἀνατολικῆς Σιβηρίας. Οἱ ἱερεῖς καλούμενοι Χαμίμαι ἢ Κίμαι (Κύριοι) φέρουσι οὐρανὸν ἵππου καὶ τυμπανοφοροῦσι πρὸς ἀποδίωξιν τῶν πονηρῶν πνευμάτων, προλέγουσι τὸ μέλλον καὶ ἐπιτηδεύονται παντὸς εἶδους γοητείας. Ὁ θεὸς αὐτῶν εἶναι ἀνώτατον ὃν ἔχον κατοικίαν τὴν ἕλιον καὶ τοῦ ὅποιον οἱ χαμάνι γίνονται μετὰ θάνατον σύμβουλοι. Ἄρχαι δὲ πολυπληθῶν κατωτέρων θεοτήτων ἢ πνευμάτων. Κατὰ τὴν Ὀρησκείαν αὐτὴν ἢ γυνὴ εἶναι πρᾶγμα ἀκάθαρτον, ἀνεψυχής. Ἄλλ' οἱ ποσεβόντες τὴν ἀγροῦτον τῆς λατρείαν ἔλαττουσιν ὀσημέρικι. Σχεδὸν ἅπανται αἱ Κουρίαι εἰσὶν ὑποτελεῖς τῆ Ρωσῆς, πλὴν τῶν τριῶν γειτόνων τῆ Ἰαπωνίης, Σικοτάνης, Κορναγίρης καὶ Οὐρούτης ὑποκειμένων τῷ Ἰαπωνικῷ κράτει περὶ οὗ πολλάκις καὶ ἐν ἐκτάσει ἔγραψεν ἡ Παρδιόρα. Οἱ Ἴνιοι λαὸς τῶν Κουριλῶν καὶ τῆς Θάκης, κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν, ὑπόκεινται εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, ὁμιλοῦσι δὲ ἰδίαν γλῶσσαν. Εἶναι τῷ ὄντι θασεῖς, ὡς φαίνεται ἐν ταῖς παρακειμέναις εἰκόσι, καὶ ἔχουσι τὸ ἦθος γλυκύ.

Μεταφράζομεν ἐνταῦθα ἀπόφραγμα τῆς περιη-

γήσεως τοῦ Κυρίου Καμίλλου Weinschenk κατὰ τὴν Ἰαπωνίαν τὸν Ἰμπερὸρ καὶ τὴν Καρσιάτικαν.

Ἀποδόθη, Σεπτέμβριος τοῦ 1860.

«... Οἱ κάτοικοι τῶν Κουριλῶν διαφέρουσιν ἐντελῶς τῶν τῆς Ἰαπωνίας. Οἱ Ἴνιοι, ἄλιεῖς καὶ κυνηγοὶ κατὰ μέγα μέρος, εἶναι ὑποτελεῖς τοῖς Ἰαπώνοις καὶ τοῖς Ρώσοις καταβάλλουσι δὲ τοὺς φόρους, εἴτε εἰς προτόντα τῆς ἀγροῦκου βιομηχανίας τῶν, εἴτε εἰς θαλασσίου φώκας καὶ δέρματα πολύτιμα, μάλιστα ἐν Ρωσίᾳ. Ὁ λαὸς οὗτος ὁμοιάζει μεγάλη οἰκογενεῖα ἐξαπλωμένη μέχρι τῆς ἄκρας τῆς Καρσιάτικας καὶ κατεχούση ἅπασαν τὴν Σεγαλιανὴν νῆσον ἔχει δὲ 60,000 ψυχῶν, ὃν τὰ ἦθη διαφέρουσιν ἐντελῶς τῶν Ἰαπωνικῶν.

Ὅτε τὸ πρῶτον εἶδον κατὰ πρόσωπον Ἴνιον ἐθαύμασα τὴν ἄβρενα καλλονὴν τοῦ τύπου ἐν ἔβλεπον. Ἦτο ἀνὴρ ὑψηλὸς λευκὸν χρῶμα ἔχων ἀλλ' ἀλαμπές, πλατεῖς ὤμους καὶ σῶμα βρωμαλέον, τὸν ὀφθαλμὸν γλαυκὸν καὶ τὴν ῥίνα ἑλληνικὴν, συνελόντι δ' εἶπεν, ἔχων φυσιογνωμίαν ἐντελῶς εὐρωπαϊκὴν καὶ ἀναμιμνήσκουσαν κατὰ πολλὰ τὴν τῶν χωριῶν τῆς Τρανσβερίας. Τὸ γένειον τοῦ Ἴνιου τοῦτου κατήρχετο μέχρι τῆς ἀσφύας καὶ τὰ ἔνδυμα, διακρινόμενον κατὰ τὸ στήθος, ἀπεκάλυπτε σῶμα σχεδὸν ὅσον Ὀυρίου δασύ.

Μὲ ἔχαιρέτισε κατὰ παράδοξον τρόπον, μὴ διαφέροντα βαθείας μετανοίας, καὶ διὰ τῆς φωνῆς καὶ τῆς χειρὸς μὲ ἐκάλεισεν εἰς τὴν καλίστην του, ἣτις κατὰ τὸ ἦμισυ ξυλόκτιστος καὶ τὸ ἕτερον ἦμισυ λιδοκτιστος, ἦτο βεβαίως ἐκτισμένη ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν. Οὐδέποτε ἐνόησα περισσώτερον τὰ πατριάρχικα τῶν παναρχαίων χρόνων ἦθη, εἰ μὴ ὅτε εἶδον τὸν βίον τῶν Ἰνίων τοῦτων. Ἰπακοὴ τυρὴ εἰς τὸν οἰκοδεσπότην, ἐργασία καὶ ὑποταγὴ σχεδὸν δουλικὴ τῆς γυναικὸς· εἶναι ἀνταύγασμα τῶν ἀρχαίων ἠθῶν. Τὸ πρῶτον πρᾶγμα τὸ ὅποιον εἶδα εἰσερχόμενος ἦτο ὑψηλὸς γέρον, σοβαρὸν ὕψος ἔχων, ὅστις μοι ἐφάνη ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας· τὸ μακρὸν καὶ λευκότατον γένειόν του ἐπιπτε μέχρι τῆς ἀσφύας καὶ ἢ ἐπ' ἵσης λευκὴ κόμη κατέβαινε μέχρι τῆς βράχειος· πέντε ἄνδρες, τοὺς ὁποίους ὑπέθεσα υἱοὺς του, ἦσαν τεταγμένοι παρ' αὐτὸν αἱ δὲ γυναῖκες κχτεγίνοντο εἰς τὰ τῆς οἰκίας. Παρετίθη ἄριστον τοῦ ὅποιου ἠναγλάσθη καὶ ἐγὼ νὰ γευθῶ. Καὶ τὰ μὲν ὕψος τοῦ συμποσίου τοῦτου συνίσταντο εἰς εἶδος ἀλφίτων ἐμπεφυρμένων εἰς ἀφέψημα τείνου, περιεχόμενον ἐντὸς μεγάλου λεκανίου, τεθειμένου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου· ἕκαστος δὲ ἐξ ἡμῶν ἤρχετο ἀλληλοδιαδάχως καὶ ἐβούλιζεν εἰς τὸ ὕψος τοῦτο ξύλων τινα κυαθίσκων· τὰ δὲ στερεὰ συνεκροτοῦντο ἐξ ἰχθῶνων νοπίων.

Τοῦ ἀρίστου τελειωθέντος ὁ πατριάρχης ἠγέρθη καὶ κατ' εἰς ἐμμιλήθη αὐτόν. Εὐχαρίστησα γαλλια-

Χαιρετισμός.

Τύπος Ἰνίδος.

Τύπος Ἀίου.

πονιστὶ τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀπεστέρησιν ὑποσχόμενος νὰ ἐπανέλθω τὴν ἐπισύσαν ἀλλὰ δὲν ἠθέλησάν ν' ἀναχωρήσω ἐὰν δὲν ἐδεχόμεν μικρὸν τραπέζιον ἐκ κέδρου, χρησιμεῦον ἐὰν ἐνόησα καλῶς τὰς διὰ σημάτων ἐξηγήσεις των εἰς κρέμασμα καὶ στέγνωμα τῶν ὀθονῶν. »

Σ.

ΠΟΡΚΙΑΔΑ.

« Ἀρχὴ παντὸς ἔργου μέγιστοι », εἶπεν ὁ Πλάτων, καὶ υπερβολικώτερον, ὡς ποιητῆς, ἔφαλεν ὁ Ησίοδος « ἀρχὴ δέ τε ἡμῖν παντός ». Καὶ ὅμως ἀπορώ τοῦ πρώτου μνησθῶ. Πότερον; ἐκ αὐτοῦ ἢ ἐκ Μουσῶν καὶ τέχνης ἔρχομαι; Ἦ πρέπει ἕνα πρῶτον τῆς τελευταίας μνησθῶ καταγνώσεως;

Τίς ἐν Ἀγγλίᾳ μὴ παροικήσας δὲν γνωρίζει τὸν Κύριον Οὐίλλιαμ Ρούπελ; — Νέος δικηγόρος, ἐγγλωττος ὡς . . . δικηγόρος, ἐφάνητο ὅτι εἶχε κατακτήσει τὴν εὐνοίαν τῆς πρώτης τῶν Μοιρῶν, τῆς Κλωθοῦς, ἣτις φαίνεται ὅτι τῷ ἔκλωθε νῆμα μετὰ ξινον, ὅπως δὲ αὐτοῦ κατασκευάσας κλίμακα ἐκ τῶν εἰς τὰ μυθιστορήματα καὶ τὰ νοητοιστορήματα ἀ-

παντωμένων, ἀνάβη εἰς τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις τῆς καινῶν καὶ τῆς δικανικῆς. Βουλευτὴς καὶ μάλιστα ἀντιπρόσωπος ἐν τῇ βουλῇ τῶν Κοινοτήτων τοῦ δήμου τῆς Λαμβέθης, τοῦ ἀξιολογωτάτου δήμου τῆς μητροπόλεως, ἐξώθευε πολλὰ καὶ τρελλὰ ὀνεικνίας, κατορθώσας ν' ἀναβῆ καὶ εἰς αὐτὰς τοῦ σοφοῦ τὰς ὑψηλοτάτας βουλευτικὰς. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ μικρὰ ἀδελφὴ τῆς Κλωθοῦς, ἡ Ἄτροπος, ἐξήλυσεν τὴν πρὸς τὸν νέον δικηγόρον κλίσιν τῆς ἀδελφῆς, καὶ ὅλοισαν νὰ δικαιώσῃ τὸ εὐφημιστικὸν ὄνομα τῆς δὲν ἔτρεψε, τούτεστι, κατὰ τὸν Στροφιῶδην, μετέβαλε τὴν μοῖραν τοῦ ταλαιπώρου βήτορος. Κατ' ἀμετάπειτον λοιπὸν ἐδδικίαν τῆς σεβαστῆς Ἄτροπου ἐγένετο ἄφικτος ὁ φίλος, καταλιπὼν ὁμῶς εἰς τὸ φανερὸν ἀξιώλογον ἀρνητικὴν παρουσίαν. Ἀρνητικὴν—ἦτοι μὴ θετικὴν παρουσίαν, τὴν ὅποιαν κατ' εἰς τὴν κληρονομίαν ἢ σπείση νὰ ἀρνηθῆ. Ἀλλ' ἢ μετ' οὐ πολλὸν εὐρὸν κοιμημένην τὴν ἀαμπτον Ἄτροπον ὁ δικηγόρος μετέβαλε φρόνημα . . . ὡς τοῦ θαύματος! — καὶ ἐκουσίως προσήλθεν εἰς τὰς ἀγγλικὰς ἀρχὰς κατηγορῶν ἐκὺπὴν ὡς πλαστογράφου καὶ ἐπίορον. Εἰς τὴν ἐκ τούτου παγίσασαν δίκην παρενέβη ὁ ἀδελφὸς τοῦ Οὐίλλιαμ Ριχάρδος Ρούπελ δικειδικῶν, ὡς μόνος νέμιμος κληρονόμος τοῦ Κ. Ρούπελ πατρὸς, μέγα κτήμα κίευσεν εἰς Kingston καὶ πωληθὲν εἰς τρίτον ὑπὸ τοῦ Οὐίλλιαμ ἀντὶ 370,000

φο, ὅστις ἔλεγεν ἑαυτὸν κύριον τοῦ κτήματος ὡς δωρηθέντος αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρὸς. Ὁ ἀδελφὸς δισχυρίζετο ὅτι δωρητὴριον τοιοῦτο οὐδέποτε ὑπῆρξε, ὅτι ἐπομένως τὴ ἔγγραφον τὸ ὅποιον μεταχειρίσθη ὁ Οὐίλλιαμ διὰ τὴ ὑποθηκίσεσιν μὲν πρῶτον, πωλήσῃ δ' ἔπειτα τὴν κυριότητα τοῦ κτήματος, ἢ το πλαστῶν καὶ κατὰ συνέπειαν ἢ πώλησιν ἄκυρος. Αὐτὸς δὲ ὁ Οὐίλλιαμ ὁμολογεῖ τὴν πλαστογραφίαν τούτων, ὡς καὶ ἄλλαι, καὶ μάλιστα τὴν τῆς διαθήκης τοῦ πατρὸς του. Ὅθεν ἐρωτήσθη καὶ ἡ ὑπόθεσις ἀνετέθη εἰς τὸ μέγα ὀρκωτικὸν τῆς κατηγορίας δικαστηρίου· ἡ δὲ κυβέρνησις σκοπεῖ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ποινικὴν καταδίωξιν τοῦ Οὐίλλιαμ ὡς πλαστογράφου.

Τὸ δικαίον τοῦτο κακούρηγμα, πλαστογραφίης δωρητηρίου καὶ πλαστογραφίης διαθήκης, ἐτιμωρεῖτο ἔτι πρὸ πολλοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου· τὴν ἄρα ἔτι μὲν τὸ maximum, ὁ ἀνώτατος ὄρος τῆς ποινῆς, εἶναι ἰσόβιος ποινικὴ δουλεία καὶ ὁ κατώτατος, minimum, τεσσαρῶν ἐτῶν δεσμᾶ κτλ.

Ἡ ὑπόθεσις αὕτη συνεκίνησε καὶ συγκίνησε τὰ μέγιστα τὰ ἀγγλικὰ κοινά. Ὁ δὲ Οὐίλλιαμ τρώγει καὶ πίνει εἰς τὰς φυλακὰς ὡς ἐξουθενῶν αὐτὸς, τὸ ὅποιον δὲν ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς προφυλακισμένους. Ἀλλ' εἰς ποῖας φυλακὰς; — Εἰς τὰς διὰ χρέη, διότι ἐφέλλει εἰς Κυρίαν τινὰ, τὴν ὅποιαν περιττὸν εἶναι νὰ ὀνομάσωμεν, 600 λίρας στερλίνας καὶ μόνον ἐν writ habeas corpus δύναται νὰ τὸν ἐξαγάγῃ τῶν φυλακῶν τούτων. Ἐν τῷ μέγα ὀρκωτικῷ δικαστηρίῳ ἐπικυρώσῃ τὴν κατηγορίαν, τότε τὸ writ θέλει ἐκδοθῆ, καὶ ὁ κατηγορούμενος θὰ ἐξέλθῃ τέλος πάντων διὰ τὴν δικασθῆ. — Ἀλλὰ, τὸ περιεργώτατον πάντων, φαίνεται ἔχει σκοπὸν νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἐνοχίαν του, διότι ἔστι μόνον ἢ δυνάθῃ ἡ ἀδελφὸς του, ὁ νόμιμος κληρονόμος, νὰ γίνῃ κύριος τῶν ἀπκλλοτριωθέντων κτημάτων.

Παραλείπομεν ὅλους τὰς ἀπέψεις ὅσας διήγειρεν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν ἡ βουλευτικὴ θέσις τοῦ ἀνθρώπου τούτου, βουλευτοῦ Ἀγγλίου! Ποῖας ὕβρεις δὲν ἔξεσπενδόνει κατ' ἡμῶν οἱ Φράγκοι ἐάν τοιοῦτόν τι ἡκούετο περὶ βουλευτοῦ Ἑλλήνου, ποῖας δὲ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ κατ' ἡμῶν αὐτῶν; Ἐσφαλέν ὁ δαίμων κλητὴρ τῆς ἀστυνομίας; μομφαί, διαμαρτυρήσεις, διατριβαὶ καὶ σιωπεία ἀνοητῶν ἀρθρογράφων, κρυπτομέλιον ὑπὸ διάφορα στοιχεῖα τοῦ ἀλφραδέτου καὶ ἔτι δὲν ἐπραξεν, ἐν πλήρει σιγῇ τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων, ὁ Ἀμεδαῖος Φραγκίσκος Βίκτωρ Βουῆ, ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος τῶν Περσαλλιδῶν; Ἀπολυθεὶς διὰ τὰς ἀταξίας του ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας, κατέλιπε τὴν γυναῖκα, κατεδικάσθη διὰ κλοπῆν εἰς 4 μηνῶν φυλάκισιν, ἐξῆλθε τῆς φυλακῆς καὶ ἐγένετο δίγαμος κατέλιπε καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα καὶ κλέψας πάλιν τὴν 4 Ἰανουαρίου 1861 κατεδικάσθη εἰς 6 μηνῶν φυλάκισιν, καὶ μετὰ τινὰς περιπετείας, μὴ ἔ-

χων πῶς νὰ ζήσῃ, παρέδωκεν ἑαυτὸν εἰς τὴν δικαιοσύνην ὑπὸ τῆς ὁποίας κατεδικάσθη εἰς πέντε ἐτῶν εἰρκτήν.

Ταῦτα πάντα ἦσαν γεγραμμένα, ὅτε ἐλθοῦσα ἡ τερφεσταία Κλειώ ἀνήγγειλεν ἡμῖν ὅτι ὁ βουλευτὴς τῆς Λαμβέθης κατεδικάσθη εἰς ἰσόβια δεσμὰ, αὐτὸς ἑαυτοῦ κατήγορος γενόμενος, καὶ λέγων ὅτι μετανοεῖ μὲν ἀλλὰ πρέπει νὰ τιμωρηθῇ. Πίκουσε δὲ τὴν ἀπόφασιν μειδιῶν. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ λύσις τοῦ δράματος.

Δράμα εἶπομεν καὶ κωμωδίας ἐνομηθῆμεν εἰς τὸ κομψῶς ἐπισκευασθὲν θεάτρον παρίστανται ἑλληνιστὶ τρεῖς ἢ τετράκις τῆς ἐβδομάδος ξενικαὶ κωμωδίαί, ξενικαὶ τραγωδίαί καὶ ξενικὰ δράματα. Ἑλληνεὶς τινες, ἑλληνικὸν τῶ ὄντι τὸ φρόνημα ἔχοντες, ἀπεφάσισαν νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀνάστασιν τῆς ἐγχωρίου δραματοποιίας. Συναχθέντες δ' εἰς ἐν συνέστησαν ἀπὸ πέρουσιν νέαν θεατρικὴν εἰταιρίαν πρὸς παραστάσεις ἑλληνικὰς. Καὶ ὁ μὲν ζήλος ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς, ποῖος ὅμως ἦλθεν εἰς βοήθειάν του; Πρῶτον φοράν ἀναβαίνοντες εἰς τὰς σενίδας τοῦ θεάτρου, αὐτοδίδακτοι ἀπαγγέλλουσι τὰ ὑπὸ τοῦ ὑποβουλῆος οὐχὶ ταπεινῶς ἀναγινωσκόμενα. Χῆρις ἐτι ἀνεγνώσκουμεν ἐγκύκλιον τοῦ Κόμητος Παλαιοῦ πρὸς τοὺς γάλλους νομάρχας, δι' ἧς προτρέπει αὐτοὺς εἰς σύντονον ἐπιμέλειαν τῶν θεάτρων. Τὸ θεάτρον, καὶ αὐτὸ τὸ μελόδραμα καὶ αὐτὸ τὸ ἰταλιστὶ γινόμενον, διαπλάσσει τὰ ἦθη καὶ μαλάσσει τὴν καρδίαν· τὸ θεάτρον, καλῶς ἐπιτηρούμενον, δὲν εἶναι θέατρον διαφθορᾶς (ζητοῦμεν συγγνώμην διὰ τὴν μεταφορὰν), εἶναι στάδιον ἀναπτύξεως τῶν γνώσεων τοῦ λαοῦ, ἀερόστατον ἀναπνεύον τὸ φρόνημα, ἀπὸ ἀσθενοῦς ὑγιεῖς καθιστᾷ αὐτό. Εἰς ἅπαντα τὰ πεπολιτισμένα κράτη οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου προνοοῦσι περὶ τῶν θεάτρων, καὶ καθὼς ἐπιτυχῶς παρρηρεῖ ὁ Κύριος Δ. Ν. Β. ἐν τῇ Ἐδνομίᾳ, οἱ διευθυνταὶ τῶν θεάτρων εἶναι πανταχοῦ ἄνδρες πεπολιτισμένοι καὶ θιασῶται τοῦ καλοῦ. Εἶδὼ ὅμως ἀφίνομεν ἄνευ διδασκάλου τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ διδασθῶσιν, ἀβοηθήτους τοὺς φίλους τῶν τεχνῶν, καὶ τὸν μετὰ χαρᾶς ἀκροῦμενον, διότι παίζονται ἑλληνεῖς, τὰ κακῶς μεταπεφρασμένα καὶ ἀμειθῶδως παιζόμενα ξενικὰ δράματα λαθὼν, δὲν θέλομεν νὰ διδάξωμεν καὶ νὰ τέρψωμεν διὰ καλῶν παραστάσεων, καλῶν μεταφράσεων, καὶ μετὰ τινὰ καιρῶν, καὶ διὰ καλῆς πρωτοτύπου δραματοποιίας. Εἶδομεν τὸν δικηγόρον Πατελίττον καὶ ἐνομήσαμεν ὅτι ἔτε ἔξῃ τὰ ἑλληνικὰ ὁμιλοῦντο ἑλληνικώτερον ἢ τῶρα· ὁ παριστῶν τὸν δικηγόρον ἐλίγην προσοχὴν ἂν καταβάλλῃ θὰ γίνῃ καλὸς ὑποκριτὴς· δύο κατ' ἡμᾶς εἶναι τὰ κύρια σφάλματά του ὅτι φωνάζει πολὺ ἐνάστε, πρὸ πάντων ὅμως ὅτι βιάζεται ἔταν ὁμιλῇ, ἐν ᾧ ἢ ὁ-

μυλία πρέπει νὰ ᾄσῃ φυσικὴ καὶ ἀνεπιτήδευτος. Ὁ τὸν ἔμπορον παριστῶν εἶναι εὐφυῆς πρὸς τὰ κωμικὰ περὶ αὐτοῦ τοῦναντίον θὰ εἴπωμεν ὅτι δὲν ἀκούεται ἀρετὰ καὶ ὅτι τὴν φωνὴν του καλύπτει ἡ τοῦ ὑποβουλῆος· κινεῖται ἐπιτηδεύων ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ὁμιλεῖ σπεσῶν βραδέως· ἔσφαλεν ὅμως ὁ θήσας τὴν Κυρίαν Πατελίτου διὰ νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν οἰκίαν, τοῦ δικηγόρου ἐν ᾧ αὐτὴ τὸν ἐμπόδιζεν· εἰς τὰς γυναῖκας ἐφείλεται ἔσθας καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε μὲν νὰ προσπαθῇ νὰ ἐμβῇ, νὰ μὴ ὁδηγήσῃ ὅμως ἐμποδιζόμενος, νὰ ὑποχωρήσῃ, νὰ προσπαθῇ πάλιν κτλ. Καὶ ὁ ἀρνοκτόνος δὲ ὑπέρτης ἔχει καλὰς τάσεις. Αἱ γυναῖκες οὐδὲ ὅπως ἠσκίθησαν, ἡ δὲ μάλλον ἠσκίμενη ἔχει ξενικὴν προφορὰν· τὰ τῆς σκηνῆς ἦσαν κακῶς διατεταγμένα καὶ ἡ αἴθουσα τοῦ δικαστηρίου ἀνάρμοςτος· τῶν δὲ δικαστῶν καὶ δικηγόρων τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ καλύμματα φαντασιώδη ὄντα. Αἱ συνίπειαι τοῦ πρώτου γάμου εἶναι κακῆς ἀπορίας ἀνοουσίῳ κωμωδία· κακῶς παιζομένη. Τὸν Ἐρνάνην μόλις τέλειο ὑποκριτὰ τολμᾷ νὰ παραστήσῃ· διότι καὶ ἀρίστοι κωμικοὶ οὐδέποτε ἐτόλμησαν νὰ ὑποκριθῶσιν ἐν τραγωδίᾳ. Ἡ Γαλλία ἔχασε τὴν Πράχλ καὶ δὲν ἔχει πλέον τραγωδίαν, ἂν καὶ ἡ κωμωδία ὡς εὐκολωτέρα ἀνοῖ. Ἡ δὲ ἰταλίη διὰ τῆς Risioli αὐτῆς καὶ μόνως ἐμφουστῆ ἐνθουσιασμῶν εἰς πάντων τὰς καρδίαις. Περσίζοντες τὰ περὶ θεάτρον, δικαίαν νομιζόμεν τὴν ἐμφύχωσιν τῶν ἑλλήνων ὑποκριτῶν καὶ ἐπανοῦμεν τοὺς συντρέχοντας πρὸς ἐπιβόησιν αὐτῶν. Εἰς τὰ μικρὰ ταῦτα θεατρικὰ δοκίμια θὰ εὐγνωμονῆσθαι ποτὲ ἢ πρὸς τὰ ἄπειρα προσδεύουσα ἑλληνικὴ γλώσσα.

Δι' Ἰψηλοῦ Αὐτοκρατορικοῦ τῆς Ἰψηλῆς Πύλης διατάγματος ἀπαγορεύονται τὰ ἀνοικτὰ χρώματα καὶ τὰ διαφανῆ βασιμῆα εἰς τὰς Ὀθωμανίδας.

Ἡ πρωτεύουσα ἐφωτίσθη πλέον, καὶ καλῶς, δι' ἀερίου, καὶ τὴν πρῶτην ἐσπέραν τοῦ φωτισμοῦ ἐγένετο δοξολογία· τὴν ἐπιούσαν ἐφθασεν ἡ ἰταλικὴ εἰταιρία τοῦ θεάτρου καὶ ἦσαν τινες λέγοντες ὅτι, ἀφ' οὗ διὰ τὸ ἀερίον ἐγένετο δοξολογία, ἔπρεπε καὶ διὰ τὸ θεάτρον νὰ γίνῃ.

Παράδοξον φυσικὸν φαινόμενον ἐφάνη κατ' αὐτὰς ἐπὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἐδάφους, τοῦτο τοῦλάχιστον διαβεβαίωσεν ἡ καθολικιστικὴ ἐφημερίς τῆς Γαλλίας ὁ Κόσμος ἴσως ὅμως εἶναι ἀπὸ τὰ συνήθη θαύματα τὰ ὅποια ἀναφέρει κατ' ἡμέραν· ἡφαιστειὸς κρατὴρ ἐσχηματίσθη ἐξωθεν τῆς Πορτεςίας πύλης, παρὰ τὸν σιδηρόδρομον τῆς Civita Vecchia πλησιέστατα εἰς τὸν Τίβερην. Ὁ περίφημος Ἰησοῦιτης πατὴρ Σέκχις καὶ ὁ καθηγητὴς Πόντζις ἐπισκεφθέντες τὸν κρατῆρα παρετήρησαν ὅτι ἔκτατος θέρμη ἐξήρχετο ἀπ' αὐτοῦ, ὥστε ἐπίκειται ἴσως ἐκκεῖς ὕδων ἡφαιστειῶν

Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἐγένετο μετὰ τὰς τελευταίας ἀφθόνης βροχᾶς—ἐν Ῥώμῃ ἐννοεῖται, διότι ἐδῶ πρὸ καιροῦ δὲν βλέπομεν οὔτε τοῦ οὐρανοῦ, οὔτε τῆς θαλασσίας νερόν.

Ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ ῥωμαϊκὴ ἐπικρατεία σαλεύεται ἐπὶ ἡφαιστειῶν, ἡ φιλήσυχος τοῦ Λουγοδεῖνου (Leyde) πόλις σὺβαρῶς ταρασσεται, καὶ διὰ σπουδαιότατον λόγον. Φαίνεται ὅτι εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου οἱ τῶ ὄντι καλοὶ ἀστυνόμοι δὲν ἀγαπῶνται ὑπὸ τῶν ἀστῶν. Ἐν Λουγοδεῖνῳ οἱ ἄνθρωποι οὐδεμίαν φυλάττουσι τάξιν περιπατοῦντες· διὰ τὸν φόβον λοιπῶν συγχύσεων καὶ συναντήσεων καὶ δυστυχημάτων, ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας Κ. Ἐνδριξ διέταξεν ὅτι εἰς τοὺς πολυπληθεῖς δρόμους οἱ μὲν ἀναβαίνοντες πρέπει νὰ ἔχωνται τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς ὁδοῦ, οἱ δὲ καταβαίνοντες τοῦ ἀριστεροῦ.

Τὴν πεταγμένην πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ δικτάγματος τούτου ἡμέραν ὅλη ἡ ἀστυνομία ἐπέδραπεν ἄγρυπνος. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου δὲν ἀγαπῶσι τὴν στενοχωρίαν οὔτε τὴν πολλὴν τάξιν ὅσῃ ἡ ἀστυνομία ἀπήνησε πολλὰς δυσκολίας. Ἀστυνομικοῦ δέ τινος κλητῆρος ὠθήσαντός τινα διαβάτην, οὗτος φίλος ὢν τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως, ἔτρεξεν εὐθὺς πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ διοικητὴς ἀγνοῶν ἐντελῶς τὴν διάταξιν προσέταξεν εἰς τοὺς ἀστυνόμους ν' ἀποχωρήσωσιν. Ἀλλ' οἱ ἀποχωροῦντες ἐσφιχθήσαν ὑπὸ τῶν ἐκδικητικῶν Λουγοδεῖνεῶν, συναθροίσεις ἐγένοντο καὶ ὁ ὄχλος ἐπέπεσε κατὰ τῆς οἰκίας τοῦ ταλαιπώρου διευθυντοῦ. Εἰς εἰ δὲ δὲν ἴτο γνωστὸν ὅτι κακὸν εἶναι νὰ ἔχη τις γείτονας, οἱ ταραξίαι οὐ μόνον τῆς οἰκίας τοῦ διευθυντοῦ τὰ ὑάλια ἔθραυσαν, ἀλλὰ καὶ ὕδων τῶν οἰκιῶν τοῦ δρόμου εἰς τὸν ἐπίοον ὁ διοικητὴς κατοικεῖ. Ἡ ταραχὴ ἤφθανεν ἀδιακόπως ἕως οὗ ἦλθεν ἡ στρατιωτικὴ δύναμις μετὰ πυροβολικοῦ καὶ τότε μόνον οἱ ταραξίαι ἐσθῆμαν τὴν ὑποχώρησιν.

Ἰδοὺ καὶ δύο ἀνέκδοτα.

Αἱ ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες ἀνήγγειλαν τὸν θάνατον τοῦ στρατάρχου Καστελλάνου, τοῦ θερμοῦ τούτου φίλου τῆς πειθαρχίας. Κατὰ διαταγὴν τοῦ στρατάρχου οἱ σκοποὶ δὲν ἔπρεπε νὰ ἀποκρίνονται εἰς τοὺς ἀποτεινόντας αὐτοὺς τὸν λόγον, ὅποιοι δὴποτε καὶ ἦν ἦσαν. Νύκτα τινὰ ὁ στρατάρχης (ἦτο τότε στρατηγός) ἀνοίγει τὸ παράθυρόν του.

« Δὲν εἶναι ζῆστη, λέγει εἰς τὸν πρὸ τῆς πύλης του σκοπὸν.

- Στρατηγέ, εἶναι μάλιστα ψύχρα.
- Θέλεις ἐν τάλληρον διὰ νὰ ζεσταθῆς;
- Στρατηγέ, εἶσθε πολλὰ καλῶς.
- Ἰδοὺ, ἔπαυέ το.
- Εὐχαριστῶ, στρατηγέ!

Τὴν δ' ἐπιούσαν εἰς τὸν στρατῶνα!

« Ποῦ εἶναι ὁ στρατιώτης ὁ ὁποῖος ἐφύλαττε χθὲς εἰς τὰς 14 τῆς νυκτός ; »

Ὁ σκοπὸς προχωρεῖ.

« Παρὼν, στρατηγέ.

— Παρέβης τὴν διαταγὴν.

— Δὲν μὲ φαίνεται, στρατηγέ.

— Ὡμίλησες τὴν χθουσιῶν νύκτα ἐν ᾧ ἐφύλαττε.

— Ἀλλά, στρατηγέ, μὲ ὠμίλησες καὶ ἀπεκοίθην. — Ἐγὼ μὲν εἶχα τὸ δικαίωμα νὰ σὲ ὠμίλησω, σὺ ὅμως δὲν εἶχες τὸ δικαίωμα νὰ μὲ ἀποκριθῆς. Δύο ἡμερῶν κράτησιν. »

Ἡμέραν τινὰ κουρεύς τις τοῦ Λυῶν εἶπεν ἐν ᾧ ἐξόριζεν ἓνα πελάτην του. « Ἴδὼν εἶχα εἰς τὰς χεῖράς μου τὸν λαίμυρ τοῦ γ. . . στρατηγοῦ Καστελλὰν εὐθὺς ὄν τὸν ἐκοπτα. »

Οἱ λόγοι ἐφθικαν εἰς τὰ αὐτὰ τοῦ στρατηγοῦ.

Τὴν ἐπιούσαν ἔρχεται ἐν μεγάλῃ στολῇ εἰς τὸ κουρείον, ἀρριππεύει καὶ εἰσέρχεται.

« Ἐρίσέ με. »

Ὁ κουρεύς τρέμων τραυλίζει ἀκαταλήπτως τινὰς λέξεις καὶ μένει ἀκίνητος.

« Ἐρίσέ με λοιπὸν ! ἐζήτησες τὸν λαίμυρ τοῦ στρατηγοῦ Καστελλάνου διὰ νὰ τὸν κόψῃς ; ἐγὼ σὲ τὸν φέρω, καὶ τώρα διστάζεις φοβούμενος μήπως τὸν ἐκδάρῃς ὀλίγον ! »

Σ.

ΣΥΛΛΟΓΗ.

λέξεων φράσεων καὶ παροιμιῶν.

(Συνέχ. Ἰδε φυλ. 288.)

Καλοσάββατος. Ὁ Σάββας συμβολαζόμενος, (ἴδε κεινοτύχιστος).

Καλοσιναῖτος συντηρησόμενον μὲ τὴν λέξ. κειρός; ὁ εὐδὺς κειρός, ἕπερ λέγεται καὶ διὰ μιᾶς λέξ. *καλοσῶνη*.

Καλῶς τοι καὶ καλῶς μοι τοι. — καλῶς ὠρίσεται καλῶς τὰ κύνεις καὶ καλῶς τὰ πολεμῆς. Προσαγορεύσεις πρὸς τοὺς ἐργαζομένους τι. « Καλῶς τῶ χεῖς καὶ κακῶς τῶ χεῖς. » **Καλοχρονία** ἡ εὐφορία τοῦ ἔτους, καὶ **κακοχρονία** τὸ ἀναντιον, ἀφρησία.

Καλοφργίζω, ἀρχίζω, ἐπιχειρῶμαι ἢ κάμνω χρεῖσιν τινος μὲ τὸ καλόφρυγο τῆς σελήνης, τουτ. αἰσῶς ἀρχομαι.

Καλοφργία καὶ **καλοφργῶ**. Σημαίνει τὴν ὀψιμον καλλιέργειαν τοῦ ἀγροῦ πρὸς βελτίωσιν τῆς γῆς διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

Καμυρῶνα καὶ **καμῆρι**. Λέγεται ὅταν τις ἐπεικινῆται ἢ περιπατῇ μὲ ὕψος φιλόδοσκον, « *Καμυρῶμένος ἔως* », « *τῶχει φῶς καὶ καμῆρι* ». **Καμῆρα**

καὶ **καμρωτὸν** σημ. τοξοειδὲς καμπύλον' ἐξ οὗ καὶ **καμωροφρούδι**. Ὅθεν τὸ ἐξῆς δημ. τραγοῦδιον

« Μὲς τὸ **καμωροφρούδι** σου τὸν ἔχεις μπερδεμένον τὸν ἔρωτα καὶ ὄλους τοὺς νιούς κ' ἐμένα τὸν καβμένο. »

Κάματος καὶ **μεροκάματο** ἢ **μεροδοῦλι**, τὸ ἔργον τῆς ἡμέρας. Μεταφ. σημαίνει καὶ τὸ γεωργικὸν ἐργαλεῖον.

Καματερό, τὸ ἐκχερσωθὲν καὶ καλλιεργήσιμον χωράφιον. « *Ἔχει χέρσι (χέρσα) καὶ καματερό* ». **Καματερό** ἐπίσης καλεῖται ὁ ἀροτῆρ βοῦς καὶ **καματερή** ἢ **ἐργάσιμος ἡμέρα** καὶ **καματερό** φορέματα τὰ πρὸς ἐργασίαν.

Καμπαρός καὶ **καμπάρω** (πληθ.) καλοῦνται οἱ μετὰ τὸν τρυγητὸν ἀφθεβντες κρεμάμενοι μικροὶ βότρυες ἐν τῇ ἀμπέλω, καὶ **καμπάρτης** ὁ ἐξ αὐτῶν κατασκευαζόμενος οἶνος. §. **καμπάρω** λέγεται καὶ τὸ σήμαμα ἢ κρούσιμον τῶν ἐκκλησιαστικῶν κωδῶνων (ἴδε *διπλοκάμπανο*.)

Καμπαρέλι (τὸ) ὁ παρ' ἄλλοις σταφυλίτης (ἢ κωνίς) ἢ σταφύλιον ἐν τῷ οὐρανίσκω. (*Lucelle*).

Καμπανίζω, σημ. ζυγίζω, καὶ **καμπάνωμα** ζύγισμα.

Κάμπαστρος, ὁ κεντροδόχος, λέγεται καὶ **γονιγάριος** ἢ **γονιγάριος**.

Κάμπια ἢ **κάμπη**, τῶν ἀρχαίων, ὁ τριχωτὸς σκόλληξ τῶν φυτῶν.

Καμπύνω. σημ. τὸ κάμπω τὰ βλέφαρα ἐκ τοῦ διαταγμοῦ « *Δὲν ἐκάμπωσες μάτι*, » τουτ. δὲν ἐκλεισε μάτι, δὲν ἀπεκοιμήθῃ « *αὐτὸς τὰ κάμπωσες* » μεταφρ. ἀντὶ τοῦ ἀπέθανε.

Καμπούριζι τὰ μάτια, τουτ. ἔχει τὰ μάτια ἠμίκλειστα καὶ μεταφρ. « *καμπούριζι* ὁ λύχνος » ἀντὶ πλησιάζει νὰ σέβῃ. »

Κατραβίτσι ἐκ τοῦ ἀρχ. κάρναβις (ἕρασμα καννάβινον), ἢ πατσαβούρα παρ' ἄλλους.

Κανάκια καὶ **κανακίω** ἢ **κανακίω**, αἱ θωπέαι ἢ τὰ χεῖρα τῶν βρεφῶν, ὡς ἡ φρ. *χίδια καὶ κανάκια*, ἐξ οὗ καὶ **κανακίρης** καὶ **κανακίρικο** καὶ **λεπτοκανακίρης** ὁ πολυχιδεμένος μονογενὴς υἱός, ὁ τελευτήτης τῶν ἀρχαίων.

Κανιάζι [ἐπὶ τρ. προσ.] « *κανιάζι* τὸ μουστάκι » — μεταφρ. *ιδρώγει* φράσις λεγομένη ὅταν μῶλις ἀρχίζῃ νὰ χυρᾶξῃ ἢ νὰ χυνοδιᾶξῃ ὁ μύσταξ ἢ τὸ γένειον (*poil follet*).

Κανισάρι (ἢ) ἢ **κάννη** ἢ τὸ κύνιστρον τῶν ἀρχαίων, ἐξ οὗ καὶ **κανίσι** τὸ ἐν τῷ κύνιστρον προσφερόμενον ὄδιον.

Καντηλάρα καὶ **καντήλι** καὶ **καρούλα** = φλυκταινὴ τοῦ δερματος ἢ φυσκαλίς. Καλεῖται καὶ τὸ ἐρυθηματώδες μικρὸν ἐξόγκωμα τὸ ἐπὶ τοῦ δερματός, προξενηθὲν ἐκ τοῦ δόγηματος ἐντόμων τινῶν. Λέγεται καὶ **βαβούρα** (προφ. ὡς τὸ ἰταλ. *Babura*).

Καντηλίξι καὶ **ἐκαντηλίξι** (ἐπὶ τρ. προσ.) Σημ. ἀρχίζει νὰ φέγγῃ ἢ ἀγῆ ἢ νὰ ἐξημερόνη.

Καντηλήθρα τὸ εἰς τὰς κανδήλας στηρίζον τὴν θρουαλίδα ἢ φωτύλιον.

Καντηλουσύντης. Εἶδος χρυσαλίδος ἢ πεταλούδας, οὕτω καλουμένης, διότι σθενύει τὰς κανδύλας διὰ τοῦ πετερυγισμοῦ αὐτῆς· ὁ Μουσεδετζῆς τουρκιστί.

Καῦρι (τὸ) παρ' ἄλλοις νυκτοπούλι ἢ θανατοπούλι, εἶδος γλαυκός, ἦτις, κατὰ τὴν δημόδιον δοξασίαν, καθεζομένη ἐπὶ τῶν οἰκιῶν ἢ ἐρειπίων, προμηνύει θάνατόν τινος διὰ τῶν κρωγμῶν αὐτῆς (πεποιημένη λέξις).

Καούδι (ἐκ τοῦ κῶ=καίω). « *Ἐγείνη καούδι ἢ ἐκαουδιάστη* », λέγεται ἐπὶ πολυεψημένου καὶ κυρικαύστου ὀπτοῦ.

Καπνέα ἢ **καπνιά** (*Suie, noir de fumée*). **Καπνοβολή** (τρ. προσ.) βῆμα ἀντὶ καπνίζει, ἐκβάλλει καπνόν.

Καπνοῦλα (ἡ) λέγεται τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ ἐφιππίου καὶ **καπνοῦλια** τὰ ὀπισθινὰ σαρκώδη μῆλα τοῦ ἴππου (*la Groupe*) ἢ ἄλλου ζώου οἱ γλουτοί.

Κάρπος καλεῖται ὁ μὴ εὐνοουχισμένος χοῖρος (*verral*) καὶ **καπροδόντης** λέγ. ὁ ἔχων λίαν ἀνεπτυγμένους τοὺς ἐμπροσθίους ὀδόντας.

Καυρά (ἡ) καὶ **καυράδα**, — ἡ ἐκ τῆς φλογὸς προερχομένη πυρὰ ἢ πύρωσις ἀντικρῦ τοῦ φούρνου.

Καραβίξι. Λέγεται ἐπὶ τῶν περιπατοῦντων μεθύσιον τῶν σαλευόντων τὸ σῶμα ὡς τὸ καράβιον.

Καρθουίδα (ἡ) ὁ παρ' ἄλλοις **δαν.λίτης** νόσημα τῶν σταχῶν τοῦ αἵτου ἐκ τοῦ ἡλίου ἀπηνθρακωμένων. §. καὶ **καρθουίδα** τῆς θρουαλίδος τοῦ λύχνου.

Καρθουοστία, ἡ καρθουιά ἢ ἀνθρακιά, καρθούων ἀνημμένων.

Καρέα ἢ **καρέα** τῶν ἀρχαίων, ἡ καρυδιά.

Καρέλι τὸ καρούλι παρ' ἄλλοις, ἡ τροχιλέα (μακαράς).

Καρέλια. Πρυσὶα διὰ φυτεῖαν λαχάνων. (ἴδε καὶ *Τράφος*).

Καρίτσανλος. Καλεῖται τὸ ἐξέχον ἀνωθεν μέρος τοῦ λάφυγγος ἢ τὸ καρῦδι τοῦ λαίμου. Λέγεται καὶ **Καρκατσιάνης**.

Κάρκατο καὶ **κούρκουθο** καὶ **καρκαριασμένο** ψωμί. Λέγεται ὁ πολυεψημένος ἄρτος ἢ ἄλλο τι ὀπτόν (ἴδε *Καούδι*).

Καρκατζικα (ἡ), ἢ **τσάνδα** τῶν κυνηγῶν. Σακκίον λεπτὸν ὅπου τίθενται τὰ κυνήγια.

Κάρλος λέγεται ὁ καυλὸς τοῦ φυτοῦ τῶν κρομύων.

Καρναπίτι τὸ παρ' ἄλλοις **κουρουπίτι** (*Chou-fleur*).

Καρούλα ἢ **καουσάλις** ἢ **φυσκαλίδα** προερχομένη ἀπὸ καύσιμον ἴδε καὶ **καντήλα**.

Καρπὸς καὶ **κλήθ. καρποί**. Λέγονται κυρίως τοῦ αἵτου καὶ τῆς κροῖθης.

Καρπολογία (βῆμ.) « *Καρπολογοῦν τὰ γεννήματα* » ἢ « *εἶναι καρπολογημένα* » τουτ. ἀρχίζει νὰ μορφώνεται ὁ καρπὸς αὐτῶν **καρπολογοῦν** ἢ εἶναι **καρπερά** τὰ δένδρα » καὶ ἡ παροιμ. « *ὀλίγα λόγια καὶ καρπερά* » ἀντὶ ὀλίγα καὶ καλά.

Καρόνω « *ἐκάρωσαν τὰ μάτια του* » τουτ. κλίνον πρὸς ὕπνον. (ἴδ. καὶ *ἀποκαρόνω*).

Καρυδολαία καὶ **καρυδολαίς**. Τὸ δένδρον καὶ ὁ καρπὸς εἴδους ἑλαιῶν ἔχων μέγεθος καρύου.

Καταβάθρα καὶ **καταβούθι**. Λάκκος ἢ κοιλὰς βαθεῖα καὶ κατωφερῆς ἐν εἶδει χαράδρας παρ' ἄλλοις **Καταβάθρα** τὸ βάραθρον.

Καταβολάκη καὶ **καταβολέω** ἢ **καταβολιᾶω**, τὸ καταμοσχέειν τῶν ἀρχαίων ἢ μεταφυτεύειν τὰς παραφυάδας φυτοῦ τινος πρὸς πολλαπλασίαν αὐτοῦ (*Propago, Provigner, marcoter*). « *Ἐκαμε καταβολάδες εἰς τὸ ἀμπέλι* » ἢ ἐφόντευσεν **καταβολάδα** καὶ μεταφ. « *ἔγεινε καταβολάδα* » ἀντὶ τοῦ ἀπέθανε ἢ ἔθαψάν τινα.

(*Δκολουθεῖ*).

ΔΙΗΜΟΤΙΚΑ ΛΕΜΜΑΤΑ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλ. 300.)

—οοο—

20.

Κίνησαν τὰ λαλόπουλα
Τὰ καπετανόπουλα
Καὶ πᾶν τὸ πέρα μαχαλά
Ποῦ ἔν τὰ κορτσαῖα μοναχά,
Τὴν στράτα τοῦ πηγαίνανε
Τὴν σάλα π' ἀναβαίνανε
Ἐκεῖ τὰ πᾶνει μιά βροχή
Μιὰ σιγαλή μιά ταπεινή,
Κ' ἐβράχησαν τὰ τσάμικα
Καὶ τὰ φιλά 'ποκάμισα.
Μαζώτε κιοσπίαι χάγια
Νὰ πυρωθοῦν τὰ τσάμικα.

21.

Νὰ ἤμουνα πετροκόβουρας
Ἐς τὴν πλάκα τοῦ λευκαίναι
Νὰ τσιμπαγα τὸ πόδι σου, νὰ ἰδῶ γιὰ ἐν μὲν κρέναι.
Μοῦ εἶπαν ἀββαθωνιάστικες, μὲ γειά σου μὲ χαρά σου
Ὅλοι νὰ ῥοθῶν ἔς τὸ γάμο σου κ' ἐγὼ ἔς τὰ κόλλυθά σου,
Τὴν κυριακὴν νὰ ὑπανδρευθῆς, τὸ βραδὺ νὰ χηρευθῆς
Καὶ τὴν δευτέρα τὴν ἀγῆν ἐμένα νὰ γυρεύῃς

22.

Ἦθελα νὰ πᾶω ἔς τὸ μῦλο
Μὲ τὴν θειά μου τὴν Κονδύλα

Κ' εἶχ' ἀράδα γιὰ ν' ἀλλέω
Κ' ἢ Κοινὸλο δὲν μ' ἀφίσει,

23.

Χήρας ὕγιος εἶν' ἀρρώστους βαρεῖα γιὰ νὰ πεθάνη
Καὶ μπαινοβγαίνουν οἱ γιατροὶ τὰ ἱατρικά εἰς τὰ χέρια
Σὺν μπαινοβγαίν' ἢ μᾶνα τοῦ τὰ χέρια σταυρωμένα.
Δὲν μοῦ μιλεῖς, παιδάκι μου, τὸ τί 'ν' ἢ ἀρρώστιά σου.
Νὰ πᾶω εἰς τὴν πόλι γιὰ γιοτὰ εἰς τὴν Ἀύρα γιὰ βοτάνι;
Μᾶνα τῆς πόλης ὁ γιοτὰς ἐμένα δὲν γιοτᾶνε
Παρὰ μὴ κόρη ποῦ εἶδα ἐγὼ εἰς τὸν ἀργαλιό κ' ὑφαίνει
Ὑφαίνει τὰ μεταξωτὰ κ' ὑφαίνει τὰ βελούδια.
Σὺρε ἢ μανούλα πὲς τῆς το γιοτᾶνα νὰ τὴν πάρω.
Πέρνει τὴ βόκα τῆς, καὶ πᾶ' καὶ πᾶει εἰς τὴν μαυρομμάτα.
Κ' ἀπὸ μακρὰ τὴν χαιρετᾷ κ' ἀπὸ κοντὰ τῆς λέγει
Μωρὴ ὁ υἱός μου σ' ἀγαπᾷ γιοτᾶνα νὰ σὲ πάρη.
Σὺν μ' ἀγαπᾷ ἐν ἔρχεται γιοτᾶνα νὰ μὲ πάρη;

24.

Ἐλένη τί ἐκτενήσες κ' εἴσαι μαραζομένη;
Ἐγὼ ζωνάρι σ' ἔφερα καὶ φορεσιὰ σου πήρα.
Φωτιὰ νὰ κόψη τὰ σκοτυὰ καὶ λαύρα τὸ ζωνάρι
Μπροστὰ εἰς τὸν ἄνδρα τὸν καλόν, μπροστὰ εἰς τὸ παλληκάρι.
Τρία παλληκάρια ἀρμάτωσε καὶ πᾶν νὰ τῆς τὸν φέρουν
Πᾶνε νὰ φέρουν τὸν γαιθρόν τὸν ἄνδρα τῆς; Ἐλένης,
Κ' ἢ μᾶνα τῆς τῆς ἔλεγε κ' ἢ μᾶνα τῆς τῆς λέγει.
Ἦγά εἰς τὸν πόλι μου νὰ ἴδῃς ποιὸς εἶν' εἰς τῆς ἀρσισῆς σου.
Κεῖνος ποῦ σούρνει τὸν χορὸ καὶ λείπει τὰ τραγούδια.
Ἐκεῖνος εἶν' ὁ Κιοσαντής; ὁ ἄνδρας τῆς; Ἐλένης.

25.

Ἐκράνωσα κ' ἐμάργωσα κοντεῖνὸ νὰ πικριάσω.
Κοντὰ εἰς τὴν κόρη ἐζύγωσα, κοντὰ εἰς τὰ μαῦρα μάτια.
Τὰ μαῦρα μάτια μὲ τὴν πᾶν, τὰ γαλανὰ μου λένει.
Κάμει πέρα Γαϊδάρου γοιὴ καὶ ξεχασμένου κλέφτη,
Μὴ μοῦ λερώνῃς τὰ σαγὰ καὶ κόβῃς τὰ τσαπράζια,
Τὶ ἔγω μανούλα κ' εἶν' κακιά κ' ἔχω καὶ πέντε ἀδελφια,
Συγ' εἶν' τ' ὄλουμικρότερο ποῦ νὰ μὴν τὸ ἔβρι ὁ χρόνος.
Πᾶσα ἡμερούλα μ' ἐρωτᾶει καὶ πᾶσα μεσημέρι
— Ποῦ τᾶβρες τὰ γαρύφαλα καὶ τὰ πολλὰ μερτσάνια;
— Ἡ Ἀναστασιὰ μοῦ τὰ στείλει, ἢ ἀδελφὴ σ' ἢ χήρα,
Καὶ τὸ σπαθίον ἐξώστηκες, τὸ τουφεκάκι ἐπύρρε
Σ' τὴν πόρτα εἰδίει κ' ἐκαστοὶ ὄνοι ἴρες νὰ ξημερώσῃ.
— Σῶνα καύμένη Ἀναστασιὰ, ξύπνα καύμένη χήρα,
Σῶνα κ' ἔβαψε τὴν φωτιὰ, κ' ἔβαψε τὸ λυχναρι.
— Πρὸ δὲν μπορῶ ἀδερφοῦλι μου κ' ἔχω βαρεῖα λιγούρα.
Ἐμπὰ κ' ἀπὸς σου κ' ἔβαψε, κ' ἔβαψε τὸ λυχναρι.
Ἐμῆκε μὲσα κ' ἔβαψε κ' ἔβαψε τὸ λυχναρι,
Κοντὰ τῆς διὰ κ' ἔκαστο καὶ τὴν ξαναρωτᾶει,
— Γαστὰ τ' εἶδες εἰς τὸν ὕπνο σου, τ' εἶδες καὶ εἰς τὸ ὕναιρόσου;
— Εἶδα τσαπὶ καὶ ἐτιάζτανε καὶ φυάκια σιδερένια,

Εἶδα καὶ τὸ σπαθίον σου εἰς τὸ αἶμα βουτηγμένο.
Καὶ τὸ σπαθί του τραδίεζε τῆς κόβει τὸ κεφάλι.

26.

Τίποτα τὸ βρόδυ εἶναι καλὰ νὰ πιθῶ, νὰ τραγουδήσω.
Νὰ πάη φωνὴ μου σύρνεφο, ἤψηλὰ σὺν καταψάρα.
Δύοδεκα κάστρα ζύπνισα καὶ ἐξήντα μοναστήρια
Σὺν ζύπνισα μιὰ καλογρητὰ μὲς ἀπὸ τὸ καλλι τῆς.
Κλοτσιπατάει τὰ ροῦχά τῆς καὶ κάνει τὸ σταυρό τῆς.
Σὺρε σταυρὸ εἰς τῆς ἐκκλησιας, σὺρε εἰς τὰ μοναστήρια.
Καὶ γὼ οὐ πά' νὰ πανδρεύθω νὰ πάρω καλληκάρι.
Νὰ κἀθώμει εἰς τὸ γόνα τοῦ, νὰ τὸν καρῶ νὰ πίνῃ.
Κεῖνος; νὰ πίνῃ τὸ νερὸ κ' ἔγω νὰ πλέω μὲσα
Σὺν τὸ φαρακι εἰς τὸ γιάλι.

27.

Σ' ἔλον τὸν κόσμον ἠγῆα εἰς τὴν φραγια
Τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν παρόμοια κοπελιά.
Ἐβέες, προφές τὴν εἶδα κάτω εἰς τὸν ποταμόν
Σ' ἑνα βαθὺ πηγάδι κ' ἔβγανε νερὸ.
Εἶχε τὰ μάτια μαῦρα εἰς τὸ μάγουλο ἐλέη
Εἶχε καὶ εἰς τὸ στηθάκι χρυσοὶ πορτοκαλλιά.
Χαμύλιος τὰ λιγὰν γιοτὰ μὲ σφάζουσε.
Διὰ μαχαριασὶ μοῦ θένουν μὲ κερματιάουσε.
Γιὰ δὸς τε τὴν τὸ σίγλω κ' ἑνα κοντὸ σχοινί
Γιὰ νὰ τὸ τυρανίστε τὸ λιγερὸ κορμί.
Κόρη μακρὰ τὰ ἔχει τὰ ξανθὰ μαλλιά,
Κόψε τὴν μὲ πλεξίδια κ' ἀυγάτα τὸ σχοινί.

Ἄλλως.

Εἶχε εἰς τὸ ἀγίλι βᾶμμα εἰς τὸ μάγουλο ἐλέη
Κ' ἀνάμεινα εἰς τὰ στηθὰ χρυσοὶ πορτοκαλλιά.
Κάνει τὰ πορτοκαλλία καὶ δὲν μυρίζουσε.
Κάνει τὰ παλληκάρια καὶ δὲν δακρυμοντζουσε.
Βαρὺ σταμνὶ τῆς οἶδον καὶ κοντὸ σχοινί.
Τ' ἀκούει ὁ περιθολάρης κ' ἢ περιθολάρη.
Τριγύρω αἶχτει φῶς μου τὰ κατσαρὰ μαλλιά
Κόψε τὴν μὲ πλεξίδια κ' ἀυγάτα τὸ σχοινί
Καὶ μὴν τὸ τυρανίστε τὸ λιγερὸ κορμί.

28.

Ὁ Μάτι μὲ τὸν θεριστὴ ἐκάνανε ζαφᾶτι.
Τὴν ἄνοιξι καλέσανε δὲν μπενεγκάει νὰ πάη.
Κ' ὁ θεριστῆς τῆς ἔλεγε κ' ὁ θεριστῆς τῆς λέγει
— Μὴν καμαρώνῃς ἀνοιξι μὲ τὰ πολλὰ λελοῦδια,
Πισὺ ἔγω γιὰ τὸν Ἄγουστο τὰ κᾶει καὶ τὰ μαραίνει.
Σ' τὸ βυτινώτικο βουνὸ, καρσι εἰς τὴν Πατερίτσα,
Κεῖ βγαίνει ἑνα κρυὸ νερὸ, καὶ μὴν κατὰ κρυα βροῖσι,
Πᾶν τὰ κοπέλια γιὰ νερὸ, μὲ ταῖς ἀρχοντοπούλαις.
Πᾶει κ' ἢ Χιόνια γιὰ νερὸ, πᾶει μὲ τὸ βαρέλι.
Κ' ἀκούει ταῖς ἄλλαις κ' ἔλεγε καὶ τὴν ἀναγελάει,
— Μωρ' Χιόνια τ' εἶσε κίτρινη καὶ τ' εἶσε μαραμένη;
— Τ' σοῦπαις σὺν μ' ἐρωτᾶστέε νὰ σὰς τ' ὀμολογήσω.
Ἡ μᾶνα μου μ' ἐμᾶλλωσε κ' ἀφέντης μου μὲ θέρνει.
Κ' ἐμὲ μαράζι μὸ κατσε.

29.

Καρόθ' ἔρχετ' ἀπὸ τὴν Χιὸ
Καὶ φέρνει μέσα Χιὸτσιταις
Σ' τὸ μῦλο τῆς ἀράζανε
Κ' ἐξετιμῶσαν τὸ φῶλι

Τῆς πανδρευμένης τέσσαρα
Τυῶ μπιρισμένης κορισσοῦ
τὴν μέση μέση τὸ γιάλι.
Ἅμορμας κ' Ἀναπληρώσιες,
καὶ ταῖς ἐδιαμοιράσανε
ἑνα βενετικό φλωρι
τῆς; χήρας δεκατέσσαρα.
χύλια φλωριὰ βενετικά.

30.

Καλὰ ἴσους Γεώργη εἰς τὰ βουνὰ καλὰ ὄσους εἰς τὴν Σι-
λίδω.

Τὶ ἐγάλευσε τί ἐγύρευσε εἰς τοὺς κάμπους ποῦ ἐκατέβει;
— Πῆγα μαυρὸς εἰς τὰ πρόβατα νὰ τὰ γαιοποριάσει.
Κ' ὄπλα τ' ἀμπέλια τὰ ἄπειρα γιὰ νὰ γλυκὸ σταφύλι,
Καὶ δὲν ἤμπόρσε νὰ βρῶ ἑνα γλυκὸ σταφύλι.
Παρὰ εἰς τοῦ Γιάλου τὴν φωτιὰ τὴν γλυκὸ σταφύλι.
Καὶ τὸ κοψὰ καὶ τὸ ἔφαγα ἐροσίστηκ' ἢ καρδιά μου.
Κ' ἢ σκόλα ἢ Ζαρουγλιώτισσα ἢ ἐβρητὰ ἢ μαγαρισμένη.
Μπροστὰ μου ἐγῆκε κ' ἐκαστοὶ καὶ μοῦ βαρετὰ τὰ ἴδια.
— Πίσω Γεωργὴ τὰ πρόβατα, πίσω Γεωργὴ τὰ ἴδια
Μὴ μοῦ θολώνῃς τὸ νερὸ, μὴ μοῦ τὸ μουρδαρεῖς
Τὶ ὄλα λευκάνω τὸ πανί, νὰ φωτιάσω τὰ προικιά μου.
Κ' ἐκεῖνος δὲν τ' ἀγροίκησε τῆς σκυλοβρήξες τὰ λόγια
Ὅχι τὰ μαλλιά τὴν ἄρπαξε χᾶμου τὴν γονατίζει.
— Ἄφσε με Γεώργη ὄχι τὰ μαλλιά καὶ πᾶσε με ὄχι τὸ χᾶρι

Ὀλέεις εἰς τὸ σπῆτι σῦρε με Ὀλέεις εἰς τὰ πρόβατὰ σου
Ὀλέεις εἰς τοὺς τούρκους τοὺς φηλοὺς τοὺς βολεμοχυμένους.

31.

Σ' οὐλον τὸν κόσμον ζασταρεῖς εἰς οὐλον τὸν κόσμον ἥλιος
Σ' τὴν δόλια Κοντοβᾶζα να πολὺ σκοτιδιασμένους.
Κᾶνε βουβάγια σφάζονται κᾶνε στοιχειὰ καλεῖθουν.
Μὰ οὐδὲ βουβάγια σφάζουσε μὰ οὐδὲ στοιχειὰ καλεῖθουν.
Ὁ Χάντος; βιερετὰ ἀρρώστους βαρεῖα γιὰ νὰ πεθάνη,
Καὶ μπαινοβγαίνουν οἱ γιατροὶ μὲ ἱατρικά εἰς τὰ χέρια
Σὺν μπαινοβγήναι ἢ μᾶνα τοῦ τὰ χέρια σταυρωμένα.
Δὲν μοῦ μιλεῖς, παιδάκι μου, γιὰ δὲν μοῦ παραγγέλλεις;
Τὶ νὰ σοῦ εἰπῶ μανούλα μου εἰς νὰ σοῦ παραγγέλλω;
Κατὰ τοῦ Λάλα μὴν περνᾷς, κατὰ τὰ Λαλοχόφια.
Γιὰτὶ ἔχω ἐχθροὺς καὶ χαίρονται, φίλους καὶ μὲ λυποθῶνται,
Ἐγὼ καὶ μιὰ ἀγαπητικὰ μῆς; χήρας θυγατέρα
"Ὁλ' ἀμαυρὰ τὰ φῆρες ἔλ' ἀμαυρὰ τὰ βᾶφει,
Σὺν τοῦ κοράκου τὸ φτερό. Σὺν τὸ πουλί μαδίεται
Σ' τὸ παραθύρι κάθεται, εἰς ταῖς δημοσιαῖς τηρεῖ.
"Ὅσοι διαβάται κ' εἰν περνοῦν ἔλους θὰ τοὺς ρωτᾶει.
Διαβάται; μου, στρατιώτης; μου, καλοὶ μου στρατολάτες,
Μὴν ἴδετε τὸν Χάντο μου, τὸν ἀγαπητικόν μου;

32.

Καὶ εἰς δὲν τὸ ἐπάτηςε τὸ κάστρο τοῦ Ἐπάχτου.
Ὁ Ρουπακιᾶς τὸ πάτηςε μὲ τὸν Γερογουδὰ.
Πῆραν ἀστρά πῆραν φλωριά πῆραν μαργαριτάρια
Πῆραν τὴν κρύπα τοῦ παπᾶ πρώτην ἀρχοντοπούλαν.
Μπροστὰ τὴν πᾶν δὲν περπατεῖ καὶ πίσω κοντοστεκίει.
« Περπάτει ἀστρὶ, περπάτει αὐγὴ, περπάτει νιὸ φεγγάρι »

33.

Οἱ κάμποι θρέφουν ἄλογα καὶ τὰ βουνὰ λεβέντες.
Κ' ὁ δόλος ὁ ἐξορκισμοῦ; ταῖς κλουκιουνοποῦλαις.
Ὅποσ φοροῦν γραφτὰ βρακιά καὶ κόκκινα τσεμπέρα.
Καὶ πᾶν γιὰ ξόλα εἰς τὸ Χελέμω καὶ παίζουν ταῖς ἀμάντζαις.

Μὰ πῆγα καὶ βραγύστημα εἰς ἕνα παπὰ κοπέλι
Νὰ τοῦ φυλάξω πρόβατα, νὰ τοῦ φυλάξω ἴδια.
Καὶ βόγα δὲν τοῦ ἴφραφα μὰ οὐδὲ τὴν δούλεψι μου,
Παρὰ τὴν θυγατέρα τοῦ γιοτᾶνα νὰ τὴν πάρω.
Καὶ ἕϊνος δὲν τὴν ἔθωκε ὁ παλιοτραγουγινης.
Μ' ἐπύρρε τὸ παράπονο κ' ἢ ἐντροπὴ τοῦ κόσμου.
Μὰ ἐδιάνα καὶ τὰ στένεψα εἰς ἕνα στενὸ μπογάχι.
Περνάει ἢ κλουκιουνοπόλαις; κ' ἢ κλουκιουνοποῦλαις,
Περνᾷ κ' ἢ κρύπα τοῦ παπᾶ μὲ δὴ ἄλλαις μαυρομμάταις.
Κ' ἢ μιὰ τὴν ἄλλη ἔλεγε κ' ἢ μιὰ τὴν ἄλλη λέει
— Πῶς τὰ περνᾷς Ἀγγελικὴ μὲ τὰ πεθερικά σου;
Μὴ σὲ μαλλώνει ἢ πενθερὰ κ' ἢ σκόλα ἢ ἀδραδέλφη;
— Δὲν μὲ μαλλώνει ἢ πενθερὰ κ' ἢ σκόλα ἢ ἀδραδέλφη,
Τὸν ἄνδρα ποῦ μοῦ δώσανε κουρὸς καὶ κασιδιάρης.
— Καὶ ἐμένα ἀδελφοῦλα μου κουρὸς; καὶ κασιδιάρης.
Ἔλα νὰ τοὺς ἀρήσωμε τοὺς παλιομασκαροῦδες.
Νὰ πάρουμε ὄχι τὰ ζουδενᾶ ποῦ ἔναι λεβεστογῶρι.
Ὅποσ φοροῦν τὰ κίτρινα καὶ τὰ πλεχτὰ τσαρούγια.

34.

Μᾶνα ξόλα δὲν ἔχομε, μὲ τί ὄλα ἴσομε βρόδυ;
Μωρὴ πότῃ μὲ ῥώτησες καὶ μὲ ρωτᾷς καὶ σῦρα;
Πᾶρε τὴν τσακουρίτσα σου, πάρε καὶ τὸ σχοινί σου
Σὺρε εἰς τοῦ Ντούσα τὰ μαντηριά, εἰς τοῦ Γεώργη τὰ γαλάρια,
Καὶ ἔκετ' ἔναι ξόλα κέντρινα, ξερά, ξεφλοιδωμένα,
Καὶ στρώσε τὸ σχοινί σου, τὰ ξόλα νὰ ζαλιάζῃς.
Πᾶνω π' ἔστρωσε τὸ σχοινί, τὰ ξόλα νὰ ζαλιάζῃ
Βλέπει τὸν Γεώργη ν' ἄρχειται μὲ τὴν φαρὰ καβάλα,
Κ' ὄχι τὰ μαλλιά τὴν ἄρπαξε χᾶμου τὴν γονατίζει.
Ἄφσε με Γεώργη ὄχι τὰ μαλλιά, καὶ πᾶσε με ὄχι τὸ χᾶρι
Ὀλέεις εἰς τὸ σπῆτι σῦρε με, Ὀλέεις εἰς τὰ πρόβατὰ σου.

35.

Κόρη μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά καὶ μὲ τὰ μαῦρα μάτια
Τὴν πέρα βροῖγα μὴν περνᾷς, τὰ δῶθε μὴ διαβόηθεις.
Γιὰτὶ ἔνε ὁ γυῖος μου ἀπὸ κραισι κ' ἀπὸ ψηλλιατέρνα,
Σοῦ κόβει τὰ δασὰ κουμπιά, φιλεῖ τὰ μάθια μάτια.
Καὶ κείνη δὲν τ' ἀγροίκησε τὰ λόγια ποῦ τῆς εἶπε.
Τὴν πέρα βροῖγα πέρασε, τὴν δῶθε βροῖγα πᾶει.
Τῆς κῶβει τὰ δασὰ κουμπιά, φιλεῖ τὰ μαῦρα μάτια.

36.

Ὀύλαις ἢ βέργαιος εἶν' ἐδῶ
Βεργόουλα μου δὲν εἶν' ἐδῶ
Λεῖπει εἰς τὴν βρότῃ γιὰ νερὸ.
Θᾶ πᾶ' καὶ γὼ κοντὰ νὰ ἴδῶ
Νὰ τῆς θολώσω τὸ νερὸ
Νὰ τῆς τσακίσω τὸ σταμνί
Νὰ πάη εἰς τὴν μᾶνα τις ἀδιανή.
Νὰ τὴν μαλλώσ' ἢ μᾶνα τῆς,
Βεργόμου ποῦ ἔναι ἢ ἀτάμνα σου
Μανούλα παραπάτῃσα
Κ' ἔπρεσε καὶ τὴν τσάκισα.
Δὲν εἶναι παραπάτῃσμα
Παρὰ εἶν' ἀνδρὸς ἀγκάλισμα.

37.

Μᾶνα καρᾷα τέσσαρα, μᾶνα καρᾷα πέντα,
Κατέθα κάτω ῥώτατα, κατέθα ἔταξέ τα
Μὴν ἴδαν τὸν ἀσλίη μου, τὸν ἀγαπητικόν μου
Σὲ τί ταβέρνας κάθεται σὲ τί τραπέζια πίνει.

Τίνος χερούλια τὸν κερὶν καὶ τὰ δικά μου τρέμουν.
Τίνος ματάκια τὸν τηρᾶν καὶ τὰ δικά μου κλαίνε.
Θέλω νὰ τὸν καταρασθῶ καὶ πάλι τὸν λυποῦμαι.
Ἄπο ἕψηλά νὰ κρημισθῆ καὶ χαμηλά νὰ πῆσῃ
Νὰ πῆσῃ ἀπὸ τὰ μάραθα ἐπάνω ἔς τὰ μαρούλια
Ὅχι τὰ μαρούλια ἔς τὸ χαλδῆ κ' ὕχ τὸν χαλδῆ ἔς τὸ ρῆζι.

38.

Σαρανταπέντε κυριακάς κ' ἐξήντα διὸ δευτέραις
Δὲν εἶδα τὴν ἀγάπη μου τὴν ἀγαπητικὴ μου.
Κ' ἐφές τὴν εἶδα ἔς τὸ χορὸ καὶ ἔς τὴν χορὸν χορεύει.
Καὶ μετὸ μάτι μόναιε καὶ μετὸ μάτι λέγει.
—Ποῦ ἔσυν ἐφές λεβέντη μου ποῦ σου προφές καλέ μου;
—Ἐφές ἡμῶν ἔς τὴν μάνα μου, προφές ἔς τὴν ἀδελφὴ μου.
Κ' ἀπόψε, ἡ μαυρομάτα μου, σ' ἐσένα θέ να μείνω.
—Καλῶς νὰ ῥθῆς λεβέντη μου, καλῶς ῥθῆς ποῦλί μου.
Π' ἔχω φαράκια ἔς τὸν ταβᾶ π' ἔχω λαγούς ψημένους,
Π' ἔχω κ' ἓνα γλοῦδ κρεσὶ ἀπὸ τὸ μοναστήρι.
Μὰ κίνησε καὶ κ' ἐδιάχες ἔς τοῦ κ. . . . τὸ σπῆτι.
Βρίσκει τὰς πύργαις σφαλισταῖς καὶ σρικταμπαρομέναις.
Πῆρνε ληθάρια ἔς τὴν ποδὶκ πετάει ἔς τὰ κεραμίδια.
—Κόρη ἂν κομᾶσε ζῆπνισ κ' ἂν κόθεσ' ἔθ'γα ἰδέε μας
Σ' ἂν ἔρχη; κ' ἄλλων ἄγουρον ἔθ'γα κ' ἀσλόγισέ μας.

39.

Πῆρα τὸ τουφεκάκι μου καὶ πῆγα γὰρ κουνῆγι.
Κ, οὐλοῦ τὸν κόσμον ἔδειρα κ' οὐλα τὰ καταράγια
Κουνῆγι δὲν ἀπάντησα, μὰ οὐδὲ λαγούς, περὶτα.
Καὶ μετὸ γέγραμ τοῦ ἡλιοῦ ποῦ πάει νὰ βασιλεύσῃ
Βλέπω μὲ κύρη κ' ἔρχεται, κ' ἔρχεται στολισμένη.
Ἐρχετ' ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ κ' ἀπὸ τὸ πανηγύρι.
Κ' ἀπὸ μακρὰ τὴν χειρῶν κ' ἀπὸ κοντὰ τῆς λέω.
—Κοντοκαρτέρει λιγερὴ καὶ νὰ εἰ ῥωτήσω
—Ἐγὼ θά πάω καὶ βιάζομαι γιὰ τ' εἶμαι μοναχὴ μου.
Κ' ἔχω στρατιῶτες σπῆτι μου, βέγγουν καὶ με σκοτώνουν.
Ἐλα τ' ἀπομαθήμερα, ἀποῦ εἶμαι μοναχὴ μου
Νὰ κρυφοκουβεντιάσωμε τὰ μυστικά μας λόγια.
Μὰ κίνησε καὶ οἰάχες ἔς τοῦ κ. . . . τὸ σπῆτι

40.

Μὰ πῆρα ἓνα ἀνήγορο κ' ἓνα ἀνηγοράκο
Νὰ θρῶ κλαράκι φουντωτὸ καὶ βήμιμὸ ληθᾶρι
Νὰ γείρω ν' ἀποκοιμηθῶ, λίγον ὕπνου νὰ πάρω.
Μὰ αὐτὸ ἔγερτα οὐδ' ἐπλάγιασα οὐδὲ τὸν ὕπνον πῆρα.
Π' ἐκεῖ περάσαν πρεῖς ἀστοί, κ' αἱ πρεῖς καλοὶ λεβέντες.
Ἐνας μετὸ μῆλο μετὸ βαρετ, καὶ ἄλλος μετὸ δακτυλίδι,
Κ' ὁ τρίτος ὁ καλῆτερος μετὸ χανικαριὰ μου θινε.
Ποῦ γιὰ τὸ μῆλο τὸ ἔφαγα τὸ δακτυλίδι τόχω.
Τὴν χανικαριὰ τὴν μαχαιρὰ ἔς τὴν κέπη τὴν βασταίνω.
Γιὰ νὰ τὴν πᾶ ἔς τὸ χροσικὸ νὰ τὴν περιχρυσώσῃ
Νὰ φτιάσω γκόλφι καὶ σταυρὸ, σταυρὸ καὶ δακτυλίδι.
Τὸ δακτυλίδι νὰ φορῶ, τὸ γκόλφι νὰ βασταίνω
Καὶ τὸ σταυρὸ νὰ προσκυνῶ νὰ λέω τ' εἶν τὸ κορμί της.

("Ἔπεται συνέχεια.")

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΤΟΚΟΓΑΓΓΟΣ. Πάτερ ἄγιε, καλὸν εἶναι νὰ κη-
ρύξης κατὰ τῶν τοκογλόφων.

Ἰεροκλήρη. Ἀλλὰ. . . με εἶπαν. . .

Τοκογλόφος. Σὲ εἶπαν τὴν ἀλήθειαν, πάτερ μου.

Ἰεροκλήρη. Λοιπὸν. . . θέλεις νὰ πάσης. . . ;

Τοκογλόφος. Ἰγὼ; . . . Ὀχι! — Θέλω νὰ κάμω
τοὺς ἄλλους νὰ πάσουν διότι ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν
με καταστρέφει.

ΕΠΑΙΝΟΣ. Ἐπαίνος, μάλιστα εἰς ἡγεμόνα ἀποδι-
δόμενος, τότε μόνον ἔχει ἀξίαν ὅταν ὁ χαρακτηρ τοῦ
ἐπαينوῦντος καὶ ὁ τοῦ ἐπαινουμένου ἐγγυῶνται ὅτι
ὁ μὲν ἐπαίνων ἠδύνατο νὰ εἴπῃ τὸ ἐναντίον, ὁ δ' ἐ-
παινούμενος θά τὸ ἐπέτρπε.

ΑΞΙΩΜΑ. Πότε θὰ παρέλθουν αἱ κρινολινε κτλ.;
Ὅπως ὅλα τὰ γελοῖα— ὅταν θ' ἀντικατασταθοῦν δι'
ἄλλων.

2. ΚΑΙ 2=4. Μὴ ἔχῃς γείτονας ἂν θέλῃς νὰ ζή-
σῃς ἐν εἰρήνῃ μετ' αὐτοῦ.

ΔΟΓΜΑ. Φιλόσοφος τις. . . Κινέζος, εἶπε. Πρᾶξον
ὅ,τι θέλεις νὰ εἶχῃς πεπραγμένον πρὸ ἐκείνου τὸ ὁ-
ποῖον ἐπιθυμοῦς νὰ πράξῃς. »

ΓΥΝΩΜΙΚΟΝ. Οἱ ἄνδρες ὅταν δὲν εἶναι πολὺ ἀ-
νώτεροι τῶν γυναικῶν εἶναι πολὺ κατώτεροι αὐτῶν.

(Alph. Karr, En Fumant.)

ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΠΟΥΣ. Αὐλικὸς τις τοῦ αὐτοκράτο-
ρος Ναπολέοντος ὑπερεπήνη τὴν καλλονὴν αὐλικῆς
κυρίας καὶ ἐνθουσιῶν ἔλεγε. « ἔχει ὀμμάτια μαγευ-
τικὰ, στόμα ρόδινον, βραχίονας ἀλαβαστρίνους, μέ-
σην βυσιλίση. . . — Συναίνω, ὑπέλαθεν ὁ Ναπο-
λέον, ἀλλὰ πρόσθε; ὅτι ἔχει καὶ παιδί βυσιλικόν. »
Καὶ τῷ ὄντι ἡ κυρία εἶχε μόνον ἑλλησιφιν μεγάλον
πύδα.

—οοο—

— Πίνας ἐρωτηθεὶς τί εἶη ἂν ἀφοβὸν ἐν τῷ βίῳ,
εἶπεν « ἡ ἀγαθὴ συνείδησις. »

— Ἡ παιδεία εὐτυχοῦσι μὲν κόσμος, ἀτυχοῦσι
δὲ καταφύγιον.

— Χρὴ τὴν μὲν εὐσέβειαν φανερώς εὐδεικνυσθαι,
τῆς δὲ ἀληθείας θαρβρόντως προστασθαι.

— Γυνὴ πολλὰ ἀνδρὸς ἐξυτέρη πρὸς κακοφραδ-
μοσύνην. (Δημόκριτος.)

— Δημόκριτος ἰδὼν φθονερὸν λυπούμενον ἔφη
« ἡ τούτω μέγα κακὸν συμβέβηκεν ἢ ἐτέρῳ μέγα
ἀγαθόν. »